

การศึกษาเปรียบเทียบมุกตลกในนวนิยายจีน *ฮว่านจูเก๋อเก๋อ* กับฉบับแปลไทย

นางสาวนัตตา แสงกิติโกมล

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาภาษาจีน ภาควิชาภาษาตะวันออก
คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2558
ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทคัดย่อและแฟ้มข้อมูลฉบับเต็มของวิทยานิพนธ์ตั้งแต่ปีการศึกษา 2554 ที่ให้บริการในคลังปัญญาจุฬาฯ (CUIR)
เป็นแฟ้มข้อมูลของนิสิตเจ้าของวิทยานิพนธ์ที่ส่งผ่านทางบัณฑิตวิทยาลัย

The abstract and full text of theses from the academic year 2011 in Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR)
are the thesis authors' files submitted through the Graduate School.

A COMPARATIVE STUDY OF JOKES IN CHINESE NOVEL *HUANZHU GEGE*
AND ITS THAI TRANSLATION

Miss Nadda Sangkitikomol

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts Program in Chinese
Department of Eastern Languages
Faculty of Arts
Chulalongkorn University
Academic Year 2015
Copyright of Chulalongkorn University

นัตตา แสงกิติโกมล : การศึกษาเปรียบเทียบมุกตลกในนวนิยายจีน *ฮว่านจูเก๋อเก๋อ* กับฉบับแปลภาษาไทย (A COMPARATIVE STUDY OF JOKES IN CHINESE NOVEL *HUANZHU GEGE* AND ITS THAI TRANSLATION) อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: อ. ดร. ศศรักษ์ เพชรเชิดชู, 109 หน้า.

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์สองประการ ประการแรก ศึกษากลวิธีสร้างมุกตลกในนวนิยายเรื่อง *ฮว่านจูเก๋อเก๋อ* และประการที่สอง เปรียบเทียบข้อความตลกกับฉบับแปลภาษาไทย

กลวิธีสร้างมุกตลกในนวนิยายเรื่อง *ฮว่านจูเก๋อเก๋อ* แบ่งออกได้เป็น 2 ประเภทดังนี้ 1) กลวิธีการสร้างมุกตลกด้วยกลวิธีทางภาษา และ 2) กลวิธีสร้างมุกตลกด้วยกลวิธีปริจเฉท กลวิธีการสร้างมุกตลกด้วยกลวิธีทางภาษาสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภทย่อย ได้แก่ การเล่นคำที่มีเสียงคล้ายคลึงกัน การเล่นคำที่มีเสียงเหมือนกัน และการล้อข้อความ การสร้างมุกตลกด้วยกลวิธีทางปริจเฉทสามารถแบ่งออกได้เป็น 4 ประเภทย่อยได้แก่ การทำให้หลงทาง การทำให้เหนือความคาดหมาย การละเมิดธรรมเนียมปฏิบัติ และการประชด

การเปรียบเทียบข้อความตลกกับฉบับแปลภาษาไทย สามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ การแปลแบบตรงตัวและการแปลแบบไม่ตรงตัว การสร้างความตลกด้วยกลวิธีทางภาษาสามารถแปลได้เพียงแบบเดียวคือ แบบไม่ตรงตัว แต่การสร้างความตลกด้วยกลวิธีปริจเฉทสามารถแปลได้ทั้งแบบตรงตัวและแบบไม่ตรงตัว

ภาควิชา	ภาษาตะวันออก	ลายมือชื่อนิสิต .....
สาขาวิชา	ภาษาจีน	ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาหลัก .....
ปีการศึกษา	2558	

5580144722 : MAJOR CHINESE

KEYWORDS: ฮ้วนจูเก๋อเก๋อ / มุกตลก / การแปล

NADDA SANGKITIKOMOL: A COMPARATIVE STUDY OF JOKES IN CHINESE NOVEL *HUANZHU GEGE* AND ITS THAI TRANSLATION. A DVISOR: SASARUX PETCHERDCHOO, Ph.D., 109 pp.

There are two main purposes in this research. The first one is the study of strategic jokes in the Chinese novel *HUANZHU GEGE*. The second one is the comparison of jokes and its Thai translation.

The strategies of jokes in the Chinese novel *HUANZHU GEGE* can be divided into two main types which are known as the strategies of jokes in the language and the strategies of jokes in the discourse. The former can be divided into three sub subjects which include the punning as a similar sound, the punning as the same sound and the ridicule of the message. Likewise, there are also four sub subjects in the strategies of jokes in the discourse, including garden path, presentation of expectation-beyond-events, the violation of conventions, and sarcasm.

The comparative study of jokes in the Chinese novel *HUANZHU GEGE* and its Thai translation is divided into two major categories which are literal and free translation. The strategies of jokes in the language have only one type: free translation. The strategies of jokes in the discourse can be categorised into literal and free translation.

Department: Eastern Languages

Student's Signature .....

Field of Study: Chinese

Adivisor's Signature .....

Academic Year: 2015

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีทุกประการ เนื่องด้วยความเอาใจใส่เป็นอย่างยิ่งจากอาจารย์ ดร.ศศรัรักษ์ เพชรเชิดชู อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ของข้าพเจ้าขอขอบคุณที่ท่านคอยผลักดัน ช่วยเหลือ และส่งเสริมข้าพเจ้าเสมอมา จนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ข้าพเจ้าขอขอบพระคุณอาจารย์และคณะกรรมการทุกท่านที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาและช่วยเหลือเกื้อหนุน ชี้แนะและนำพาให้ข้าพเจ้าศึกษาจนประสบผลสำเร็จ

ข้าพเจ้าขอพระขอบคุณ บิดา มารดา ขอขอบคุณญาติพี่น้อง เพื่อนที่มหาวิทยาลัย น้องโดนัท และเพื่อนร่วมงานของข้าพเจ้าทุกคนที่คอยให้กำลังใจและสนับสนุนข้าพเจ้าในทุกเรื่อง ไม่ว่าจะข้าพเจ้าจะมีความเหนื่อยล้าและย่อท้อ แต่ก็ยังคงพยายามผลักดันให้ข้าพเจ้าเดินหน้าต่อไปอย่างมุ่งมั่นและตั้งใจจนเห็นผลที่งดงาม และขอขอบคุณรุ่นพี่ที่เข้าศึกษาปริญญาโทพร้อมกับข้าพเจ้าที่คอยช่วยเหลือตอบปัญหา เสนอแนวทางและแสดงความคิดเห็นให้กับข้าพเจ้า เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขวิทยานิพนธ์ให้ดียิ่งขึ้นจนบรรลุผล

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์.....	2
1.3 สมมติฐาน.....	2
1.4 ขอบเขตการวิจัย.....	2
1.5 วิธีดำเนินการวิจัย.....	3
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย.....	3
1.7 ชื่อตัวละครและสัญลักษณ์ที่ใช้ในวิทยานิพนธ์.....	3
บทที่ 2 ทบทวนวรรณกรรม.....	5
2.1 ทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับกลวิธีสร้างมุกตลก.....	5
2.2 กระบวนการถ่ายทอดการแปล.....	6
2.3 เกี่ยวกับนวนิยายเรื่อง ฮวานจูเกอเกอ.....	8
บทที่ 3 กลวิธีการสร้างมุกตลก.....	11
3.1 การสร้างมุกตลกด้วยกลวิธีทางภาษา.....	11
3.1.1 การเล่นคำที่มีเสียงคล้ายคลึงกัน.....	11
3.1.2 การเล่นคำที่มีเสียงเหมือนกัน.....	15
3.1.3 การล้อข้อความ.....	18

	หน้า
3.2 การสร้างมุกตลกด้วยกลวิธีปริศนา.....	22
3.2.1 การทำให้หลงทาง.....	23
3.2.2 การทำให้เหนือความคาดหมาย.....	27
3.2.3 การละเมิดธรรมเนียมปฏิบัติ.....	35
3.2.4 การประชด.....	44
3.3 สรุป.....	47
บทที่ 4 การเปรียบเทียบข้อความตลกกับฉบับภาษาไทย.....	50
4.1 การแปลแบบตรงตัว.....	50
4.2 การแปลแบบไม่ตรงตัว.....	53
4.2.1 การปรับเปลี่ยนข้อความ.....	54
4.2.2 การขยายข้อความเพิ่มเติม.....	59
4.2.3 การตัดทอนข้อความ.....	64
4.3 สรุป.....	68
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ.....	72
5.1 สรุปผลการวิจัย.....	72
5.2 ข้อเสนอแนะ.....	74
รายการอ้างอิง.....	76
ภาคผนวก.....	78
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	109

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	สรุปกลวิธีการสร้างมุกตลกในนวนิยายเรื่อง <i>ฮวานจูเกอเกอ</i>	48
2	ประเภทการแปลข้อความการสร้างมุกตลกด้วยกลวิธีทางภาษา.....	69
3	ประเภทการแปลข้อความการสร้างมุกตลกด้วยกลวิธีปริศนา.....	70

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาของปัญหา

ฉยงเหยา (琼瑶) หรือชื่อจริงว่า ฉิน เจ้อ (陈喆) ได้ประพันธ์นวนิยายไว้มากมาย ส่วนใหญ่เป็นแนวโรแมนติกชีวิต แต่สำหรับนวนิยายเรื่อง *ฮว่านจูเก๋อเก๋อ* (还珠格格) แปลว่า องค์หญิงฮว่านจู สื่อความหมายว่า องค์หญิงที่ได้กลับคืนสู่วัง ภาษาไทยชื่อ *องค์หญิงกำมะลอ* ที่ได้รับความนิยมทั้งในจีน ไต้หวันและไทยนั้นเป็น นวนิยายที่ถ่ายทอดเรื่องราวของความรักซึ่งเต็มไปด้วยมุกตลกขำขันเกือบตลอดทั้งเรื่อง นวนิยายเรื่องนี้ซึ่งเป็นนวนิยายที่แตกต่างไปจากเรื่องอื่นของฉยงเหยา ดังเช่นคำนำสำนักพิมพ์ดอกหญ้า ว่า

“องค์หญิงกำมะลอ ซึ่งกำลังโด่งดังและนวนิยายเรื่องเดียวกันซึ่งได้ตีพิมพ์ออกสู่ท้องตลาดในขณะนี้ นอกจากผู้ชม ผู้อ่าน จะได้หัวเราะท้องคืด ท้องแข็ง แข่งกับตัวละครในเรื่องแล้ว ยังมีอีกสิ่งหนึ่งซึ่งแทรกซึมมาในเสียงหัวเราะ นั่นคือปรัชญาชีวิตต่าง ๆ มากมาย ท่านที่ชอบจะปล่อยอารมณ์ละลายความเครียด ปรัชญาชีวิตเหล่านี้ก็จะซึมแทรกเข้า ๆ สู่จิตใจสำนึกของท่าน แต่สำหรับท่านที่สนุกจะขบคิดค้นคว้า ก็ขอบอกว่าท่านจะไม่ผิดหวัง” (องค์หญิงกำมะลอ 2543)

นวนิยายเรื่อง *ฮว่านจูเก๋อเก๋อ* เป็นนวนิยายที่ได้รับความนิยมจากทั้งในและนอกประเทศเป็นอย่างมาก ผิง ซินเทา (平鑫涛) กล่าวไว้ในคำนำ 《还珠格格》 Huánzhū gégé (2011: 2) ว่า

“ตอนที่ซีริย์เรื่อง *ฮว่านจูเก๋อเก๋อ* ภาคแรกออกฉายยังประเทศต่าง ๆ ทั้งนักอ่าน ผู้ชม และสถานีโทรทัศน์มากมายต่างเรียกร้องให้มีภาคสอง ฉยงเหยาบอกว่า ทั้งผู้ชมและผู้อ่านต่างมีกระแสตอบรับที่ดี ก็เพราะได้รับกระแสตอบรับอย่างท่วมท้น จึงทำให้ฉยงเหยาเริ่มเขียนภาคสองและภาคสาม ซึ่งกระแสความนิยมของ *ฮว่านจูเก๋อเก๋อ* ก็ยังคงตีมาถึงตอนนี้”

นวนิยายเรื่องนี้ของฉยงเหยาจึงอาจกล่าวได้ว่าเต็มไปด้วยอารมณ์ขันเคล้าน้ำตาและความรักซาบซึ้งกินใจ ทั่วไปพบว่านวนิยายเรื่อง *ฮว่านจูเก๋อเก๋อ* มักแทรกมุกตลกไว้ เนื่องจากอารมณ์คือความรู้สึกภายในที่มนุษย์ปลดปล่อยออกมาตามที่จิตใจของเรารู้สึก ซึ่งโดยทั่วไปอารมณ์สามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ อารมณ์สุขและอารมณ์ทุกข์ หนึ่งในอารมณ์ที่ก่อให้เกิดความสุขนั้นก็คืออารมณ์ขัน อารมณ์ขันมักมีปัจจัยหลากหลายอย่างที่ก่อให้เกิดขึ้น สาเหตุหลักที่คนเราสร้างมุกตลกขึ้นก็เพื่อต้องการผ่อนคลายจากสิ่งตึงเครียดที่ได้รับในชีวิตประจำวัน แม้ว่าสาเหตุการเกิดอารมณ์ขันเหล่านั้นจะไม่ก่อให้เกิดสาระทั้งผู้รับสารหรือผู้ส่งสารก็ตาม แต่ในทางกลับกันการมีอารมณ์ขันมักส่งผลดีแก่ผู้ที่เกิดอารมณ์ขัน ทั้งการงานและแม้เรื่องส่วนตัว เพราะอารมณ์ขันมักช่วยทำให้รู้สึกผ่อนคลาย

คล้ายเมื่ออยู่ในสถานการณ์ที่ซับซ้อนหรือเมื่อเกิดอารมณ์ขันเหล่านั้นอาจเปลี่ยนแปลงเรื่องราวจากเลวร้ายกลับกลายเป็นดีได้ (วลัยลักษณ์ 2542: 30-31)

จากการศึกษาพบว่านวนิยายเรื่อง *ฮว่านจูเก๋อเก๋อ* มีกลวิธีสร้างมุกตลกที่น่าสนใจศึกษา กลวิธีการสร้างมุกตลกดังกล่าวผู้ส่งสารและผู้รับสารที่อยู่ในภาษา วัฒนธรรมและบรรทัดฐานต่างกันจะสามารถรับสารได้อย่างไร เนื่องจากมุกตลกอาจแตกต่างกันในหลายวัฒนธรรม บางครั้งมุกตลกในนวนิยายเรื่อง *ฮว่านจูเก๋อเก๋อ* เมื่อแปลภาษาไทยแล้ว ผู้รับสารชาวไทยอาจจะไม่เข้าใจมุกตลกดังกล่าว จึงเป็นประเด็นที่น่าสนใจศึกษาว่า นวนิยายเรื่อง *ฮว่านจูเก๋อเก๋อ* มีกลวิธีการสร้างมุกตลกอย่างไร และผู้แปลถ่ายทอดเป็นภาษาไทยเพื่อผู้รับสารที่ใช้ภาษาไทยได้ตรงตามต้นฉบับหรือไม่

1.2 วัตถุประสงค์

- 1) ศึกษาลักษณะมุกตลกในนวนิยายจีน *ฮว่านจูเก๋อเก๋อ*
- 2) วิเคราะห์เปรียบเทียบมุกตลกในนวนิยายจีน *ฮว่านจูเก๋อเก๋อ* กับฉบับแปลไทย

1.3 สมมติฐาน

- 1) มุกตลกในนวนิยายจีน *ฮว่านจูเก๋อเก๋อ* มีความหลากหลาย บางมุกตลกเป็นที่เข้าใจในสังคมไทย บางมุกตลกไม่เป็นที่เข้าใจในสังคมไทย
- 2) การแปลมุกตลกในนวนิยายจีน *ฮว่านจูเก๋อเก๋อ* มีทั้งการแปลที่เทียบเคียงตรงตามต้นฉบับ และการแปลที่ปรับเปลี่ยนเนื้อหาต้นฉบับ
- 3) ความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมระหว่างไทยกับจีน ทำให้เมื่อแปลมุกตลกในภาษาจีนเป็นภาษาไทย จึงต้องปรับเปลี่ยนเนื้อหาต้นฉบับในการแปลมุกตลกภาษาจีนเป็นภาษาไทย

1.4 ขอบเขตการวิจัย

ศึกษาข้อความมุกตลกในนวนิยายเรื่อง *ฮว่านจูเก๋อเก๋อ* ภาคที่ 1 ทั้ง 26 ตอนของฉงเหยงจากต้นฉบับของสำนักพิมพ์ซินซิง (新星) ตีพิมพ์ ปีพ.ศ.2555 และฉบับแปลภาษาไทยซึ่งปัจจุบันมี 2 ฉบับ ได้แก่ ฉบับของสำนักพิมพ์ดอกหญ้า ตีพิมพ์ ปีพ.ศ.2543 แปลโดย รักรักษ์ ธรรมิสรา¹ และสำนักพิมพ์สยามอินเตอร์บุ๊คส์ ตีพิมพ์ ปีพ.ศ.2549 แปลโดย ปลาหมึกโคมเขียวและเหมียวโคมแดง

¹ รักรักษ์ ธรรมิสรา เป็นทั้งนักเขียนและนักแปลผู้มีชื่อเสียงในวงการหนังสือ ผู้แปลไม่เพียงแปลนวนิยายเรื่อง *ฮว่านจูเก๋อเก๋อ* เป็นภาษาไทยแต่ยังเป็นผู้แต่งหนังสือเรื่อง *เส้นทางสายไหม สำนักพิมพ์สร้างสรรค์บุ๊คส์* ตีพิมพ์เมื่อปีพ.ศ. 2544

โดยวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เลือกฉบับแปลของสำนักพิมพ์ดอกหญ้า ตีพิมพ์ ปี พ.ศ.2543 แปลโดย รัชช ธรรมิสรา เพราะฉบับแปลนี้จะมีความใกล้เคียงกับต้นฉบับมากกว่า

1.5 วิธีการดำเนินการวิจัย

- 1) รวบรวมเอกสารที่เกี่ยวข้อง
- 2) รวบรวมข้อมูลมุกตลกในนวนิยายจีน *ฮว่านจูเก๋อเก๋อ*
- 3) ศึกษาลักษณะมุกตลกในนวนิยายจีน *ฮว่านจูเก๋อเก๋อ*
- 4) เปรียบเทียบมุกตลกในนวนิยายจีน *ฮว่านจูเก๋อเก๋อ* กับฉบับแปลไทย
- 5) สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

- 1) ทำให้เข้าใจลักษณะมุกตลกในนวนิยายจีน *ฮว่านจูเก๋อเก๋อ*
- 2) ทำให้เข้าใจความเหมือนและความแตกต่างระหว่างมุกตลกในนวนิยายจีน *ฮว่านจูเก๋อเก๋อ* กับฉบับแปลภาษาไทย

1.7 สัญลักษณ์และชื่อตัวละครที่ใช้วิทยานิพนธ์

- 1) ตัวอย่างในบทที่ 3 มุกตลกที่สร้างด้วยกลวิธีทางภาษาจะขีดเส้นใต้ 1 เส้น ตัวอย่างในบทที่ 4 มุกตลกที่เปรียบเทียบการแปลไม่ตรงจะขีดเส้นใต้ 1 เส้น
- 2) ชื่อเฉพาะภาษาจีนที่ปรากฏในวิทยานิพนธ์เล่มนี้ นอกจากชื่อตัวละครที่จะใช้ตามนวนิยายฉบับแปลเพื่อให้เข้าใจตรงกันแล้ว ชื่อเฉพาะอื่นๆ จะถอดเสียงอ่านเป็นภาษาจีนกลางตามระบบ Hànyǔ Pīnyīn (汉语拼音) ซึ่งเป็นระบบสัญลักษณ์ที่ใช้เป็นทางการในสาธารณรัฐประชาชนจีน และถอดเสียงเป็นภาษาไทยตามหลักเกณฑ์การทับศัพท์ภาษาจีนราชบัณฑิตยสถานปีพ.ศ.2550
- 3) วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้ใช้ชื่อตัวละครตามที่ปรากฏนวนิยายเรื่อง *ฮว่านจูเก๋อเก๋อ* เพื่อให้เข้าใจตรงกันกับข้อความแปลในนวนิยายดังนี้

ชื่อภาษาจีน	พินอิน	ถอดเสียงเป็นภาษาไทย
小燕子	Xiǎo Yànzǐ	เสี่ยวเยียนจื่อ
永琪	Yǒngqí	หย่งฉี
夏紫薇	Xià Zǐwēi	เซี่ยจื่อเว่ย
尔康	Ērkāng	เอ๋อคัง
乾隆皇帝	Qiánlóng huángdì	เฉียนหลงฮ่องเต้
金锁	Jīnsuǒ	จินสว่อ
柳青	Liǔ Qīng	หลิวชิง
柳紅	Liǔ Hóng	หลิวหง
皇后	Huánghòu	ฮวงเฮา
令妃	Lìngfēi	พระสนมหลิ่ง
容嬷嬷	Róng mómo	แม่่มมหยง
尔泰	Ērtài	เอ๋อไท่
塞娅	Sàiyà	องค์หญิงไซย่า

บทที่ 2

ทบทวนวรรณกรรม

บทที่ 2 จะทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับกลวิธีการสร้างมุกตลก กระบวนการถ่ายทอดการแปล และนวนิยายเรื่อง *ฮว่านจูเก๋อเก๋อ* โดยสังเขปดังนี้

2.1 ทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับกลวิธีการสร้างมุกตลก

มาณิชา (2533: 66) กล่าวว่ามุกตลกคือ “ทางที่นำไปสู่ความขบขัน เป็นวิธีการนำเสนออารมณ์ขัน” ซึ่งสามารถกล่าวได้ว่า อารมณ์ขันคือสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อลดความตึงเครียดในสถานการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นด้วยความตั้งใจหรือไม่ตั้งใจก็ตาม วิธีการก่อให้เกิดมุกตลกขึ้นทำได้โดยการนำพาความคิดของผู้รับสารให้มุ่งไปยังทิศทางใดทิศทางหนึ่งหรือจุดๆ หนึ่ง จากนั้นก็พลิกเรื่องราวให้จบลงเป็นอีกแบบหนึ่ง กล่าวอีกนัยหนึ่งคือผู้รับสารดังกล่าวกำลังถูกผู้ส่งสารหลอกให้เข้าใจผิดเพราะเรื่องดังกล่าวไม่เป็นไปแบบที่หวังเอาไว้แต่แรกเริ่มทำให้ผิดไปจากความคาดหวังของผู้รับสารจนสร้างความตลกขบขันขึ้น

กาญจนา (2548 : 40 – 44) กล่าวว่า การจำแนกประเภทของมุกตลกขบขันที่เกิดขึ้นสามารถนำเสนอตามมุมมองของผู้เกี่ยวข้องทั้งสามฝ่ายคือ ผู้ส่งสาร ผู้รับสาร และสิ่งที่เล่าออกมาประกอบกับแนวคิดในสิ่งที่ไม่พึงต้องกล่าว ดังนี้

1) มุกตลกที่เกิดขึ้นจากความไม่รู้เท่าทันของผู้รับสาร

ในประเภทแรกนี้ ผู้ส่งสารจะไม่ให้ข้อมูลที่จำเป็นหรือให้ข้อมูลด้านบริบททั้งหมดแก่ผู้รับสารแต่แรก ผู้รับสารจึงถูกทำให้ไขว่เขวหรือตีความเนื้อเรื่องผิดไปในช่วงแรก จนกระทั่งจบเรื่องจึงจะทราบความจริงทั้งหมด และพบว่าตนเข้าใจเรื่องราวผิด

มุกตลกดังกล่าวจะเกิดขึ้นต่อเมื่อผู้ส่งสารจงใจดำเนินเรื่องราวจนทำให้ผู้รับสารเข้าใจผิดและหลงทางว่าสิ่งที่คิดเป็นอีกสิ่งหนึ่งโดยที่จริงแล้วกลับเป็นสิ่งที่ตรงกันข้าม จนท้ายที่สุดแล้วเรื่องราวดังกล่าวสามารถก่อให้เกิดความรู้สึกตลกขบขันขึ้นได้

2) มุกตลกที่เกิดจากความไร้เดียงสาของตัวละครฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง

มุกตลกประเภทที่สองนี้ ผู้ส่งสารและผู้รับสารจะต้องมีความรู้ร่วมกัน แต่ตัวละครในเรื่องถูกนำเสนอให้ไม่รู้ในสิ่งนั้นๆ และทำให้เกิดความล้มเหลวในการสื่อสารแก่ตัวละครอื่นๆ เป็นเหตุให้เกิดความตลกขบขันขึ้น

มุกตลกประเภทรุ่นมักใช้ความใสซื่อหรือรู้เท่าไม่ถึงการณ์ของตัวละครทำสิ่งที่ไม่คาดคิดว่าตัวละครที่ดำเนินเรื่องจะทำ แต่การกระทำเหล่านั้นไม่ได้ทำร้ายหรือส่งผลเสียแต่อย่างใด

3) มุกตลกที่อาศัยมูลบทที่ถูกทำให้ผิดเพี้ยนไป

มุกตลกนี้เกิดขึ้นด้วยการอาศัยมูลบทหรือเรื่องราวที่ผู้รับสารทราบมาก่อน แต่ผู้ส่งสารกลับอธิบายข้อมูลเหล่านั้นกำกวม หรือทำให้ตีความหมายได้หลายนัย มุกตลกดังกล่าวนี้มักจงใจให้ข้อมูลที่น้อยเกินไปและให้ผู้รับสารอนุมานถึงคำตอบด้วยตนเองก่อน แต่คำตอบของเรื่องราวดังกล่าวกลับมีแง่มุมอื่นๆ อีก ทำให้เกิดความผิดเพี้ยนของคำตอบ จนเป็นเหตุให้เกิดความตลกขบขันขึ้น

นอกจากนี้กาญจนา (2548 : 89-137) ยังได้กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างกลวิธีการเล่นคำกับเงื่อนไขความตลก และกลวิธีทางปริศนากับเงื่อนไขความตลกไว้ดังนี้

1) กลวิธีการเล่นคำ แบ่งเป็น (1) การเล่นคำที่ลวงให้เกิดการตีความผิดทั้งความกำกวมด้านความหมายและโครงสร้าง การสร้างคำใหม่ที่ไร้ความหมายอ้างอิง (2) การเล่นคำที่ทำให้เกิดการตีความที่ต่างไปจากปกติโดยการให้บริบทเพื่อตีความใหม่และการละเล่นทางเสียงให้เกิดคำใหม่ และ (3) การเล่นคำที่มีการตอกย้ำความกำกวม

2) กลวิธีปริศนาคำ แบ่งเป็น (1) การทำให้หลงทาง (2) นำเสนอเหตุการณ์เหนือความคาดหมาย (3) การละเมิดธรรมเนียมปฏิบัติ (4) การใช้มูลบทเป็นเครื่องมือ (5) การประชด และ (6) การซ่อนมุก เป็นต้น

อาจกล่าวได้ว่า สิ่งต่าง ๆ ที่ก่อให้เกิดมุกตลกขบขันไม่ว่าจะด้วยการละเล่นทางด้านภาษาสำนวน ถ้อยคำ หรือแม้กระทั่งเกี่ยวกับการประพฤติปฏิบัติที่แตกต่างกัน ล้วนแล้วแต่เกิดขึ้นมาตามบรรทัดฐาน ธรรมเนียมปฏิบัติและวัฒนธรรมของแต่ละท้องถิ่นที่แตกต่างกันไป เมื่อเข้าใจถึงความแตกต่างดังกล่าวก็จะสามารถเข้าใจการสร้างเรื่องราวที่ก่อให้เกิดมุกตลกขบขันดังกล่าวได้ แต่เรื่องราวที่สร้างมุกตลกจะต้องเป็นเรื่องราวที่ไม่ทำร้ายใครอย่างร้ายแรงทั้งทางตรงและทางอ้อม เพราะมิเช่นนั้นเรื่องราวเหล่านี้จะไม่สามารถก่อให้เกิดมุกตลกได้อีกต่อไป

2.2 กระบวนการถ่ายทอดการแปล

เสาวภาคย์ (2540 : 1) ได้ให้คำนิยามไว้ว่า “การแปลเป็นการถ่ายทอดจากภาษาหนึ่งไปเป็นอีกภาษาหนึ่ง เป็นการสื่อสารโดยใช้ภาษาถ่ายทอดความหมาย” การแปลจะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อมีทั้งผู้ส่งสารและผู้รับสาร ผู้แปลจะต้องเป็นผู้ที่รู้ภาษาต้นฉบับและภาษาที่จะแปลออกมาเป็นอย่างดี มิเช่นนั้นภาษาที่ถ่ายทอดออกมาอาจส่งผลกระทบต่อทางด้านความหมายและการเข้าใจของผู้รับสาร เพราะเมื่อเราไม่เข้าใจวัฒนธรรมของภาษาต้นฉบับอย่างถ่องแท้แล้วข้อมูลที่จะได้รับและส่งต่อจะเป็นเพียงแค่ข้อมูลจากภาษาของเราเอง จะไม่สามารถได้รับกลิ่นอายของภาษาต้นฉบับได้อย่างแท้จริง

เพราะบางภาษาอาจมีความโดยนัยแฝงไว้อยู่ ซึ่งถ้าไม่ศึกษาภาษานั้นๆ โดยละเอียดอาจทำให้ไม่เข้าใจ ในสิ่งที่เจ้าของภาษาต้องการจะสื่อสารออกมา การเข้าสู่กระบวนการแปลคำบางคำอาจไม่สามารถ ถอดความออกมาเป็นฉบับแปลได้ จึงยังคงต้องคงรูปลักษณะและถอดเสียงออกมาเพื่อรักษาไว้ซึ่งความ เข้าใจและวัฒนธรรมของต้นฉบับ

แคทฟอร์ด (Catford) ได้กล่าวว่า กระบวนการแปลเป็นกระบวนการทางภาษา ซึ่งผู้แปลมี หน้าที่เปลี่ยนข้อความจากภาษาหนึ่งไปเป็นอีกภาษาหนึ่ง มีกระบวนการ 2 ขั้นตอน (อ้างถึงใน เสาวภาคย์ 2540 : 3) คือ

- 1) ผู้แปลจับความหมายตามภาษาของคำศัพท์ในต้นฉบับ ตลอดจนความสัมพันธ์ทาง ไวยากรณ์ของคำศัพท์เหล่านั้น
- 2) ผู้แปลหาคำศัพท์ในอีกภาษาหนึ่งที่มีความหมายตรงหรือใกล้เคียงกับคำศัพท์ในต้นฉบับ ซึ่งมีความคล้ายคลึงกัน

กลวิธีการแปลเนื้อความจากต้นฉบับไปสู่ฉบับแปลนั้นส่วนใหญ่แล้วจะมีวิธีการแปลที่ไม่ แตกต่างกันมากนัก เพราะจุดประสงค์หลักของการแปลคือการนำเอาข้อความต่าง ๆ มาถ่ายทอดร้อย เรียงเรื่องราวเพื่อให้คนรับสารได้เข้าใจถึงความหมายของภาษานั้นๆ ผ่านการแปล อีกทั้งการแปล จะต้องตระหนักว่าวัฒนธรรมทางภาษาของทุกภาษามักจะมีความหมายโดยนัยแฝงอยู่ ซึ่งความหมาย โดยนัยเหล่านั้น ถึงแม้ว่าบุคคลในสังคมเหล่านั้นจะสามารถรับรู้และเข้าใจได้เพราะคุ้นเคยกับภาษา แต่ในขณะที่เดียวกันผู้รับสารกลับไม่มีประสบการณ์แบบเดียวกันภาษาที่มาจากต้นฉบับ ด้วยเหตุนี้ผู้ แปลภาษาจึงถือได้ว่ามีความจำเป็นอย่างมากที่ต้องมีความเชี่ยวชาญทั้งภาษาต้นฉบับและฉบับแปล เพื่อที่จะได้ถ่ายทอดเรื่องราวอย่างไม่คลาดเคลื่อน แม้ว่าคำหรือข้อความเหล่านั้นจะไม่มีหรือไม่เคย ผ่านตามากี่ตามแต่ ผู้แปลจะต้องมีศักยภาพและความเชี่ยวชาญในการนำวัฒนธรรมของตนเองมา เทียบกับต้นฉบับ และบรรยายในลักษณะที่ใกล้เคียงที่สุด ให้ความหมายคลาดเคลื่อนน้อยที่สุด

สัญญาวิ (2540 : 43-44) ได้แบ่งรูปแบบการแปลออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

- 1) การแปลแบบตรงตัว คือการแปลที่พยายามรักษารูปแบบของความคิดของต้นฉบับไว้ใน ฉบับแปลให้มากที่สุด รูปแบบที่ว่่านี้นี้หมายถึงคำ วิธีการเรียงคำ ระเบียบวิธีการจัดกลุ่มความหมายเข้า เป็นประโยค และการเรียงประโยคเข้าเป็นข้อความที่ใหญ่ขึ้นไปเป็นลำดับ รวมถึงการใช้เครื่องหมาย วรรคตอนต่างๆ ด้วย

- 2) การแปลแบบเอาความ เป็นการแปลที่แตกต่างกับการแปลตรงตัวหลายประการ ประการ แรก รูปแบบที่ผู้แปลใช้ในการถ่ายทอดภาษาอาจจะแตกต่างไปจากรูปแบบที่ใช้ในต้นฉบับ อีก ประการหนึ่งคือการเรียงลำดับความคิดอาจจะไม่เหมือนกัน การเปลี่ยนรูปแบบให้ต่างจากต้นฉบับนี้มี

ความมุ่งหมายอยู่ประการเดียวคือ เพื่อให้งานแปลสามารถทำหน้าที่สื่อความหมายของต้นฉบับไปสู่ผู้อ่านได้อย่างชัดเจน

วิธีเลือกการแปลไม่ว่าจะเป็นการแปลแบบตรงตัวหรือการแปลแบบเอาความขึ้นอยู่กับตัวบทความที่จะนำมาแปล บางตัวบทนิยมแปลแบบเอาความ เช่น แปลข่าว แปลบทความวิชาการ แปลโฆษณาสินค้า เป็นต้น บางตัวบทต้องการแปลแบบตรงตัว เช่น แปลกวีนิพนธ์ แปลคำมกริ์ แปลสำนวนการเล่นคำ โวหาร และสุภาพิต เป็นต้น นอกจากนี้ แม้ว่าผู้แปลจะเลือกการแปลแบบตรงตัว แต่ในบางข้อความก็ไม่สามารถแปลตรงตัวได้ เนื่องจากเงื่อนไขข้อจำกัดทางด้านภาษาและวัฒนธรรมที่แตกต่างกันมาก เช่น การเล่นคำ สำนวน เป็นต้น จึงต้องแทรกการแปลแบบเอาความไว้บางส่วน ในการแปลยังมีข้อผิดพลาดเกิดขึ้นได้ ดังที่ ปัญญา (2542 : 120 - 122) ได้กล่าวถึงข้อผิดพลาดในการแปลว่าส่วนใหญ่เกิดจากสาเหตุหลัก 2 ประการ ดังนี้

- 1) ขาดความรู้ในภาษาต่างประเทศอย่างพอเพียง
- 2) ขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหาสาระในต้นฉบับ

นอกจากนี้ ดวงตา (2540 : 12-14) ได้บอกถึงสาเหตุการแปลที่ผิดพลาดไว้ 4 ประการดังนี้

- 1) การแปลผิด คือการถ่ายทอดจากภาษาต้นฉบับ เป็นภาษาแปลที่ผิดและไม่ตรงกับข้อความต้นฉบับ
- 2) การแปลเกินคือการเพิ่มเติมสิ่งหรือข้อความที่ไม่มีในต้นฉบับลงไปฉบับแปล
- 3) การแปลขาดคือการแปลภาษาต้นฉบับไม่ครบถ้วน
- 4) เลือกใช้คำไม่เหมาะสม การแปลผิดในลักษณะนี้เกิดขึ้นเมื่อคำในภาษาต้นฉบับมีคำเทียบเคียงหลายคำ และผู้แปลเลือกใช้คำที่เทียบเคียงคำหนึ่งแทนที่จะใช้อีกคำหนึ่ง ผู้อ่านทั้งฉบับแปลและต้นฉบับจะเป็นผู้ตัดสินว่าผู้แปลเลือกใช้ที่เหมาะสมหรือไม่

2.3 เกี่ยวกับนิยายเรื่อง *ฮวานจูเกอเกอ*

การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวกับนิยายเรื่อง *ฮวานจูเกอเกอ* นี้จะกล่าวถึงเนื้อเรื่องย่อ ตัวละครหลักและประวัติผู้แต่งดังนี้

- 1) เนื้อเรื่องย่อ

เซี่ย จื่อเวยเดินทางมายังเมืองหลวงเพื่อติดตามหาบิดา นางเดินทางมาพร้อมกับจินสว่สวาชใช้ประจำตัว บิดาของนางก็คือ ฉียนหลงฮองเต้ ฮองเต้ยังคงปัจจุบัน เมื่อทั้งคู่เดินทางมาถึงเมืองหลวงก็ได้มาพบเสี่ยวเยียนจื่อ หญิงสาวกำพร้าบิดามารดา จิตใจดี แต่ดำรงชีพด้วยการลอกกลวงต้มตุ๋น เสี่ยวเยียนจื่อตกลงช่วยเซี่ย จื่อเวยตามหาบิดา จึงมีเหตุบังเอิญให้ได้เข้าวังหลวงพร้อมกับ

สิ่งของที่เป็นหลักฐานความเป็นบุตรสาวของเฉียนหลงฮ่องเต้ ทำให้เสี่ยวเยียนจื่อได้รับการแต่งตั้งเป็นองค์หญิงฮว่านจู หรือ ฮว่านจูเก๋อเก๋อ แทนเซี่ย จื่อเว่ย แต่เสี่ยวเยียนจื่อกลับคิดหาทางคืนตำแหน่งให้กับจื่อเว่ย จนในที่สุดจื่อเว่ยและจินสว่อก็ได้เข้ามาอยู่ในวังในฐานะสาวใช้ ต่อมาเมื่อผ่านอุปสรรคความรัก เรื่องเส้าเคล้าน้ำตา ความจริงก็เปิดเผย เฉียนหลงฮ่องเต้ได้ค้นพบความจริง จึงแต่งตั้งเซี่ย จื่อเว่ยให้เป็นองค์หญิงเช่นกัน เรื่องราวดำเนินไปท่ามกลางน้ำตาและเสียงหัวเราะ ตอนจบของเรื่องเสี่ยวเยียนจื่อได้แต่งงานกับองค์ชายหย่งฉี เซี่ย จื่อเว่ยได้แต่งงานกับเอ๋อคัง

2) ตัวละครหลัก

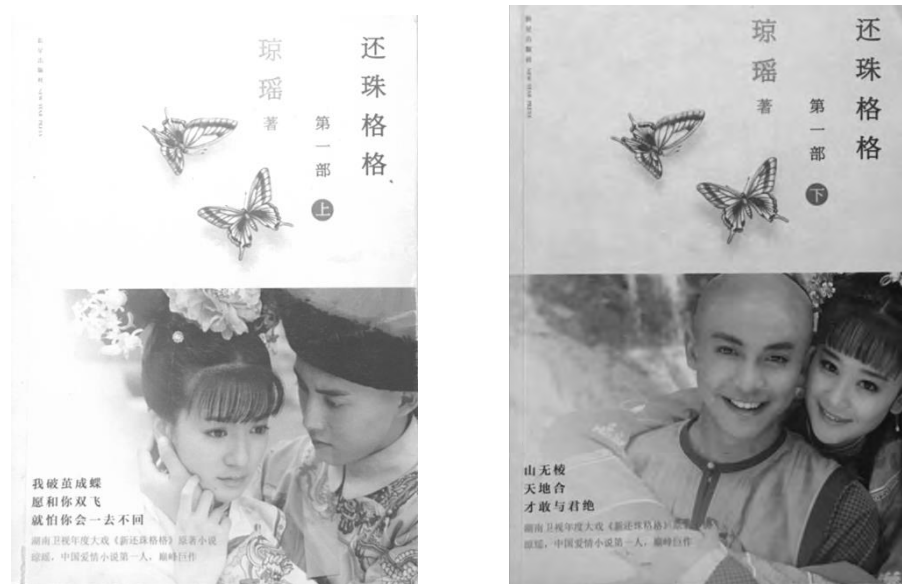
ตัวละครหลักในเรื่องมีดังนี้

- (1) เสี่ยวเยียนจื่อ หรือองค์หญิงฮว่านจู นิสัยมุทะลุ ไร้เดียงสา ไม่มีการศึกษา อ่านหนังสือไม่ออก
- (2) องค์ชายหย่งฉี เป็นองค์ชายที่มีความเฉลียวฉลาด และเป็นทีโปรดปรานของเฉียนหลงฮ่องเต้มากที่สุด
- (3) เซี่ย จื่อเว่ย เป็นบุตรสาวตัวจริงของเฉียนหลงฮ่องเต้ มีความเป็นกุลสตรี มีความเพียบพร้อมทั้งการบ้านการเรือน และการศึกษา มีสาวรับใช้ติดตามตัวนามว่า จินสว่อ
- (4) เอ๋อคัง องค์รักษ์ของฮ่องเต้เป็นคนมีฝีมือด้านวรยุทธ์สูง
- (5) เฉียนหลงฮ่องเต้ เป็นจักรพรรดิ
- (6) จินสว่อ สาวใช้ประจำตัวเซี่ย จื่อเว่ย
- (7) หลิว ชิงและหลิว หง สองพี่น้องเป็นเพื่อนของเสี่ยวเยียนจื่อ คอยให้ความช่วยเหลือเสี่ยวเยียนจื่อ
- (8) ฮองเฮา พระมเหสีของเฉียนหลงฮ่องเต้ คอยหาเรื่องจับผิดเสี่ยวเยียนจื่อ และเซี่ยจื่อเว่ยอยู่เสมอ เพราะเชื่อว่าทั้งสองจะแอบอ้างเป็นองค์หญิง
- (9) พระสนมหลิง พระสนมเอกของเฉียนหลงฮ่องเต้ เป็นสนมที่เฉียนหลงฮ่องเต้โปรดปรานมากที่สุด ให้ความเมตตาเสี่ยวเยียนจื่อและเซี่ย จื่อเว่ยเป็นอย่างมาก
- (10) แม่ฉนมหยง แม่ฉนมของฮองเฮา จงรักภักดีกับฮองเฮาอย่างมาก
- (11) เอ๋อไท่ น้องชายของเอ๋อคัง ภายหลังได้แต่งงานกับองค์หญิงไชย่าแห่งทิเบต
- (12) องค์หญิงไชย่า องค์หญิงจากทิเบต มีนิสัยตรงไปตรงมา ไม่ค่อยสนทนากาษาจีน

3) ประวัติผู้แต่ง

ฉยงเหยา ภูมิลำเนาอยู่ที่ มณฑลหูหนาน เกิดเมื่อ ปี ค.ศ. 1938 ที่เมืองเฉิงตู มณฑลเสฉวน ในระหว่าง ปี ค.ศ.1944-1945 ครอบครัวได้พาเธอหลบหนีไปอยู่ฉงชิ่ง ปี ค.ศ. 1947

ครอบครัวอพยพมาอยู่เชียงใหม่ และได้ออกตีพิมพ์นวนิยายเรื่องสั้นเป็นเรื่องแรก ปี ค.ศ. 1949 ย้ายมาอยู่ไต้หวัน ปี ค.ศ. 1963 (อายุ 25 ปี) ด้วยทักษะและประสบการณ์ในการแต่งบทประพันธ์ที่มากขึ้น จึงได้รับการตีพิมพ์นวนิยายเรื่องยาวเป็นเล่มแรก หลังจากนั้นฉยงเหยาจึงเป็นนักประพันธ์ที่มีชื่อเสียงและทุ่มเทเพื่อสร้างผลงานนวนิยาย เธอเคยกล่าวว่า “เมื่อลงมือเขียนนวนิยายเรื่องใด ฉันจะพยายามเขียนให้จบในวันเดียว แล้วค่อยมาขัดเกลาอีกครั้งในวันหลัง” ฉยงเหยาเขียนนวนิยายมาประมาณ 30 ปีแล้ว มีผลงานรวมเล่มทั้งเรื่องยาวและเรื่องสั้นทั้งหมดกว่า 40 เล่ม เธอถนัดการเขียนนวนิยายชีวิตรักโรแมนติก เป็นนักเขียนสตรีชั้นแถวหน้าของไต้หวัน นวนิยายของเธอได้รับความนิยม และได้รับการตีพิมพ์ซ้ำ และมักถูกนำไปสร้างเป็นภาพยนตร์และละครโทรทัศน์ ทั้งนี้นวนิยายที่ถูกนำไปสร้างนั้นสามารถสร้างชื่อเสียงให้กับนักแสดงที่นำแสดงในเรื่องอีกด้วย

ภาพที่ 1 ภาพหน้าปกเรื่องฮวานจูเกอเกอฉบับภาษาจีน ของสำนักพิมพ์ซินซิง ปี พ.ศ. 2555

บทที่ 3

กลวิธีการสร้างมุกตลก

กลวิธีการสร้างเรื่องตลกมีหลากหลายวิธีด้วยกัน และผู้แต่งใช้วิธีการดำเนินเรื่องราวต่างๆ ในรูปแบบของตัวผู้แต่งเองเพื่อสร้างมุกตลกที่แตกต่างกันออกไป แต่ผลตอบรับที่ได้รับกลับมาในบางครั้ง อาจไม่เป็นไปทางเดียวกันว่าจะต้องเกิดมุกตลกขบขันเสมอไป ซึ่งกาญจนา (2548: 1) กล่าวว่า “การที่มนุษย์เรามองว่าอะไรน่าขบขันหรืออะไรไม่น่าขบขันอาจจะแตกต่างกันได้ตามแต่ละวัฒนธรรม” จากการศึกษาพบว่า ในนวนิยายฉบับแปลไทยมีเรื่อง *องค์หญิงกำมะลอ* หลายแห่งแปลไม่ตรงกับต้นฉบับภาษาจีน อันเนื่องมาจากวัฒนธรรมที่ต่างกัน ซึ่งคำอธิบายกลวิธีการสร้างมุกตลกในบทนี้จะอธิบายจากตัวบทภาษาจีนเป็นหลัก

จากการวิเคราะห์เบื้องต้นพบว่า กลวิธีการสร้างมุกตลกใน *ฮว่านจูเก๋อเก๋อ* มีทั้งเงื่อนไข มุกตลกที่เป็นสากลและเงื่อนไขมุกตลกเฉพาะในบริบทวัฒนธรรมจีน สามารถแบ่งกลวิธีการสร้างมุกตลกออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ ได้แก่ การสร้างมุกตลกด้วยกลวิธีทางภาษาจำนวน 24 ข้อความและการสร้างมุกตลกด้วยกลวิธีปริศนาคำจำนวน 93 ข้อความ รวมทั้งสิ้น 117 ข้อความ

3.1 การสร้างมุกตลกด้วยกลวิธีทางภาษา

กาญจนา (2548: 31) ได้กล่าวว่ากลวิธีการสร้างความตลกมีการศึกษาไว้หลากหลาย บางครั้งพูดถึงสิ่งเดียวกันก็อาจใช้คำเรียกต่างกัน ดังนั้นกลวิธีทางภาษาในวิทยานิพนธ์นี้จะหมายถึงวิธีการทางภาษาที่เกิดจากการเล่นคำศัพท์ สำนวน หรือล้อเลียนข้อความสัมผัสหรือบทกวี ทำให้เกิดความตลกขบขัน จากการศึกษาพบว่ากลวิธีทางภาษาเพื่อสร้างมุกตลกใน *ฮว่านจูเก๋อเก๋อ* สามารถแบ่งได้เป็น 3 ประเภท ดังนี้

3.1.1 การเล่นคำที่มีเสียงคล้ายคลึงกัน

การเล่นคำที่มีเสียงคล้ายคลึงกันเป็นกลวิธีการสร้างมุกตลกประเภทหนึ่งใน *ฮว่านจูเก๋อเก๋อ* โดยทั่วไปในเรื่องมักเกิดจากการสนทนาที่ผู้ส่งสารกล่าวเร็วหรือผู้รับสารฟังคำดังกล่าวนั้นไม่ชัดเจนหรือไม่เข้าใจ จึงก่อให้เกิดความเข้าใจตัวอักษรจีนตัวใดตัวหนึ่งหรือหลายตัวในวรรคหนึ่งๆ ข้อความหนึ่งๆ หรือสำนวนหนึ่งๆ ผิดเพี้ยนไป ทำให้เข้าใจความหมายผิดไปจากความหมายเดิมที่ผู้ส่งสารต้องการสื่อ กลวิธีการสร้างมุกตลกด้วยการเล่นคำประเภทนี้พบใน *ฮว่านจูเก๋อเก๋อ* รวมทั้งหมด 9 ข้อความ จาก 117 ข้อความคิดเป็นร้อยละ 7.69 ของข้อความมุกตลกทั้งหมด เช่น

ตัวอย่างที่ 1

(ต้นฉบับ)

“那么，小燕子、你娘临终，是怎样对你说的？除了交给你的两件信物以外，还有什么“夜半无人私语时”的话吗？”

“夜半什么？半夜什么……”小燕子头昏脑胀：

“半夜没人的时候，我娘就死啦！”她哀怨的看乾隆

“皇阿玛，我可不可以不说我娘临死的事？我……我……我……”声音颤抖着，一半由于害怕，一半由于技穷。（第五章）

(คำแปล)

“ถ้าเช่นนั้น เสี่ยวเยี่ยนจื่อ ก่อนที่แม่เจ้าจะเสียชีวิต นางพูดกับเจ้าว่าอย่างไรบ้าง นอกจากมอบของสองสิ่งนี้ให้เจ้าแล้ว ยังมีคำกล่าวลับในยามตึกตื่นไร้ผู้คนอีกหรือไม่”

“ตอนกลางตึกอะไร เทียงคิ่นอะไร...” เสี่ยวเยี่ยนจื่อรู้สึกมึนงงไปหมด

“ตอนที่เที่ยงคืนที่ไร้ผู้คนแม่ของข้าก็เสียชีวิตแล้ว” เสี่ยวเยี่ยนจื่อมองเฉียนหลงด้วยสายตาที่เศร้าโศก

“เสด็จพ่อ ข้าขอไม่พูดถึงเรื่องที่แม่ข้าก่อนตายได้มั๊ย ข้า...ข้า...” นางทำเสียงสั่นเครือ ซึ่งเป็นเพราะว่าทั้งกลัวและรู้สึกเริ่มเอาตัวไม่รอด

(ฉบับแปล)

“ถ้าเช่นนั้น เสี่ยวเยี่ยนจื่อ ก่อนที่แม่เจ้าจะสิ้นลม นางพูดกับเจ้าว่าอย่างไรบ้าง นอกจากมอบของสองสิ่งนั้นให้เจ้าแล้ว ยังมีคำพูดที่เป็นความลับอะไร อีกมั๊ย”

“ความลับเธอ” เสี่ยวเยี่ยนจื่อยิ่งงงตั้ง

“เสด็จพ่อ ข้าขอไม่พูดเรื่องที่แม่พูดก่อนตายได้มั๊ย ข้า..ข้า..ข้า”

นางทำเสียงสั่นเครือ ซึ่งเป็นเพราะความกลัวผสมกับเทคนิคการแสดงอันล้ำเลิศ

(เล่ม 1 หน้า 95)

ข้อความนี้มาจากตอนเริ่มต้นเรื่องที่ฮ่องเต้เฉียนหลงต้องการสอบถามถึงคำพูดที่คาดว่าแม่ของเสี่ยวเยี่ยนจื่อน่าจะเคยเอ่ยให้เสี่ยวเยี่ยนจื่อฟังบ้าง ผู้ประพันธ์ได้สร้างเงื่อนไขมุกตลกไว้กับคำพูดของฮ่องเต้เฉียนหลงเพื่อถามถึงว่ามีคำพูดที่เป็นความลับอันใดอีกหรือไม่ว่า 夜半无人私语时 Yèbàn wú rén sī yǔ shí แปลว่า คำกล่าวลับในยามที่ไร้ผู้คน แต่เนื่องจากเสี่ยวเยี่ยนจื่อไม่เข้าใจในการใช้ภาษาเชิงกวีตามอย่างผู้มีการศึกษาในสมัยนั้น จึงไม่เข้าใจในความนัยดังกล่าว และกล่าวตอบออกมาว่า 半夜没人的时候，我娘就死啦！ Yèbàn méirén de shíhòu,

wǒ niáng jiù sǐ lā! แปลว่า ตอนกลางดึกที่ไร้ผู้คน แม่ของข้าก็ตายแล้ว ในข้อความแรก มีคำว่า 私 sī เสียงคล้ายคลึงกับคำว่า 死 sǐ ที่เสี่ยวเหียนจื่อกล่าวออกมาด้วยคำที่มีเสียงคล้ายคลึงกันแต่คนละความหมาย ทำให้ข้อความไปคนละทิศทางสร้างมุกตลกขบขันให้แก่ผู้รับสารที่เข้าใจความหมายอ้อมค้อมที่ซ่อนแต่เจียนหลงต้องการสื่อ

ตัวอย่างที่ 2

(ต้นฉบับ)

塞娅骑术很好，两人常常比赛马。北京郊区，西山围场，两人都跑遍了。每次都赛得脸红耳赤，嘻嘻哈哈。

“来追我呀！来追我呀！我骑马，是一等的好！”寒哑喊。

尔泰笑着说：

“哈！吹牛都不打草稿！动不动就一等的好！这么‘大言不惭’！”

塞娅听得糊里糊涂，瞪着眼睛喊：

“‘什么牛啊，草啊，馋不馋的？牛看到草，当然馋啦！怎么会‘大眼不馋’呢！那一定是一只大笨牛！”

尔泰大笑起来（第二十五章）

(คำแปล)

ทักษะการขี่ม้าของไซย่ายอดเยี่ยมมาก ทั้งสองแข่งม้าด้วยกันบ่อยๆ ทั้งปักกิ่งและสนามฝั่งตะวันตก ทั้งสองไปตระเวนมาจนทั่ว ทุกครั้งที่แข่งม้ากันจะแข่งกันอย่างสนุกสนานเต็มไปด้วยเสียงหัวเราะ

“มาจับข้าให้ได้สิ มาจับข้าให้ได้ ฝีมือการขี่ม้าของข้ายอดเยี่ยมมากที่สุด” ไซย่าตะโกน

เอ๋อ! ไทหัวเราะแล้วพูดว่า

“ฮ่า วัวซีไม้ ยังไม่ทันได้กินหญ้า ก็บอกตัวเองยอดเยี่ยมแล้ว ซีไม้เสียจริง”

ไซย่าฟังแล้วไม่เข้าใจ ถลึงตาแล้วตะโกนว่า

“อะไรวัว อะไรหญ้า อะไรกินไม่กิน วัวเห็นหญ้าก็ต้องกินสิ ทำไมไม่เห็นแล้วทำตาโตแต่ไม่กินล่ะ ถ้าเช่นนั้นก็เป็นวัวที่โง่มาก”

เอ๋อ! ไทหัวเราะลั่น

(ฉบับแปล)

ฝีมือขี่ม้าของไซยานั้นยอดเยี่ยมมาก ทั้งสองคนจะแข่งขันม้ากันอยู่บ่อยๆ ทั่วทั้งปักกิ่ง ทั้งสองต่างตระเวนมาจนทั่วแล้ว ทุกครั้งที่แข่งม้ากัน ทั้งคู่จะแข่งกันอย่างเอาเป็นเอาตาย

“ตามข้าให้ทันสิ เป็นไงฝีมือขี่ม้าของข้า เยี่ยมใช้มั๊ย” ไซย่าตะโกนท้า

เอ๋อไทหัวเราะพูดว่า

“ฮ่า คนคุยโว้มักไม่แน่จริง ยังไม่ทันไรก็บอกว่าตัวเองเยี่ยมยอดแล้ว ช่างซี้ไม่จริงๆ”

ไชย่าฟังไม่เข้าใจจึงตะโกนว่า

“อะไรคือคุยโว อะไรคือซี้ไม่”

เอ๋อไทหัวเราะลั่น (เล่ม 2 หน้า 640)

ข้อความนี้มาจากตอนที่องค์หญิงไชย่าแห่งธิเบตผู้ไม่สนัดภาษาจีน ทำให้ฟังสำนวนที่เอ๋อไทกล่าวไว้ว่า 大言不惭 Dà yán bù cán ที่แปลว่า คุยโวโอ้อวดอย่างไร่างอาย (ฉบับแปลแปลว่า ช่างซี้ไม่จริงๆ) ไม่เข้าใจ และเอ่ยย้อนกลับมาเป็นคำที่เสียงคล้ายคลึงกันว่า 大眼不馋 Dà yǎn bù chán ที่แปลว่า ตาโต ไม่อยากกิน (ฉบับแปลแปลว่า อะไรคือคุยโว อะไรคือซี้ไม่) ซึ่งเป็นข้อความที่ไม่มีความหมาย ทำให้การสื่อไปคนละทิศทาง สร้างความตลกขบขันให้แก่ผู้รับสารที่รู้สำนวนจีนดังกล่าว

ตัวอย่างที่ 3

(ต้นฉบับ)

金琐觉得声音熟悉，抬头一看，喊着说：

“是那个‘太常寺’的梁大人啊！”

紫薇也抬头看，惊喊：

“小燕子！我们碰到老朋友了！”

小燕子一看，惊讶极了：

“这个梁大人还活着呀？他居然调到宗人府来了？”

紫薇看小燕子和金琐。

“大家心里有数吧，我们运气不好，冤家路窄！”

“什么‘路窄’、不‘路宰’！这个王八蛋早就该宰了！”

(第二十四章)

(คำแปล)

จินสว่ารู้สึกถึงเสียงที่คุ้นเคย พอเงยหน้าขึ้นมอง ก็ร้องเสียงดังว่า

“นี่มันได้ทำเสียงแห่งศาลไท่ฉางนี่”

จื่อเวยก้เงยหน้าขึ้นดู ร้องขึ้นด้วยความตกใจ

“เสี่ยวเยียนจื่อ พวกเราเจอเพื่อนเก่าแล้ว”

เสี่ยวเยียนจื่อเมื่อเงยมองก็รู้สึกตกใจเป็นอย่างมาก

“ได้ทำเสียงยังมีชีวิตอยู่อีกหรือ ที่แท้เขามาอยู่ที่สำนักพระราชวังหรือ”

จื่อเวยมองเสี่ยวเยียนจื่อและจินสว่อ

“ทุกคนรู้แล้วใช่ไหม พวกเราโชคไม่ดีเลย ทางแคบน่าจะตายสำหรับคู่แค้นเสียจริง”

“ทางอะไรตาย อะไรไม่ตาย เจ้าคนสารเลวสมควรฆ่าตายตั้งนานแล้ว”

(ฉบับแปล)

จินสว่อได้ยินเสียงรู้สึกคุ้นๆหู จึงเงยหน้าขึ้นมอง ก็ต้องอุทานออกมาอย่างคาดไม่ถึงว่า

“ได้เท่าเหลียงแห่งศาลไท่ฉางนี่”

จื่อเวยเงยหน้ามองก็ต้องตกตะลึง

“เสี่ยวเยียนจื่อเราพบสหายเก่าเข้าแล้วละ”

เสี่ยวเยียนจื่อเงยหน้าขึ้นมอง ก็ต้องตกตะลึงเช่นกัน

“อะไรกัน ได้เท่าเหลียงยังอยู่ แล้วเขามาทำอะไรที่สำนักกราชวังนี้”

จื่อเวยมองหน้าเสี่ยวเยียนจื่อกับจินสว่อ

“เราโชคไม่ดีเลย เราต้องระวังตัวไว้หน่อยนะ”

“เจ้าคนชั่ว ไปลงนรกซะไป” (เล่ม 2 หน้า 590)

เนื่องจากคำว่า 窄 zhǎi ที่แปลว่า แคบ ในสำนวน 冤家路窄 Yuān jiā lù zhǎi ที่จื่อเวยกล่าว แปลว่า ถนนแคบจนผู้ที่มีความแค้นต่อกันต้องมาพบกัน หรือโลกนี้ช่างกลมเสียจริง (ฉบับแปลแปลว่า เราต้องระวังตัวไว้หน่อยนะ) แต่เสี่ยวเยียนจื่อกลับเข้าใจความหมายของตัวอักษร 窄 zhǎi ในสำนวนเป็นคำว่า 宰 zǎi ที่แปลว่า ฆ่า แทน ฉบับแปลไทยไม่ได้กล่าวถึงความหมายของตัวอักษรทั้งสองตัวที่ผู้ประพันธ์ต้องการเล่นคำ

3.1.2 การเล่นคำที่มีเสียงเหมือนกัน

การเล่นคำที่มีเสียงเหมือนกันแต่คนละความหมาย การเล่นคำประเภทนี้ต่างจากการเล่นคำประเภทที่ 1 ที่การออกเสียงของตัวอักษรเหล่านี้มีการออกเสียงที่เหมือนกันไม่ผิดเพี้ยน เพียงแต่ใช้ตัวอักษรจีนคนละตัว ซึ่งการเล่นคำประเภทนี้พบใน นวนิยายเรื่อง *ฮว่านจูเก๋อเก๋อ* เพียง 3 ข้อความ จาก 117 ข้อความ คิดเป็นร้อยละ 2.56 ของข้อความทั้งหมด เช่น

ตัวอย่างที่ 4

(ต้นฉบับ)

小燕子着急，提到纪师傅就头大，说：

“‘生姜’都还没闹明白，你还要我学‘边姜’！‘边姜’是个什么姜，我怎

么弄得清楚嘛！明天我可不可以不上课？因为，我……看紫薇，突然把紫薇推到乾隆面前，冒出一句：“这是紫薇！”又指指金琐：“那是金琐！”

(第十四章)

(คำแปล)

เสี่ยวเยี่ยนจื่อรู้สึกกังวล พูดถึงอาจารย์จี้ก็ปวดหัวขึ้นมา กล่าวว่า

“ ‘ชิงสด’ ยังไม่ค่อยเข้าใจเลย ยังต้องเรียนเรื่อง ‘ชิงชายแดน’ อีกแล้วหรือเพคะ ‘ชิงชายแดน’ คือชิงอะไรหรือเพคะ หม่อมฉันต้องทำให้กระจ่างใหม่ ฟรุ้งนี้หม่อมฉันไม่เข้าเรียนได้ใหม่เพคะ เพราะหม่อมฉัน... ดูจื่อเวยสิเพคะ แล้วก็ลากจื่อเวยมาที่หน้าพระพักตร์ของเฉียนหลง พูดโพล่งออกไปว่า “นี่คือ จื่อเวย” แล้วชี้ไปทางจินสว่อ “นั่นคือ จินสว่อ” เพคะ

(ฉบับแปล)

เสี่ยวเยี่ยนจื่อได้ยินชื่ออาจารย์จี้ ก็ทำหน้าเหยเกพูดว่า

“อะไรกันเพคะ เรื่อง ถ้างอก ยังไม่ค่อยเข้าใจเลย มีเรื่อง “ชายเลน” อีกแล้วหรือเพคะ ชายเลนคืออะไรอีก หม่อมฉันงงไปหมดแล้ว ฟรุ้งนี้ หม่อมฉันขอไม่เข้าเรียนได้มั้ยเพคะ เพราะหม่อมฉันมีจื่อเวยอยู่ทั้งคนแล้ว” แล้วนางก็ดูหลังจื่อเวยไปยืนหน้าพระพักตร์เฉียนหลงฮ่องเต้ พูดโพล่งไปว่า “นี่คือจื่อเวยเพคะ” จากนั้นก็ชี้ไปที่จินสว่อ “แล้วนั่นก็คือ จินสว่อ” (เล่ม 1 หน้า 310)

ข้อความนี้มาจากตอนที่ฮ่องเต้เฉียนหลงกำลังสนทนากับเสี่ยวเยี่ยนจื่อเรื่องปัญหาพื้นที่ชายแดน แต่เสี่ยวเยี่ยนจื่อ ไม่เข้าใจว่า 边疆 biānjiāng ที่แปลว่า ชายแดน กลับเข้าใจเป็น 边姜 biānjiāng ว่าเป็นประเภทหนึ่งของชิง เนื่องจากเข้าใจว่าเป็นคำที่เกี่ยวข้องกับคำว่า 生姜 shēngjiāng ที่แปลว่า ชิง (ฉบับแปลแปลด้วยคำว่า ชายเลน) สร้างมุกตลกขบขันให้แก่ผู้รับสารที่รู้ว่าเสี่ยวเยี่ยนจื่อรับรู้ตัวอักษรจีนคนละตัว

ตัวอย่างที่ 5

(ต้นฉบับ)

小燕子笃定的说：

“坐下坐下！不要扫兴嘛！皇阿玛今天不会来我这儿了！饭前我去请安，皇阿玛说，今晚要和兆惠将军吃饭！兆惠将军不知道从什么姜回来，皇阿玛好忙，要跟他谈‘边姜’大事！所以，他们那儿面店生姜，咱们这儿我就可以花雕陈绍了！来呀！”欢喜的一口干了杯子，大叫：“紫薇！为了庆祝我们的团圆，喝吧！今天不醉的人是小狗！”金琐连忙站起身来：“好了，小姐，你就和格格痛痛快快的喝酒吧！你不喝，她不会安心的！我来做小狗，帮你们守门。”（第十四章）

(คำแปล)

เสี่ยวเหยียนจื่อพูดอย่างเคร่งเครียด

“นั่งลง นั่งลง อย่าทำให้บรรยากาศเสีย เสด็จพ่อวันนี้ไม่เสด็จมาที่นี้หรอก ก่อนทานข้าวเข้าไป เข้าเฝ้ามาแล้ว เสด็จพ่อบอกว่า วันนี้จะทานข้าวกับแม่ทัพจ้าวฮุย แม่ทัพจ้าวฮุยนั่นก็รู้ว่ากลับมาจาก ขิงอะไร เสด็จพ่อยุ่งมาก จะคุยเรื่องขิงชายแดนกับท่านแม่ทัพ ดังนั้นเสด็จพ่อเรื่องของร้านก๋วยเตี๋ยว และขิงสดอยู่แล้ว เราไม่ต้องห่วงหรอกมาตีแม่เหล่าเถอะ” นางตีแม่เหล่าจันทมตจอกด้วยความยินดีพลาง ตะโกนว่า “จื่อเว่ย ฉลองเพื่อการกลับมาพบกันในครั้งนี้ ตีแม่เหล่าเถอะ วันนี้คนไม่เมาคนนั้นเป็นหมา” จินสว่ลู่ก็ขึ้นแล้วพูดว่า

“เอาเถอะคะคุณหนู ท่านตีแม่กับองค์หญิงให้เต็มที่เถอะคะ ท่านไม่ตีแม่ นางก็จะไม่ยอมสงบ เดี่ยวข้ายอมเป็นหมา ไปเฝ้าหน้าประตูให้”

(ฉบับแปล)

“นั่งลง นั่งลง อย่าทำเสียบรรยากาศสิ วันนี้เสด็จพ่อไม่มาตอนนี้หรอกนะ ก่อนมือเย็นข้าก็ไป เฝ้ามา เสด็จพ่อบอกว่า คินนี้จะไปกินข้าวกับแม่ทัพจ้าวฮุย ไม่รู้ว่าแม่ทัพเจ้าฮุยกลับมาจากไหนก็ไม่รู้ เสด็จพ่อทรงห่วงๆหาหรือกับเขาเรื่องปัญหาชายแดนอะไรนี่แหละ ทรงมีก๋วยเตี๋ยว ถังอกอยู่แล้ว เรามา ตีแม่ของเราดีกว่าไม่ต้องห่วงหรอก”

นางรินเหล้าตีแม่จันทมตจอก พลางตะโกน “จื่อเว่ย ของตีแม่ให้กับการพบกันของเราอีกครั้ง ตีแม่ ใครไม่ตีแม่เป็นลูกหมา” จินสว่ลู่ก็ขึ้นยืน

“เอาเถอะคะคุณหนู ท่านตีแม่กับนางเถอะ ถ้าท่านไม่ตีแม่นางก็ไม่มีวันสงบปากสงบคำ ข้ายอม เป็นหมาน้อยคอยคุ้ยดินทางให้” (เล่ม 1 หน้า 317)

ข้อความนี้ต่อเนื่องมาจากการที่เขียนหลงฮองเต้สนทนาเรื่องปัญหาทางการเมืองกับแม่ทัพ เพราะไม่มีผู้ใดคิดจะแก้ไขความกระจ่างนี้ให้กับเสี่ยวเหยียนจื่อ จึงทำให้เสี่ยวเหยียนจื่อยังคงเข้าใจคำว่า 边疆 biānjiāng ที่แปลว่า ชายแดน เป็นคำว่า 边姜 biānjiāng เหมือนที่ได้อธิบายใน ตัวอย่างที่ 4 สร้างความตลกขบขันให้แก่ผู้รับสารอีกครั้ง

ตัวอย่างที่ 6

(ต้นฉบับ)

小燕子搬进了“漱芳斋”，才知道自己不再是一“附属品”了。随着她的搬迁，明月、彩霞两个宫女就跟了她。小邓子，小卓子两个太监也跟了她。小卓子本来不姓卓，姓杜。小燕子一听他自称为“小杜子”，就笑得岔了

气。… “什么小肚子，还小肠子呢！”于是，把他改成了小桌子。因为既然有个“小凳子”不妨再配个“小桌子”。小杜子有点不愿意。（第五章）

(คำแปล)

เสี่ยวเยี่ยนจื่อย้ายเข้าไปอยู่“ตำหนักชูฟัง” จึงได้รู้ว่าตนเองไม่ใช่ “ผู้อาศัย” อีกต่อไปแล้ว นางมีหญิงรับใช้มาด้วยสองคนคือ หมิงเยว่และฉวี่เสี่ยว และขันทีอีกสองคนคือ เสี่ยวเต็งจื่อและเสี่ยวจั่วจื่อ เสี่ยวจั่วจื่อเดิมที่ไม่ได้แซ่จั่ว แต่แซ่ตู้ เสี่ยวเยี่ยนจื่อได้ยินเขาเรียกชื่อตัวเองว่า เสี่ยวตู้จื่อ ก็หัวเราะท้องคัดท้องแข็ง “ท้องอะไรกัน ละยังมีลำไส้อีกไหม”ก็เลย เปลี่ยนชื่อให้เป็นเสี่ยวจั่วจื่อ เพราะว่ามี “เก้าอี้” อยู่แล้วจะได้เข้ากันกับ “โต๊ะ” เสี่ยวตู้จื่อไม่ค่อยยินดีกับชื่อนี้เท่าไร

(ฉบับแปล)

เสี่ยวเยี่ยนจื่อย้ายเข้าไปอยู่ในตำหนัก “ชูฟัง” จึงได้รู้ว่าตนเองไม่ได้เป็นแค่ผู้อาศัยเขาอยู่อีกแล้ว ตอนนี้นางมีคนรับใช้ส่วนตัว คือ หมิงเยว่ กับ ฉวี่เสี่ยว มีขันทีสองคน คือเสี่ยวเต็งจื่อกับเสี่ยวจั่วจื่อ คอยปรนนิบัติ เสี่ยวจั่วจื่อเดิมไม่ได้แซ่จั่ว แต่แซ่ตู้ เสี่ยวเยี่ยนจื่อได้ฟังเขาเรียกตัวเองว่า เสี่ยวตู้จื่อ ก็หัวเราะท้องคัดท้องแข็ง “ชื่อเหมือนท้องเลย ฟังแล้วพาลนึกถึงตับไต ไส้พุงไม่ดีไม่ดี” ดังนั้นนางจึงเปลี่ยนชื่อให้เขาว่า เสี่ยวจั่วจื่อ เพราะไหนๆก็มี เสี่ยวเต็งจื่อที่แปลว่า ม้านั่งแล้ว ก็ต้องมีเสี่ยวจั่วจื่อ ที่แปลว่าโต๊ะด้วย จะได้เข้าคู่กัน เสี่ยวตู้จื่อ ไม่ค่อยชอบชื่อใหม่ตัวเองนัก (เล่ม 1 หน้า 102)

ข้อความนี้อยู่ในตอนที่เสี่ยวเยี่ยนจื่อต้องการตั้งชื่อให้ขันทีรับใช้เสี่ยวเยี่ยนจื่อสองคน คนหนึ่งเดิมชื่อ 小杜子 Xiǎo Dùzi เนื่องจากนามสกุลเดิมคือ 杜 Dù แต่ด้วยความที่ออกเสียงเหมือนกันกับ 肚子 dùzi ที่แปลว่า ท้อง เสี่ยวเยี่ยนจื่อรู้สึกไม่ดีจึงได้เปลี่ยนให้เป็น 桌子 zhuōzi ที่แปลว่า โต๊ะ เนื่องจากขันทีคนที่สองมีชื่อว่า 小邓子 Xiǎo Dèngzi เนื่องจากนามสกุลเดิมคือ 邓 Dèng ซึ่งเสี่ยวเยี่ยนจื่อเข้าใจว่าเป็นอักษรเดียวกับคำว่า 凳子 dèngzi ที่แปลว่า ม้านั่ง ดังนั้นจึงตั้งชื่อให้คนแรกใหม่เป็น 桌子 zhuōzi ที่แปลว่า โต๊ะ เพื่อให้ความหมายเข้ากันแทน จากความคิดเอาเองของเสี่ยวเยี่ยนจื่อด้วยความไม่รู้หนังสือจึงสร้างความตลกขบขันให้ผู้รับสารเป็นอย่างมาก

3.1.3 การล้อข้อความ

การสร้างมุกตลกด้วยกลวิธีทางภาษาแบบล้อข้อความมักเป็นการล้อเลียนด้านเสียงหรือความหมายในบทกวีหรือสำนวนภาษา มักเกิดขึ้นในสถานการณ์ที่ตัวละครที่ต้องการเอาตัวรอดในสถานการณ์ที่จำข้อความเดิมไม่ได้ จึงได้สร้างข้อความขึ้นมาใหม่เพื่อทดแทนข้อความเดิมที่ไม่ทราบ ซึ่งจะเป็นข้อความที่มีความใกล้เคียงกับข้อความเดิม แต่ความหมายไปคนละทิศทาง กลวิธีนี้พบใน

นวนิยายเรื่อง *ฮว่านจูเก๋อเก๋อ* รวมทั้งหมด 12 ข้อความ จาก 117 ข้อความ คิดเป็นร้อยละ 10.25 ของข้อความทั้งหมด เช่น

ตัวอย่างที่ 7

(ต้นฉบับ)

永琪闭住嘴，不敢说话了。

小燕子没辄了，只得硬着头皮说：

“一首有关喝酒的诗……是…举杯邀明月……”

“哦？举杯邀明月，怎么样？”

“举杯邀明月……举杯邀明月…” 小燕子吞吞吐吐。

“举杯邀明月…到底怎样？”

小燕子冲口而出：

“举杯邀明月，板子就上身！”

乾隆睁大眼睛，惊愕极了。（第十二章）

(คำแปล)

หย่งฉีหยุดพูดไม่กล้าพูดอะไรอีก

เสี่ยวเหียนจื่อไม่รู้จะทำอย่างไรต่อ จึงได้แต่กำปั้นทุบดินพูดต่อ

“บทกวีหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการดื่มเหล้า ก็คือ ยกจอกเหล้าเชื้อเซิงจันทรา”

“หืม ยกจอกเหล้าเชื้อเซิงจันทรา แล้วยังไงต่อ”

“ยกจอกเหล้าเชื้อเซิงจันทรา ยกจอกเหล้าเชื้อเซิงจันทรา” เสี่ยวเหียนจื่ออ้อๆ อึ้งๆ

“ยกจอกเหล้าเชื้อเซิงจันทรา แล้วยังไงล่ะ”

เสี่ยวเหียนจื่อจึงโพล่งออกไปว่า

“ยกจอกเหล้าเชื้อเซิงจันทรา และข้าก็ถูกโบย”

เฉียนหลงเบิกพระเนตรตะลึงนึ่งอึ้งไปทันที

(ฉบับแปล)

หย่งฉีจำต้องสงบปากสงบคำ ไม่กล้าพูดอะไรอีก ในเมื่อเสี่ยวเหียนจื่อไม่มีทางเลือกใด ๆ อีก

นางจึงตั้งท่าพูดอย่างเด็ดเดี่ยว

“บทกวีเกี่ยวกับเหล้า ชื่อว่า เชื้อเซิงจันทราเพคะ”

“อ้อ เชื้อเซิงจันทรา ว่าไปซี”

“ยกจอกเหล้าเซิงจันทรา ยกจอกเซิงจันทรา” เสี่ยวเหียนจื่ออ้อๆ อึ้งๆ

“ยกจอกเซิงจันทรา แล้วอะไรอีกล่ะ”

เสี่ยวเหียนจื่อถูกเร่งเร้าอย่างหนัก นางจึงโพล่งออกไปว่า

“ยกจอกเชิญจันทร์หา ไปๆมาๆข้าถูกโบาย”

เฉียนหลงทรงได้ฟังดังนั้น ก็ทรงกริ้วยิ่งนัก (เล่ม 1 หน้า 256)

เนื่องจากเสี่ยวเหียนจื่อพยายามจดจำกลอนของหลี่ไป กวีเอกสมัยราชวงศ์ถัง ที่ว่า 举杯邀明月，对影成三人 Jǔ bēi yāo míng yuè, duì yǐng chéng sān rén แปลว่า ยกจอกเชิญจันทร์หา กับเงาเข้าร่วมดื่มเรียง แต่จำไม่ได้ จึงเปลี่ยนเป็นข้อความที่ล้อกลอนเดิมว่า 举杯邀明月，板子就上身！ Jǔ bēi yāo míng yuè, bǎnzi jiù shàng shēn! ฉบับแปลแปลว่า ยกจอกเชิญจันทร์หา ไปๆมาๆ ข้าถูกโบาย แทน สร้างความตลกขบขันให้กับตัวละครในเรื่องและผู้รับสารเป็นอย่างมาก

ตัวอย่างที่ 8

(ต้นฉบับ)

尔泰回头看看，作挥汗状。

“吓得我一身冷汗！居然有惊无险！”

永琪见无人注意，心里实在困惑，忍不住问小燕子：

“你那两句‘国有乾隆，谷不生虫’，是真的还是编的？”

小燕子转着眼珠子：

“前一句是真的，后面那一句可能有点问题，我记不清楚了！”

(第十二章)

(คำแปล)

เอ๋อไทหันกลับไปมอง เหงื่อแตกพลั๊ก

“ข้าตกใจจนเหงื่อแตกไปหมดแล้ว ที่แท้ก็ไม่มีอะไร”

หย่งฉีเห็นว่าไม่มีคนใส่ใจ ก็อดแปลกใจไม่ได้จึงต้องถามเสี่ยวเหียนจื่อ

“สองประโยคที่เจ้าพูดว่า ชาตีมี่เฉียนหลง ัญหารไร่ซึ่งแมลง มันคือเรื่องจริงหรือเรื่องแต่งขึ้น

กัน”

เสี่ยวเหียนจื่อกลอกตากล่าวว่า

“ประโยคแรกคือเรื่องจริง แต่ประโยคหลังนี้น่าจะมีปัญหานิดหน่อย จำไม่ได้ละ”

(ฉบับแปล)

เอ๋อไทเหลียวหลังหันไปมองเหงื่อยังแตกพลั๊กๆ

“ข้าซึ่กั้วจนเหงื่อแตกเลย ใจหายจริงๆ”

หย่งฉีเองก็ทรงอดแปลกพระทัยไม่ได้

“ที่เจ้าว่า ราษฎรมี่เฉียนหลง ข้าวปลอดแมลงน่ะมันเป็นเรื่องจริงรีเปล่า”

เสี่ยวเยี่ยนจื่อถลอกลูกตาไปมา

“ประโยคหนึ่งจริง แต่อีกประโยค ข้าไม่ค่อยแน่ใจ จำไม่ค่อยได้” (เล่ม 1 หน้า 274 - 275)

เนื่องจากเสี่ยวเยี่ยนจื่อจำข้อความที่ว่า 国有乾隆，国运昌隆 Guó yǒu Qiánlóng, guó yǒu chāng lóng แปลว่า ชาตีมี่เฉียนหลง ชาตี่รุ่งเรือง ไม่ได้ทั้งหมด เสี่ยวเยี่ยนจื่อจึงสร้างข้อความขึ้นใหม่ว่า 国有乾隆，谷不生虫 Guó yǒu Qiánlóng, gǔ bù shēng chóng ที่ฉบับแปลแปลว่า ราษฎรมี่เฉียนหลง ข้าवलอดแมลง ขึ้นมาทดแทนข้อความเดิมซึ่งข้อความดังกล่าวนั้นเป็นข้อความที่สร้างมุกตลกขบขันให้กับผู้รับสาร

ตัวอย่างที่ 9

(ต้นฉบับ)

紫薇被小燕子振作了，深吸口气，接口说：“而且，我已经见着了皇上！这才是我进宫的第一天，我居然就见着他！”说着说着，就喜不自胜了。

小燕子因紫薇的高兴而高兴，跳跳蹦蹦的走着，说着：“是啊是啊！我们已经很不容易了！这就像五阿哥说的，山路走完了有水，柳树落了又有花……”

紫薇笑着更正。

“山穷水尽疑无路，柳暗花明又一村！”

“对对对！就是这两句话！”拍着紫薇的肩，又笑又兴奋：“我们已经走完山路，现在走水路了！你还有什么不开心呢？开心起来！知道不知道？”

紫薇心情已经好转，被小燕子引得兴奋起来，应道：“是！格格！奴婢

遵命！”（第十四章）

(คำแปล)

เสี่ยวเยี่ยนจื่อทำให้จื่อเวยสงบลง นางสุดลมหายใจเข้าลึกๆ แล้วพูดต่อไปว่า “แล้วก็ ข้าได้พบฮ่องเต้แล้ว ข้าเพิ่งจะเข้าวังมาวันแรก ก็ได้พบเขาแล้วหรือ” พูดไปพูดไป ในใจปลื้มใจดีใจอย่างที่สุด

เสี่ยวเยี่ยนจื่อเห็นจื่อเวยมีความสุขนางก็มีความสุข กระโดดโลดเต้นไปมาอย่างมีความสุขแล้วพูดว่า “ใช่แล้ว ใช่แล้ว กว่าพวกเราจะผ่านมาไม่ใช่ง่ายๆ ก็เหมือนกับที่องค์ชายหย่งฉิกกล่าวไว้ว่า ผ่านเขาแล้วจะเจอน้ำ ไบไม่ร่วงไปก็ย่อมมีดอกไม้ผลิ”

จื่อเวยหัวเราะแล้วช่วยแก้ว่า

“สุดขุนเขาสุดสายน้ำ ไร้เส้นทาง เขาเขียวทึบ ดอกไม้แบ่งบานท่ามกลางหมู่บ้าน”

“ใช่ ใช่ ใช่ มันคือสองประโยคนี้แหละ” ตบ่าจื่อเวยพร้อมทั้งยิ้มอย่างตื่นเต้นดีใจว่า “พวกเราเดินฝ่าทางภูเขาแล้ว ตอนนี้เหลือแต่ทางน้ำแล้ว เจ้ายังไม่ดีใจอีกหรือ ต้องดีใจสิ รู้ไหม

จื่อเวยเองก็อารมณ์ดีขึ้น เสี่ยวเยียนจื่อทำให้นางฮี้กั๋นขึ้นมา พลังตอบรับว่า “เพคะ องค์หญิง รับด้วยเกล้าเพคะ”

(ฉบับแปล)

จื่อเวยเริ่มรู้สึกมีกำลังใจขึ้น นางสุดหายใจลึก ๆ พูกว่า “อีกอย่างก็คือ ข้าได้เข้าเฝ้าฮ่องเต้แล้ว เข้าวังวันแรกข้าก็ได้พบพระองค์แล้ว” พุดพลังก็เริ่มยิ้มออกมาได้บ้าง

เสี่ยวเยียนจื่อเห็นจื่อเวยยิ้มออก นางก็อดดีใจไม่ได้

“ใช่แล้ว ใช่แล้ว พวกเรากว่าจะมาถึงวันนี้ได้ไม่ใช่ง่ายเหมือนกับที่องค์ชายห้าพูว่า ...ผ่านเขาย่อมเจอน้ำ ไบไม้ร่วงต่อไปย่อมมีไบไม้ผลิ”

จื่อเวยเริ่มหัวเราะได้อีกครั้ง นางแก้มให้ถูกว่า

“ฝ่าเขาจะพบน้ำ ไบไม้ร่วงไปดอกไม้จะเบ่งบาน”

“นั่นแหละถูกผงเลย” นางตบไหล่จื่อเวย พลังหัวเราะชอบใจ “ตอนนี้เจ้าฝาด่านภูเขาไปแล้ว ด่านต่อไปก็ง่ายแล้ว ทำไมเราไม่ทำตัวให้รำไร รำไรกันหน่อยรั้มัย”

จื่อเวยมีสีหน้าเบิกบานอย่างเห็นได้ชัด “รับด้วยเกล้าเพคะองค์หญิง”

(เล่ม 1 หน้า 312 - 313)

ข้อความนี้อยู่ในตอนที่เสี่ยวเยียนจื่อจดจำบทกลอน 山穷水尽疑无路，柳暗花明又一村! Shān qióng shuǐ jìn yí wú lù, liǔ yīn huā míng yòu yì cūn! ซึ่งเป็นวรรคหนึ่งในบทกลอนชื่อ 游山西村 yóu shān xī cūn ของลูโหยว (陆游 Lù Yóu) กวีในสมัยราชวงศ์ซ่ง แปลว่า สุดขุนเขาสุดสายน้ำ ไร้เส้นทาง เขาเขียวทึบ ดอกไม้เบ่งบานท่ามกลางหมู่บ้าน ที่มีความหมายว่า ที่มีม่นยอมมีแสงสว่างแห่งความหวังอยู่เสมอ ฉบับแปลว่า ฝ่าเขาจะพบน้ำ ไบไม้ร่วงไปดอกไม้จะเบ่งบาน แต่เสี่ยวเยียนจื่อคิดขึ้นใหม่ด้วยไหวพริบฉับไวว่า 山路走完了有水，柳树落了又有花 Shānlù zǒu wán le yǒu shuǐ, liǔshù luò le yòu yǒu huā ฉบับแปลแปลว่า ผ่านเขาย่อมเจอน้ำ ไบไม้ร่วงต่อไปย่อมมีไบไม้ผลิ ขึ้นแทนบทกลอนเดิม สร้างความตลกขบขันให้กับผู้รับสาร

3.2 การสร้างมุกตลกด้วยกลวิธีปริจเฉท

กาญจนา (2548: 109) กล่าวว่า กลวิธีทางปริจเฉทคือวิธีการนำเสนอด้วยบทที่มีความหลากหลาย เป็นกลวิธีการนำเสนอข้อมูล การลำดับข้อมูล การอาศัยกระบวนการอนุมาน การนำเสนอการกระทำที่แปลก ทำให้ผู้รับสารเกิดความประหลาดใจและตลกขบขัน การจะทำให้กลวิธี

ทางปริศนาคำนี้สัมฤทธิ์ผลนั้น มักจะเกี่ยวข้องโดยตรงกับวัฒนธรรมในสังคมนั้น และหากสังคม วัฒนธรรมหรือการดำรงชีวิตแตกต่างกัน ก็อาจก่อให้เกิดความเข้าใจที่ไม่ตรงกันจนไม่สามารถสร้างความตกลงให้เกิดขึ้นได้ จากการศึกษาข้อความมุขตลกในนวนิยายเรื่อง *ฮว่านจูเก๋อเก๋อ* พบว่ามีกลวิธีทางปริศนา ดังนี้

3.2.1 การทำให้หลงทาง

กาญจนา (2548 : 110) กล่าวว่า การทำให้หลงทางคือ การทำให้ผู้อ่านคิดเชวไปอีกทางหนึ่ง ก่อน ผู้ส่งสารต้องการให้ผู้รับสารจับทิศทางในเนื้อหาล่วงหน้าไม่ได้ ผลที่เกิดขึ้นจะต้องสร้างความประหลาดใจให้กับผู้รับสารเมื่อสิ่งที่เกิดขึ้นไม่เป็นไปตามที่ได้คาดเดาไว้ตั้งแต่แรก โดยกลวิธีปริศนาประเภทนี้พบในนวนิยาย *ฮว่านจูเก๋อเก๋อ* รวมทั้งหมด 6 ข้อความ จาก 117 ข้อความ คิดเป็นร้อยละ 5.12 ของข้อความทั้งหมด เช่น

ตัวอย่างที่ 10

(ต้นฉบับ)

“尔泰！你有一点冒险精神好不好？了不起是脑袋一颗，小命一条嘛！”

永琪重重的点头，豪气的接口：

“对，了不起是脑袋一颗，小命一条！”

尔泰又是叹气，又是跌脚：

“完了，你们两个都失去理智了，这小燕子会发疯，五阿哥，你怎么也跟着疯？小燕子刚刚挨过一顿打，你们居然没有一个人会害怕！我跟你们说…” 瞪大眼睛看两人：“我只好……我只好……”

小燕子对尔泰一吼：

“你只好怎样！”

尔泰一跺脚，昂头挺胸，一副“我不入地狱谁入地狱”的样子，大声应道：“我只好‘舍命陪君子’！跟你们一起发疯了！还不赶快把小邓子、小卓子、明月、彩霞、小顺子、小桂子通通叫进来，共商大计！希望他们几个靠得住！”（第十一章）

(คำแปล)

“เอ๋อไท เจ้ามีความกล้าหาญได้ไหม ที่สุดแล้วก็แค่ศีรษะเดียว ชีวิตเดียว”

หย่งฉีพยักหน้าเห็นด้วย ตอบรับด้วยความองอาจว่า

“ใช่แล้ว ที่สุดแล้วก็แค่ศีรษะเดียว ชีวิตเดียว”

เอ๋อไททั้งพ่นลมหายใจอย่างแรงพร้อมทั้งกระที่บเท้าแล้วพูดว่า

“หมดกัน พวกท่านสองคนขาดสติกันไปหมดแล้ว เสี่ยวเยียนจื่อบ้าไปแล้ว องค์กรชายห้าทำไม ท่านถึงบ้าไปกับเขาด้วยละ เสี่ยวเยียนจื่อเพิ่งจะถูกโอบยมาได้ไม่นาน นี่พวกท่านกลับไม่มีใครเกรงกลัวเลยรีไรง ข้าจะบอกพวกท่านว่า” จ้องเขม็งทั้งสองคน “ข้าคงได้แต่ ... ได้แต่...”

เสี่ยวเยียนจื่อคารามเสียงใส่เอ๋อไท่ว่า

“เจ้าได้แต่อะไร”

เอ๋อไท่กระทืบเท้าแล้วยืดอก ทำท่าทางประหนึ่งว่า ถ้าข้าไม่ลงนรกแล้วใครจะลงนรกกันล่ะ แล้วพูดเสียงดังออกมาว่า

“ข้าคงได้แต่ขอสละชีพพร้อมพวกท่านแล้ว ขอบ้าไปกับพวกท่านแล้ว ยังไม่รีบเรียกเสี่ยวเต็งจื่อ เสี่ยวจิวจื่อ หมิงเยว่ ไฉ่เสี่ย เสี่ยวซุนจื่อ เสี่ยวก๊วยจื่อมาอีกรี มาร่วมกันปรึกษาหารือ หวังว่าพวกเขาจะฟังพาอาศัยได้นะ

(ฉบับแปล)

“เอ๋อไท่ เจ้าทำใจกล้าๆหน่อยได้รีเปล่าเกิดหนเดียว ตายหนเดียวกลัวอะไร”

หย่งฉีพยักหน้าเห็นด้วย พูดอย่างฝั่งผายว่า

“ใช่ เกิดหนเดียว ตายหนเดียว”

เอ๋อไท่ถอนใจกระทืบเท้า

“ແ່แล้ว พวกท่านเสียสติไปแล้ว เสี่ยวเยียนจื่อบ้าไปคนเดียวยังไม่พอ องค์กรชายห้าท่านก็บ้าไปกับนางด้วย เสี่ยวเยียนจื่อเพิ่งถูกโอบยไปไม่นานยังไม่เข็ด พวกท่านไม่มีใครกลัวเลยรีไรง ข้าขอบอกท่านว่า...”

เขามองดูคนทั้งสอง “ข้า ข้าจะ.....”

เสี่ยวเยียนจื่อถามเอ๋อไท่ขึ้นเสียง

“เจ้าจะทำไม”

เอ๋อไท่กระทืบเท้า ยืดอก ท่าทางยังกับจะบอกว่า “ถ้าข้าไม่เสี่ยงแล้วใครจะกล้า” พลังพูดเสียงดังฟังชัดว่า

“ข้าจะ...ขอร่วมเป็นร่วมตายกับพวกท่าน คราวนี้ข้าจะขอบ้าด้วยคน ยังไม่รีบเรียก เสี่ยวเต็งจื่อ เสี่ยวจิวจื่อ หมิงเยว่ ไฉ่เสี่ย เสี่ยวซุนจื่อ เสี่ยวก๊วยจื่อ เข้ามาบอกแผนอีกรี หวังว่าพวกเขาไว้ใจได้นะ” (เล่ม 1 หน้า 234)

ในบริบทนี้ผู้รับสารจะคาดเดาในตอนต้นว่าเอ๋อไท่ไม่เห็นด้วยกับความคิดของทั้งสองคนที่กล่าวมา เพราะเป็นสิ่งที่ไม่ควรกระทำ จึงได้พยายามปฏิเสธไม่ยอมร่วมมือ แต่สุดท้ายเหตุการณ์กลับ

ตาลปัตร เอ๋อโทกลัวยอมให้ความร่วมมือแต่โดยดี ผิดกับที่ทำในตอนแรก ผู้รับสารจึงเหมือนกับถูกหลอกให้เข้าใจผิด สร้างความตลกขบขันให้เกิดขึ้น

ตัวอย่างที่ 11

(ต้นฉบับ)

当乾隆来到“漱芳斋”，对小燕子关怀的问：

“这房子还满意吗？能住吗？”

小燕子挑起眉毛，夸张的喊：

“能住吗？住起来真有点困难呢！”同来的令妃吓了一跳，急忙问：

“怎么？缺什么吗？我赶快叫人给你办！”“就因为什么都不缺，才奇怪呢！睡在这样的房子里，想着大杂院……我是说，想着许多我进宫以前的朋友，我就睡不着了。”（第五章）

(คำแปล)

เมื่อเขียนหลงมาถึง “ตำหนักชู่ฟิง” ก็ถามเสี่ยวเยียนจื่อด้วยความเป็นห่วงว่า

“เจ้าพอใจกับตำหนักนี้ไหม อยู่ได้หรือเปล่า”

เสี่ยวเยียนจื่อเลิกคิ้ว พูดไปอย่างเกินความจริงว่า

“อยู่ได้ไหมหรือ อยู่แล้วรู้สึกลำบากนิดหน่อยเพคะ” พระสนมหลังที่ตามเสด็จมาด้วยรีบถามอย่างร้อนใจว่า “ทำไมล่ะ ขาดอะไร เดี่ยวข้ารีบให้คนจัดการให้เจ้าเอง” “ก็เพราะไม่ขาดอะไรนี่สิเพคะ เลยรู้สึกแปลกๆ นอนในตำหนักแบบนี้แล้วคิดถึงบ้านโกโรโกโสของข้า ข้าหมายถึง คิดถึงเพื่อนของข้าแต่ก่อนที่ข้าจะเข้าวัง ข้าก็เลยนอนไม่หลับ”

(ฉบับแปล)

ตอนเขียนหลงเสด็จมาตำหนักชู่ฟิง ทรงถามเสี่ยวเยียนจื่อด้วยความสงสัยว่า

“เจ้าพอใจที่นี่มั๊ย พออยู่ได้มั๊ย”

เสี่ยวเยียนจื่อเลิกคิ้ว พูดอย่างเกินความจริงว่า

“อยู่ได้มั๊ยหรือเพคะ หม่อมฉันยังรู้สึกลำบากใจนิดหน่อยเพคะ”

เขียนหลงได้ยินทรงแปลกใจ รีบถามว่า

“ยังขาดอะไรอีกรี ข้าจะได้เรียกคนมาจัดการให้”

“ก็เพราะไม่ขาดตกบกพร่องอะไรนี่สิเพคะ ถึงได้แปลก นอนอยู่ที่นี่ ทำให้คิดถึงคนที่บ้าน เอ้อ...ข้าหมายถึงเพื่อนๆของข้าก่อนเข้าวังนะเพคะ เลยทำให้นอนไม่หลับ” (เล่ม 1 หน้า 103)

ในบริบทนี้ผู้รับสารถูกทำให้เข้าใจในตอนแรกว่าเสี่ยวเยียนจื่อรู้สึกที่อยู่อาศัยคับแคบ จนเกินไปทำให้รู้สึกลำบากไม่สะดวกสบาย แต่ที่จริงคือ ตีมากจนรู้สึกไม่ชิน ผู้รับสารถูกทำให้หลงทางไปกับท่าทางที่ไร้เดียงสาและคำพูดของเสี่ยวเยียนจื่อ แต่สุดท้ายกลับมาหักมุมในตอนจบ ทำให้เกิดความตลกขบขันขึ้น

ตัวอย่างที่ 12

(ต้นฉบับ)

小燕子站在采莲前面，看着那张状子，拉了拉紫蔽，悄悄低问：“这个画面，有没有一点熟悉？你看那个采莲，会不会是个骗子？”

紫蔽也低声说：“如果是，你要怎样？如果不是，你又怎样？”

小燕子嘻嘻一笑，低声说：“如果是真的‘卖身葬父’，我当然要给钱呀，总不能让她把自己卖了。如果是假的，我当然更得给钱了，因为是‘同行’嘛！”（第二十一章）

(คำแปล)

เสี่ยวเยียนจื่อยืนอยู่ตรงหน้าไฉ่เหลียน มองดูท่าทางของนาง แล้วสะกิดถามจื่อเว่ยเบาๆว่า “ฉากแบบนี้รู้สึกคุ้นๆ มั้ย เจ้าว่าไฉ่เหลียนคนนี้จะป็นนักต้มตุ๋นหรือเปล่า”

จื่อเว่ยกระซิบตอบว่า “ถ้าเกิดใช่ เจ้าจะอย่างไร แล้วถ้าไม่ใช่ เจ้าจะอย่างไร”

เสี่ยวเยียนจื่อหัวเราะคิกคัก แล้วกระซิบตอบว่า “ถ้าขายตัวเพื่อทำศพพ่อแม่เป็นเรื่องจริง ข้าจะต้องให้เงินนางอย่างแน่นอน ข้าไม่อยากให้นางขายตัว ถ้าเกิดเป็นเรื่องไม่จริง ข้าก็ยิ่งต้องให้เงินนางมากขึ้น ก็เพราะเป็น เพื่อนร่วมอาชีพ ไงล่ะ”

(ฉบับแปล)

เสี่ยวเยียนจื่อยืนอยู่ตรงหน้าไฉ่เหลียน ดูจากลักษณะท่าทางนางสะกิดถามจื่อเว่ยเบาๆว่า “เจ้าดูแล้วรู้สึกคุ้นๆ มั้ย เจ้าดูไฉ่เหลียนคนนี้สิ นางตบตาคนรีเปล่า”

จื่อเว่ยกระซิบถาม “ถ้านางเป็นพวกต้มตุ๋นจริง เจ้าจะทำยังไง ถ้าไม่ใช่ เจ้าจะทำยังไง”

เสี่ยวเยียนจื่อหัวเราะพูดเบาๆว่า “ถ้านางขายตัวทำศพพ่อแม่จริงๆ ข้าก็จะให้เงินนาง ไม่ให้นางมานั่งลำบากขายตัวอีก แต่ถ้านางเป็นพวกต้มตุ๋นละก็ ข้าก็ยิ่งให้เงินนางมากขึ้น เพราะว่าเป็นเพื่อนร่วมอาชีพของข้า” (เล่ม 2 หน้า 488-489)

เนื่องจากผู้รับสารถูกทำให้เข้าใจว่าถ้าเสียเขียนจื่อจับได้ว่าไฉ่เหลียนต้มตุ๋นหลอกหลวงก็จะเปิดโปงความเลวร้ายนี้ แต่แล้วเสียเขียนจื่อกลับคิดจะส่งเสริมไฉ่เหลียนแทน เพราะเสียเขียนจื่อเคยประพาดิตนเช่นเดียวกับไฉ่เหลียนมาก่อน

3.2.2 การทำให้เหนือความคาดหมาย

กาญจนา (2548 : 113-114) กล่าวว่า การนำเสนอเหตุการณ์ที่เหนือความคาดหมายหมายถึงการสร้างมุกตลกที่ไม่มีการลวงให้เกิดความเข้าใจผิด แต่สร้างความประหลาดใจด้วยการนำเสนอความต่างหรือการกระทำที่เกินขอบเขต ทั่วไปจะใช้ไหวพริบของตัวละครหรือมีเหตุบังเอิญเป็นตัวดำเนินเรื่อง จากการศึกษาพบว่า ในเรื่อง *ฮว่านจูเก๋อเก๋อ* มีการสร้างมุกตลกด้วยการทำให้เหนือความคาดหมายแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1) การกระทำที่แปลกประหลาดของตัวละคร

กลวิธีปริศนแบบทำให้เหนือความคาดหมายด้วยการกระทำที่แปลกประหลาดของตัวละคร เป็นกลวิธีที่ผู้แต่งต้องการสร้างตัวละครที่มีพฤติกรรมและอุปนิสัยโดดเด่นและค่อนข้างแตกต่างจากตัวละครตัวอื่นในเรื่องจนเมื่อตัวละครดังกล่าวแสดงหรือกระทำสิ่งที่ยุ้รับสารคาดการณ์ไม่ถึง จึงก่อให้เกิดมุกตลกขบขันเกิดขึ้น กลวิธีปริศนประเภทนี้พบในเรื่อง *ฮว่านจูเก๋อเก๋อ* รวมทั้งหมด 7 ข้อความ จาก 117 ข้อความ คิดเป็นร้อยละ 5.98 ของข้อความทั้งหมด เช่น

ตัวอย่างที่ 13

(ต้นฉบับ)

小燕子转着眼珠子：

“前一句是真的，后面那一句可能有点问题，我记不清楚了！”

尔康惊得瞪大了眼睛：

“啊？到底是怎样两句话？我听起来就怪怪的！”

“我真的弄不清楚呀！可是，我知道，一定是两句好话，因为紫薇听了好得意；你去问紫薇，就知道了！”

三人你看我，我看你，半晌，尔康呼出一口气来：“我真服了你，这也敢随口就说！居然也错有错着，让皇上听了好开心，好得意！”看着小燕子，又是摇头，又是笑。（第十二章）

(คำแปล)

เสียเขียนจื่อจื่อลือกตากล่าวว่า

“ประโยคแรกเป็นความจริง แต่ประโยคหลังมีปัญหาเล็กน้อย เพราะข้าจำไม่ได้แล้ว”

เอ๋อไท่เบิกตาโพลงด้วยความตกใจ

“อะไรนะ สุดท่ายแล้วสองประโยคนั้นมันยังงั้นแน่ ข้าฟังแล้วรู้แปลกๆ”

“ข้าก็ยังสับสนจริงๆ แต่ว่า ข้ารู้ว่าจะต้องเป็นสองประโยคที่ดี เพราะว่าจื่อเวยฟังแล้วยังรู้สึก ยินดีมาก เจ้าไปถามจื่อเวยก็รู้เอง”

ทั้งสามคนต่างมองหน้ากันไปมาสั๊กพัก เอ๋อคงก็ถอนหายใจออกมา “ข้าละนับถือเจ้าจริงๆ ยัง จะกล้าพูดเรื่อยเปื่อย ในเมื่อผิดก็ผิดไปแล้ว แต่สามารถทำให้ฮ่องเต้ฟังแล้วอารมณ์ดีได้ ช่างน่ายินดี” มองเสี่ยวเยียนจื่อไปพลางสายหน้าหัวเราะ

(ฉบับแปล)

เสี่ยวเยียนจื่อกลอกลูกตาไปมา

“ประโยคหนึ่งจริง แต่อีกประโยค ข้าไม่ค่อยแน่ใจ จำไม่ค่อยได้”

เอ๋อคงเบิกตาโพลง

“อะไรนะ มิน่าละ ข้าฟังดูทะแม่ง ๆ ยังไงชอบกล”

“ข้าเองก็ 모르จริงๆ ๆ ข้ารู้แต่ว่า สองประโยคนี้นี้ต้องมีความหมายดีแน่ๆ เพราะจื่อเวยฟังแล้วยัง อมยิ้ม ท่านไปถามนางเองก็รู้”

ทั้งสามหันมองหน้ากัน ในที่สุดเอ๋อคงก็ถอนใจอย่างโล่งอก “ข้าเลื่อมใสเจ้าจริงๆ ที่กล้าพูดชี้ชี้ แม้แต่เวลาคับขัน ในเวลาความเป็นความตายอย่างนี้เจ้ายังทำให้ฮ่องเต้ทรงพอพระทัยได้”

เขามองเสี่ยวเยียนจื่อ หัวเราะพลางสายหน้า (เล่ม 1 หน้า 275)

ข้อความนี้เป็นข้อความที่ต่อเนื่องจาก ตัวอย่างที่ 8 เนื่องจากเสี่ยวเยียนจื่อไม่สามารถจดจำ บทที่ว่า 国有乾隆，国运昌隆 Guó yǒu Qiánlóng, guó yùn chāng lóng ฉบับแปลแปลว่า ราชกรัรมีเฉียนหลง ชาติปลอดภัยได้ทั้งหมด เสี่ยวเยียนจื่อจึงทำสิ่งที่เหนือความคาดหมายของผู้คนทั่วไป ด้วยการมั่วแต่งข้อความใหม่ขึ้นมาแทนเพราะจดจำข้อความเดิมไม่ได้

ตัวอย่างที่ 14

(ต้นฉบับ)

乾隆心里有数，越看，脸色越沉重。

小燕子看着乾隆的表情，就知道不妙，一副准备被宰割的样子。

“你有多少人帮忙？老实告诉朕！”乾隆头也不抬的问。

“能帮忙的，都帮忙了！可以说是“全体总动员”了！尔康、尔泰、永琪都有。连明月、彩霞、金琐都被抓来帮忙。可是，她们实在写得太烂，紫薇说不能用！”小燕子倒答得坦白。

“那些是你写的？”

“不像字的那些，就是我写的！像字的，漂亮的，干净的…都不是我写

的！”

乾隆抬眼盯着小燕子：

“你倒爽快！答得坦白！”

“皇阿玛那么聪明，我遮掩也没用！紫薇说，只要皇阿玛一看，就知道我有帮手，逃都逃不掉，叫我不要撒谎！”（第十六章）

(คำแปล)

เฉียนหลงนึกรู้ในใจ ยิ่งมองใบหน้าก็ยิ่งเคร่งเครียดขึ้น

เสี่ยวเฉียนจื่อดูจากท่าทางของเฉียนหลงแล้วก็รู้ว่าไม่ค่อยดี เลยเตรียมตัวเตรียมใจถูกเชือดเอาไว้

“มีก็คนที่ช่วยเจ้า พุดกับข้ามาตามตรง”เฉียนหลงถามโดยไม่เงยหน้ามอง

“ช่วยได้ก็ช่วยหมดทุกคนเพคะ จะเรียกว่า “ร่วมแรงร่วมใจทุกภาคส่วน” ก็ได้เพคะ มีทั้งเอ๋อคัง เอ๋อไท หย่งฉี แม่แต่หมิงเยว่ ไฉ่เสี๋ย จินสว่อกก็โดนจับมาให้ช่วยเพคะ แต่ว่าพวกเขาเขียนได้แ่ มาก จื่อเว่ยบอกว่าใช้ไม่ได้” เสี่ยวเฉียนจื่อสารภาพตามความจริง

“ถ้าเช่นนั้นอันไหนที่เจ้าเขียน”

“อันที่ไม่เหมือนตัวอักษร ก็คืออันที่หม่อมฉันเขียนเพคะ อันที่เหมือนตัวอักษรสวยๆสะอาดๆ ไม่ใช่หม่อมฉันเขียนเพคะ”

เฉียนหลงเงยหน้าขึ้นจ้องมองเสี่ยวเฉียนจื่อ

“เจ้ายังเบิกบานอยู่ได้อีกนะนี่ ตอบได้ตรงไปตรงมาอีกด้วย”

“เสด็จพ่อฉลาดออกอย่างนี้ หม่อมฉันจะปิดบังไปก็ไม่มีประโยชน์ จื่อเว่ยบอกว่า แค่เสด็จพ่อคุณก็รู้แล้วว่าข้ามีคนช่วย หนีกี่หนีไม่รอด เลยบอกหม่อมฉันว่าไม่ให้โกหกเพคะ”

(ฉบับแปล)

เฉียนหลงทรงทอดพระเนตรแล้ว สีหน้าเคร่งเครียด

เสี่ยวเฉียนจื่อเห็นท่าทางของพระองค์ ก็รู้ว่าท่าจะไม่ค่อยดีจึงเตรียมตัวเตรียมใจไว้แล้ว

“มีใครช่วยเจ้าเขียนมั้ง บอกมาตามตรง”เฉียนหลงรับสั่งถามไม่เงยหน้า

“ทุกคนช่วยหม่อมฉันเขียนเพคะ เรียกว่า ร่วมแรงร่วมใจกัน ทั้งเอ๋อคัง เอ๋อไท หย่งฉี แม่แต่หมิงเยว่ ไฉ่เสี๋ย จินสว่อกก็ถูกเกณฑ์มาช่วยด้วย แต่ว่าลายมือของพวกนางแย่มาก จื่อเว่ยบอกใช้ไม่ได้” เสี่ยวเฉียนจื่อตอบตามความจริง

“แล้วของเจ้าอันไหน”

“อันที่ไม่เหมือนตัวหนังสือนั่นแหละเพคะ หม่อมฉันเขียนเอง อันที่สวยงาม สะอาดๆ นะไม่ใช่ของหม่อมฉันหรอก”

เขียนหลงเงยหน้ามองเสี่ยวเยี่ยนจื่อเซมิ่ง

“เจ้ายังตอบข้าหน้าตาเฉยเชียวนะ”

“เสด็จพ่อทรงฉลาดออกอย่างนี้ หม่อมฉันปิดบังก็ไม่มีประโยชน์เพคะ จื่อเว่ยบอกว่า ทรงดู
แสบเดี๋ยวก็รู้ว่ามีคนช่วย หนีไม่พ้นอยู่แล้ว เลยบอกให้หม่อมฉันอย่าโกหกเพคะ”

(เล่ม 2 หน้า 347)

ข้อความนี้มาจากตอนที่เสี่ยวเยี่ยนจื่อถูกลงโทษให้ตัดลายมือจำนวน 100 ชุด แต่เสี่ยวเยี่ยน
จื่อไม่ได้ตัดเองทั้งหมด เมื่อถูกขังเต้ถาม แทนที่จะโกหก กลับยอมรับอย่างหน้าตาเฉย ซึ่งการ
กระทำเช่นนี้ของเสี่ยวเยี่ยนจื่อผิดแผกไปจากการรับรู้ปกติของคนทั่วไปที่คิดว่าเสี่ยวเยี่ยนจื่อเมื่อทำ
ผิดก็น่าจะปิดบัง แต่กลับออกมายอมรับตรงไปตรงมา การกระทำอันแปลกประหลาดนี้จึงทำให้ผู้รับ
สารรู้สึกเหนือความคาดหมายก่อให้เกิดความตลกขบขันขึ้น

ตัวอย่างที่ 15

(ต้นฉบับ)

“好了，东西找回来，就没事啦。小燕子，咱们还去‘卖艺葬父’呢？
还是今天就收工了？”柳青问小燕子。

紫薇这才惊觉，原来三人是一伙的，愕然的看着三人。

“原来……你们不是卖艺葬父，是在演戏？”

小燕子嘻嘻一笑，满不在乎的说：

“演得不坏吧？我的武功虽然不怎么样，我的演技可是一流的！”

紫薇啼笑皆非。（第二章）

(คำแปล)

“เอาเถอะ ของก็ได้กลับมาแล้ว ก็หมดเรื่องแล้ว เสี่ยวเยี่ยนจื่อ พวกเราจะต้องไปขายศิลปะหา
เงินทำศพพ่ออีกมัย หรือว่าวันนี้จะพอแค่นี้” หลิวชิงถามเสี่ยวเยี่ยนจื่อ

จื่อเว่ยเพิ่งตาสว่างว่าที่แท้สามคนนี้เป็นพวกเดียวกัน มองพวกเขาด้วยความตกตะลึง

“ที่แท้พวกเจ้าก็ไม่ได้ขายตัวเพื่อทำศพสินะ แต่พวกเจ้ากำลังแสดงละครอยู่หรือ”

เสี่ยวเยี่ยนจื่อหัวเราะ พูดยังไม่ใส่ใจว่า

“แสดงได้ไม่เลวใช่ไหมละ ถึงแม้ว่ายุทธของข้าจะไม่เท่าไร แต่ทักษะการแสดงของข้ายอดเยี่ยม
อันดับหนึ่งนะ”

จื่อเว่ยรู้สึกไม่รู้ว่าหัวเราะหรือร้องไห้ดี

(ฉบับแปล)

“เอาละ ของก็ได้คืนแล้ว คงหมดเรื่องแล้วนะ เสี่ยวเยียนจื่อพวกเรากลับไปเรียกรายเงินทำศพต่อ หรือว่าเลิกงานแค่นี้ดีล่ะ” หลิวชิงถามเสี่ยวเยียนจื่อ

จื่อเว่ยค่อยเริ่มตาสว่างก็ครวญว่าที่แท้ทั้งสามคนเป็นพวกเดียวกัน

“ที่แท้...พวกเจ้าก็เล่นละครตบตาชาวบ้าน”

“แสดงได้ไม่เลวใช้มั้ยล่ะ ฝีมือทางมัดมวยของข้าถึงจะอ่อนหัด แต่ฝีมือเล่นละครนี้สิชั้นเซียนเหยียบเมฆ”

จื่อเว่ยไม่รู้ว่าจะทำหน้าอย่างไรดี (เล่ม 1 หน้า 27)

ข้อความนี้มาจากตอนที่เสี่ยวเยียนจื่อกับพรรคพวกถูกจื่อเว่ยจับได้ว่าต้มตุ๋นหลอกลวง แต่เสี่ยวเยียนจื่อ กลับยอมรับอย่างหน้าตาเฉยและกล่าวโอ้อวดว่าเล่นละครหลอกลวงได้ยอดเยี่ยม ซึ่งการกระทำเช่นนี้ของเสี่ยวเยียนจื่อผิดแผกไปจากการรับรู้ปกติของคนทั่วไปที่คิดว่าเสี่ยวเยียนจื่อเมื่อทำผิดและถูกจับได้ น่าจะสำนึกผิดหรือพยายามปิดบัง แต่เสี่ยวเยียนจื่อกลับออกมายอมรับตรงไปตรงมา การกระทำอันแปลกประหลาดเหนือความคาดหมายเหนือความคาดหมายนี้จึงก่อให้เกิดความตลกขบขันขึ้น

2) ตัวละครมีเหตุบังเอิญ

กลวิธีปริศนาแบบทำให้เหนือความคาดหมายด้วยการสร้างเหตุบังเอิญให้เกิดขึ้นกับตัวละครนี้ ผู้แต่งมักสร้างเหตุการณ์บังเอิญให้เกิดขึ้นกับตัวละคร เป็นเหตุการณ์เหนือความคาดหมายของทั้งตัวละครในเรื่องและผู้รับสาร การสร้างมุกตลกขบขันประเภทนี้ส่วนใหญ่มักเกิดขึ้นจากได้รับบาดเจ็บของตัวละคร Thompson (อ้างถึงในรุ่งอรุณ 2553 : 25) กล่าวว่า “ตลกที่เกิดจากเคราะห์หามยามร้ายทางร่างกาย เป็นลักษณะตลกเจ็บตัวประเภทหนึ่ง” อนึ่งบางครั้งเหตุบังเอิญดังกล่าว ผู้รับสารอาจคาดการณ์ไว้ก่อนได้เช่นกัน เพราะเป็นการสร้างมุกตลกที่ค่อนข้างเป็นสากล กลวิธีปริศนาประเภทนี้พบในนวนิยาย *ฮวันจูเกอเกอ* รวมทั้งหมด 27 ข้อความ จาก 117 ข้อความ คิดเป็นร้อยละ 23.07 ของข้อความทั้งหมด ดังนี้

ตัวอย่างที่ 16

(ต้นฉบับ)

小燕子上了房，好生得意，听到掌声吆喝，更加得意。但是，毬子在屋顶另一角，小燕子就一面走向那个毯子，一面对下面众人喊：

“谁都不要卜来帮忙，我马上拿下来了！”

小燕子就在屋顶上迈步，摇摇晃晃的去拿毽子。

众人看得提心吊胆。

就在此时，乾隆带着纪晓岚、傅恒、福伦、鄂敏等人来到。

乾隆见大家都仰头看屋顶，跟着抬头一看，大惊。大喊：

“小燕子！你怎么跑到人家屋顶上去了？这成何体统？赶快下来！”

小燕子被乾隆一吼，吓了一跳，一面回头看，一面伸手捞毽子，这样一分心，脚下一滑，就尖叫着，整个人滚下屋顶。

孩子们惊呼起来。

永琪早就蓄势待发，此时飞窜过去，伸手一接，小燕子落在永琪怀里。

（第二十二章）

(คำแปล)

เสี่ยวเยียนจื่อขึ้นไปอยู่บนหลังคา รู้สึกกระหึ่มยั่มย่อง ได้ยินเสียงปรบมือร้องชมก็ยิ่งภาคภูมิใจ แต่ว่าลูกขนไก่อยู่ตรงมุมของหลังคา เสี่ยวเยียนจื่อค่อยๆ เดินไปหยิบลูกขนไก่ พลังตะโกนกับทุกคนว่า

“ใครก็ไม่ต้องมาช่วยข้า ข้าจะเก็บลงไปเดี๋ยวนี้แหละ”

เสี่ยวเยียนจื่อค่อยๆ เดินสายไปมาอยู่บนหลังคาเพื่อหยิบลูกขนไก่

ทุกคนมองด้วยความใจหายใจคว่ำ

ในตอนนั้นเอง เฉียนหลงเสด็จออกมาพร้อมกับจีเสี่ยวหลาน ฟู่เหิง ผู่หลุนและเอ้อหมิ่น เมื่อเฉียนหลงเห็นทุกคนมองขึ้นไปบนหลังคา จึงได้มองตามไปก็ตกใจ รับสั่งเสียงดังว่า

“เสี่ยวเยียนจื่อ เจ้าขึ้นไปทำอะไรบนหลังคาอย่างนั้น มันใช้ได้ที่ไหน ยังไม่รีบลงมาอีก”

เสี่ยวเยียนจื่อโดนเฉียนหลงดุเสียงดัง จึงทำให้ตกใจ ขณะที่หันมามอง ก็ยื่นมือไปหยิบลูกขนไก่ พอขาดสมาธิ ขาจึงลื่น ร้องเสียงดัง กลิ้งตกลงมาจากหลังคา

พวกเด็กๆ ตกใจส่งเสียงร้องกันใหญ่

หย่งฉีที่เตรียมตัวรับมืออยู่ ก็รีบใช้วิชาตัวเบาเหาะขึ้นไปยื่นมือรับเสี่ยวเยียนจื่อลงมาในอ้อมแขน

(ฉบับแปล)

เสี่ยวเยียนจื่ออยู่บนหลังคา รู้สึกกระหึ่มยั่มย่องยิ่งนัก ยิ่งได้ยินเสียงปรบมือสรรเสริญกันยกใหญ่ก็ยิ่งยืดอกด้วยความภาคภูมิใจ เสี่ยวเยียนจื่อค่อยๆ เดินไปที่ลูกขนไก่ พลังหันมาพูดกับคนข้างล่างว่า

“ใครก็ไม่ต้องมาช่วยนะ ข้าจะเอาลงให้เอง”

เสี่ยวเยียนจื่อ เดินโย้ไปเฝ้ามา บนหลังคา พยายามเอื้อมไปหยิบลูกขนไก่

ทุกคนข้างล่างมองอย่างใจหายใจคว่ำ

เวลาเดียวกันนั้น เฉียนหลงฮ่องเต้ จี้เสี่ยวหลัน ฟุเหิง เอ้อหมิ่น เดินมาพอดี เฉียนหลงทรงเห็นทุกคนมองขึ้นไปบนหลังคาเป็นตาเดียว ก็ทรงเงยพระพักตร์ขึ้นดูบ้าง ก็ทรงต้องตกพระทัย ทรงตะโกนเรียก

“เสี่ยวเยี่ยนจื่อ เจ้าขึ้นไปบนหลังคาทำไม ทำอย่างนั้นใช้ได้ที่ไหน”

เสี่ยวเยี่ยนจื่อถูกดู ก็สะดุ้งเฮือก มองลงไปเบื้องล่าง มือก็จับหลังคาไว้ ขาสั่นพรีด ตกลงมาร้องเสียงดัง

พวกเด็กๆหน้าตาตื่น

หยงฉีรับกระโดดขึ้นไปรับ เสี่ยวเยี่ยนจื่อตกลงมาในอ้อมแขน (เล่ม 1 หน้า 528)

ข้อความนี้อยู่ในตอนที่เสี่ยวเยี่ยนจื่อใช้วิชาตัวเบากระโดดขึ้นไปบนหลังคาเพื่อเก็บลูกขนไก่ แต่กลับตกใจจนพลาดตกลงมา เป็นสิ่งที่ทุกคนไม่คาดว่าจะเกิดแต่ก็เกิดขึ้นอย่างกะทันหัน แต่เสี่ยวเยี่ยนจื่อก็ไม่ได้รับบาดเจ็บอะไร ทุกคนจึงสามารถตลกขบขันไปกับเหตุการณ์บังเอิญนี้ได้

ตัวอย่างที่ 17

(ต้นฉบับ)

门外忽然传来小邓子和小卓子的大叫声：

“皇上驾到！”

接着，是乾隆的声音：

“通通站在外面，不要跟着！朕自己进去！”

乾隆声到人到，已经大步跨进房。

小燕子大惊，蓦的睁开眼睛，见到乾隆，吓得从床上一跃而起，想跪下身子磕头，奈何一个头昏眼花，竟跌落在地，砰然一响，撞到伤处，痛得失声大叫。

“哎哟！”（第十章）

(คำแปล)

นอกประตูเสี่ยวเต็งจื่อกับเสี่ยวจ้าวจื่อถ่ายทอดคำสั่งเสียงดังว่า

“ฮ่องเต้เสด็จ”

หลังจากนั้นก็มิตรสหายของเฉียนหลงตามมา

“ทุกคนยืนรออยู่ข้างนอก ไม่ต้องตามข้าเข้าไป ข้าจะเข้าไปเอง”

เฉียนหลงพูดจบก็มาถึงพอดี ก้าวเข้าไปในห้อง
เสี่ยวเยียนจื่อตกใจ รีบลืมตาขึ้นมา พบเฉียนหลงห้องเต้ ก็ตกใจกระโดดลุกขึ้นจากเตียงคิดจะ
คุกเข่าคำนับ ทำให้หัวรู้สึกมึนงง ล้มลงกับพื้นเสียงดังตึง โดนบาดแผลตัวเองจึงได้ร้องออกมาอย่าง
เจ็บปวดเสียงดังว่า

“โอย”

(ฉบับแปล)

ช่างนอกเสี่ยวเต็งจื่อ กับเสี่ยวจั่วจื่อ ถ่ายทอดเสียง

“ห้องเต้เสด็จแล้ว “

จากนั้นก็ได้ยินเสียงของเฉียนหลงตามมา

“พวกเจ้าอยู่ข้างนอกเนียแหละ ไม่ต้องเข้ามาข้างจะไปคูเอง”

ไม่ทันไรก็ทรงเสด็จมายังห้องนอนของเสี่ยวเยียนจื่อ

เสี่ยวเยียนจื่อตกใจ รีบลืมตาขึ้น เห็นเฉียนหลงห้องเต้ก็รีบกระโดดลุกจากเตียงทำท่าจะก้มลง
คำนับ แต่กลับมีนหัว จนทรุดแล้วกับพื้น แต่แล้วนางก็ต้องร้องโอดโอยด้วยความเจ็บปวดเพราะไปโดย
แผลเข้าอย่างจัง

“โอย เจ็บจัง” (เล่ม 1 หน้า 213-214)

ข้อความนี้อยู่ในตอนที่เสี่ยวเยียนจื่อรีบลุกจากเตียง แต่เนื่องจากมีอาการเจ็บป่วยจนมีนศีรษะ
ไม่สามารถประคองตัวไว้ได้ และเกิดเหตุบังเอิญที่ไม่คาดคิดคือ ล้มกระแทกพื้นจนโดนแผลที่บาดเจ็บ
ทำทางที่ระวังตัวจนเกิดอุบัติเหตุของเสี่ยวเยียนจื่อ แต่เสี่ยวเยียนจื่อก็ไม่ได้รับบาดเจ็บร้ายแรงอะไร
สามารถสร้างความตลกขบขันให้กับผู้รับสารได้

ตัวอย่างที่ 18

(ต้นฉบับ)

“这么高的梯子，哪儿有？”明月异想天开，提议：

“小邓子，我们来叠罗汉，试试看拿得着，拿不着！”

“对对对！叠罗汉！大家赶快叠罗汉，给我把鞭子拿下来！”小燕子
喊。于是，一群人就跑到树下去叠罗汉，小卓子在最下面，小邓子站在
他

肩上，明月危危险的爬上小邓子的肩，彩霞抱住小卓子往上攀，大家
还没爬到一半，一个站不稳，尖叫着全体摔落地。（第十九章）

(คำแปล)

“บันไดสูงอย่างนี้ ที่ไหนจะมี” ทันไคนั้นหมิงเยว่ก็คิดออกทันที เสนอว่า

“เสี่ยวเต็งจื่อ พวกเรามาลองต่อตัวกัน ลองดูว่าจะหุบได้มั๊ย”

“ใช่ ใช่ ต่อตัว ทุกคนรีบมาต่อตัวเร็ว เอาเส้ลงมาให้ข้าให้ได้” เสี่ยวเยียนจื่อตะโกน

ดังนั้นทุกคนก็เริ่มมาต่อตัวกันได้ต้นไม้โดยมีเสี่ยวจิวจื่ออยู่ด้านล่างสุด เสี่ยวเต็งจื่อเหยียบบนไหล่ของเสี่ยวจิวจื่อ หมิงเยว่ค่อยๆป็นขึ้นไปบนไหล่ของเสี่ยวเต็งจื่ออย่างน่าหวาดเสียว ไฉเสี่ยจับเสี่ยวจิวจื่อเพื่อป็นขึ้นไป ทุกคนยังป็นขึ้นไปไม่ถึงครึ่ง มีคนหนึ่งยืนไม่มั่น จึงพากันหวีดร้องวิ่งลงมาหมด

(ฉบับแปล)

“สูงอย่างนี้ จะให้ไปเอาที่ไหน”

หมิงเยว่ครุ่นคิดอยู่ครู่หนึ่ง ก่อนออกความเห็นว่

“เสี่ยวเต็งจื่อ เรามาต่อตัวกัน ลองดูซิว่าจะเอาถึงมั๊ย”

“ใช่ มาต่อตัวกัน เร็วทุกคนรีบต่อตัว ข้าจะเป็นคนไปหุบลงมาเอง” เสี่ยวเยียนจื่อพูดแล้วทุกคนก็เริ่มต่อตัวโดยเสี่ยวจิวจื่ออยู่ใต้สุด เสี่ยวเต็งจื่อเหยียบไหล่เสี่ยวจิวจื่อหมิงเยว่ค่อยๆป็นขึ้นไปบนไหล่ของเสี่ยวเต็งจื่ออย่างทุลักทุเล ไฉเสี่ยป็นตามขึ้นไปอีกคน แต่ยังไม่ถึงครึ่งทาง เสี่ยวจิวจื่อก็ทนเกร็งไม่ไหว ที่ต่อตัวไว้พังร่วงลงมาพร้อมเสียงกรีดร้องเสียงดัง (เล่ม 2 หน้า 429)

ข้อความนี้อยู่ในตอนที่เสี่ยวเยียนจื่อคิดวิธีการประหลาด นำคนมาต่อตัวกันป็นขึ้นต้นไม้เพื่อไปนำของลงมา แต่คาดไม่ถึงว่าทุกคนกลับร่วงหล่นลงมาอย่างไม่เป็นท่า ในตอนนี้เป็นเหตุบังเอิญที่ตัวละครในเรื่องไม่คาดว่าจะเกิด แม้ว่าผู้รับสารอาจจะคาดหมายได้ว่าทุกคนจะต้องตกลงมา แต่มุกตลกเจ็บตัวเป็นมุกตลกที่ค่อนข้างเป็นสากล สามารถสร้างความตลกขบขันให้กับผู้รับสารได้เสมอ

3.2.3 การละเมิดธรรมเนียมปฏิบัติ

กาญจนา (2548 : 116-118) กล่าวว่า การละเมิดธรรมเนียมปฏิบัติหมายถึง การไม่ปฏิบัติตามธรรมเนียมบรรทัดฐาน หรือการละเมิดข้อห้ามในการใช้ภาษา รัชดาภรณ์ (2550: 8) ได้ให้คำนิยาม “บรรทัดฐาน” ไว้ว่า “หลักทางจริยธรรมที่ใช้เป็นแบบแผน มาตรฐาน ซึ่งยึดถือเป็นค่านิยม” การละเมิดธรรมเนียมปฏิบัตินี้ ผู้รับสารจะต้องมีบรรทัดฐานหรือค่านิยมของสังคมบางอย่างที่เข้าใจร่วมกันกับผู้ส่งสาร และผู้ส่งสารจงใจให้ตัวละครในเรื่องมีพฤติกรรมฝ่าฝืนบรรทัดฐานหรือค่านิยมของสังคมบางอย่าง จากการศึกษาพบว่า การสร้างมุกตลกวิธีนี้สามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1) ละเมิดบรรทัดฐาน

การสร้างมุกตลกด้วยกลวิธีปริศนาคำด้วยแนวทางการละเมิดธรรมเนียมปฏิบัติบรรทัดฐานนั้น เป็นกลวิธีที่เกิดขึ้นเมื่อผู้ส่งสารหรือผู้แต่งกำหนดให้ตัวละครในเรื่องละเมิดบรรทัดฐานบางอย่างของสังคมในท้องเรื่อง กลวิธีนี้พบในนวนิยาย *ฮว่านจูเก๋อเก๋อ* รวมทั้งหมด 34 ข้อความ จาก 117 ข้อความ คิดเป็นร้อยละ 29.10 ของข้อความทั้งหมด เช่น

ตัวอย่างที่ 19

(ต้นฉบับ)

小燕子实在没有防备到容嬷嬷说打就打，在毫无准备下，猛的挨了容嬷嬷一耳光，立刻气得暴跳如雷。对容嬷嬷大喊了一声：

“你是那一棵葱，居然敢打我？”

一面喊着，一面就握紧拳头，砰的一拳对容嬷嬷打去。容嬷嬷碎不及防，“咕咚”一声，栽倒在地上，抱着肚子直叫“哎哟”。小燕子乘此机会，一跃而起，向后飞窜了好几步，竟飞身而起，爬在一根柱子上，对容嬷嬷喊：

“有种！你就上来抓我！你来呀！来呀！”

满屋子的人，个个又惊愕又意外，全部张大了眼睛，仰头看着小燕子。

(第七章)

(คำแปล)

เสี่ยวเหียนจื่อที่ไม่ทันตั้งตัวกับการที่แม่หมยงกล่าวว่าลงมือก็ลงมือ จึงโดนแม่หมยงตบหน้าไปหนึ่งขาด นางจึงโกรธระเบิดอารมณ์เข้าใส่ทันทีทันใด ตะโกนใส่แม่หมยงว่า

“เจ้าเป็นใครกัน กล้ามาตบข้า”

ทั้งตะโกน ทั้งกำหมัดตอยไปที่แม่หมยง แม่หมยงไม่ได้ป้องกันจึงล้มลงไปกองกับพื้นดังตึงกุ่มท้องร้อง “โอย” เสี่ยวเหียนจื่อสบโอกาสที่เหลือเหาะลอยไปทางข้างหลัง แล้วเหาะขึ้นไปบนเสา ตะโกนบอกแม่หมยงว่า

“มีปัญญา ก็ขึ้นมาจับข้าสิ มาสิ มาเลย”

คนทั้งห้องทุกคนต่างตกใจทั้งคาดไม่ถึง เหยหน้ามองเสี่ยวเหียนจื่อตาค้าง

(ฉบับแปล)

เสี่ยวเหียนจื่อที่ยังไม่ทันตั้งรับเลยถูกตบตามมาอย่างแรงอีกหนึ่งขาด นางร้องตะโกนด้วยความโกรธ

“เจ้าถือดียังไงถึงกล้ามาตบข้า”

นางกำหมัดขึ้น ต่อยไปที่ท้องของแม่นมหยง แม่นมหยงหลบไม่ทัน จึงล้มไปกองอยู่ที่พื้น กุมท้องร้องโอดโอย เสี่ยวเยียนจื่อลุกขึ้นยืน แล้วกระโดดลอยตัวไปเกาะที่ต้นไม้ใหญ่ต้นหนึ่งตะโกนทำแม่ นมหยง

“แน่จริง ก็ขึ้นมาจับข้าสิ มาเลย”

ทุกคนตกใจ เงยหน้ามองเสี่ยวเยียนจื่อตาค้าง (เล่ม 1 หน้า 157)

ข้อความนี้อยู่ในตอนที่เสี่ยวเยียนจื่อถูกแม่นมหยงทำร้าย ผู้รับสารและผู้ส่งสารจะมีความรู้ตรงกันว่าตามธรรมเนียมปฏิบัติในวังหลวง ผู้น้อยไม่สามารถตอบโต้ผู้รับคำสั่งจากผู้ใหญ่กว่าได้ ดังนั้นเมื่อเสี่ยวเยียนจื่อไม่เพียงแต่ตอบโต้ด้วยวาจา แต่กลับลงมือกับแม่นมหยง จึงสร้างความขบขันและความพึงพอใจให้แก่ผู้รับสาร

ตัวอย่างที่ 20

(ต้นฉบับ)

小燕子一面喊着，一面摘下了“格格扁方”，往地上一摔，扯掉脖子上的珠串，珠子啼哩哗啦的散了一地，小燕子就冲出房去。在她身后，小邓子、小卓子、明月、彩霞、容嬷嬷嘴里喊着格格，拼命的追了出来……就在这个时候，乾隆、皇后、令妃，带着永琪和尔泰走进漱芳斋的院子。

小燕子像箭一样的射出，嘴里乱七八糟的喊着：

“帽子，不要了！珠子，不要了！耳环，不要了！金银财宝，都不要了！这个花盆底鞋，也不要了……”就伸脚一踢一端，一双花盆底鞋子飞了出去。

乾隆惊愕的一抬头，只见一只花盆底鞋，对他脑门滴溜溜飞来。乾隆大惊（第九章）

(คำแปล)

เสี่ยวเยียนจื่อพลางตะโกน พลาดดึงเครื่องประดับขององค์หญิงลงพื้นจนหมด กระชากสร้อยไข่มุกที่คอ ทำให้ไข่มุกร่วงกระจายเต็มพื้น เสี่ยวเยียนจื่อพุ่งตัวออกจากห้อง เสี่ยวเต็งจื่อ เสี่ยวจิวจื่อ หมิงเยว่ ไฉ่เสี่ย แม่นมหยงวิ่งกรูตามหลังนางออกมาร้องเรียกองค์หญิง ประจวบเหมาะที่เฉียนหลง ฮ่องเต้ ฮองเฮา พระสนมหลัง ตามมาด้วยหยงฉีและเอ๋อไท่กำลังเดินเข้ามายังลานหน้าตำหนักซูฟิงพอดี

เสี่ยวเยียนจื่อพุ่งออกไปรากับธนู ปากก็ร้องตะโกนวุ่นวายไปหมดว่า

“หมวกก็ไม่เอาแล้ว ไช่มุกก็ไม่เอาแล้ว ต่างหูก็ไม่เอาแล้ว ทรัพย์สินเงินทองก็ไม่เอาแล้ว รองเท้าฐานบัวนี่ก็ไม่เอาเหมือนกัน” นางพุดพลาบสะบัดเท้าเตะ รองเท้าฐานบัวจึงลอยออกไปด้านนอก

เมื่อเขียนหลงเงยหน้าขึ้นมองก็ต้องตกใจเห็นเพียงรองเท้าฐานบัวลอยออกมาเฉียดศีรษะไป เขียนหลงฮ้องแต่ตกตะลึงงัน

(ฉบับแปล)

เสี่ยวเขียนจื่อว่าพลาบ ตะโกนพลาบ ดึงสร้อยไข่มุกจากคอ ไช่มุกร่วงหล่นลงเต็มพื้นกระจาย แล้วนางก็พลุณพลันออกจากห้องไป เสี่ยวตั้งจื่อ เสี่ยวจั่วจื่อ หมิงเยว่ ไฉเสี่ยว และแม่หมย หิงตามนางไป หากก็ร้องเรียก “องค์หญิง องค์หญิง” ไม่ขาดปาก

พอดีกับที่ เขียนหลง ฮองเฮา สนมหลิง ตามเสด็จมายังตำหนักชู่ฟิง

เสี่ยวเขียนจื่อที่วิ่งตรงออกมา ปากก็ร้องตะโกนว่า

“หมวก ไช่มุก ต่างหู เครื่องประดับ อะไรนี่ ข้าไม่เอาแล้วรองเท้าส้นสูงนี้ด้วย ไม่อยากได้ทั้งนั้น” นางสะบัดเท้า จนรองเท้าส้นสูงข้างหนึ่งกระเด็นไป

เขียนหลง ทรงตกพระทัยมาก เมื่อเห็นรองเท้าส้นสูงกำลังลอยมาที่พระเศียร ทรงตะโกนเสียงดังลั่น (เล่ม 1 หน้า 198 - 199)

ข้อความนี้อยู่ในตอนที่เสี่ยวเขียนจื่อไม่พอใจจนไม่อยากจะเป็นองค์หญิง จึงถอดเครื่องประดับและรองเท้าโยนออกไป ซึ่งผู้รับสารและผู้ส่งสารจะมีความรู้ตรงกันว่าตามธรรมเนียมปฏิบัติในวังหลวง ผู้หญิงจะต้องมีกีริยามารยาทเรียบร้อย โดยเฉพาะต่อหน้าผู้ใหญ่ แต่เสี่ยวเขียนจื่อกลับเหวี่ยงรองเท้าจนกระเด็นไปทางเขียนหลง ฮองเต้ สร้างความขบขันให้แก่ผู้รับสาร

ตัวอย่างที่ 21

(ต้นฉบับ)

事有凑巧，乾隆带着皇后和容嬷嬷来漱芳斋那天，小燕子正趴在地上，和小邓子、小桌子、明月、彩霞四个人，在掷骰子，赌钱。四个宫女太监，全都听从小燕子的命令，趴在地上，正玩得不亦乐乎。

谁知道，乾隆等一行人，会忽然“驾到”呢？门口又没派人把风，等到乾隆的贴身太监小路子，一声“皇上驾到，皇后驾到”的时候，乾隆和皇后已经双双站在小燕子面前了。

小燕子吓了一跳，慌忙从地上跳了起来。

小邓子、小桌子、明月、彩霞全部变色，吓得屁滚尿流，仓皇失措。大家纷纷从地上爬起来。还没站稳，抬眼看到乾隆和皇后，又都“噗通噗通”跪

下去。这一起一跪，弄得手忙脚乱，帽子、钗环、骰子、铜板……滚了一地。
(第九章)

(คำแปล)

เรื่องช่างบังเอิญ เมื่อวันนั้นที่เฉียนหลงฮ่องเต้ ฮองเฮาและแม่นมหยงเสด็จมาที่ตำหนักชู่ฟิง เสี่ยวเยียนจื่อกำลังหมอบอยู่ที่พื้นกับเสี่ยวเต็งจื่อ เสี่ยวจั่วจื่อ หมิงเยว่ ไฉเสี่ยว ทั้งสี่คนกำลังเล่นพนัน ลูกเต๋ากันอยู่ นางกำนัลและชั้นที่ทั้งสี่คนล้วนเชื่อฟังคำสั่งของเสี่ยวเยียนจื่อ ต่างหมอบกับพื้นเล่นพนันอย่างสนุกสนาน

ใครจะรู้ว่า เฉียนหลงและเหล่าผู้ติดตามจะมา หน้าประตูก็ไม่มีคนดูต้นทาง รอจนกระทั่ง เสี่ยวลู่อื่อชั้นที่ข้างพระวรกายเฉียนหลงฮ่องเต้ร้องว่า “ฮ่องเต้เสด็จแล้ว” เฉียนหลงฮ่องเต้กับฮองเฮาก็อยู่ตรงหน้าเสี่ยวเยียนจื่อแล้ว

เสี่ยวเยียนจื่อตกใจมาก รีบลุกขึ้นอย่างร้อนรน

เสี่ยวเต็งจื่อ เสี่ยวจั่วจื่อ หมิงเยว่ ไฉเสี่ยวต่างหน้าถอดสี ตกใจจนปัสสาวะราด ลนลานไปหมด ทุกคนรีบกระโดดลุกจากพื้น ยังไม่ได้ทันยืนตรง ก็รีบคุกเข่าลงพร้อมกัน ทั้งลุกทั้งคุกเข่า ทำเอามือไม้พันกันยุ่งเหยิง ทำให้หมวก กำไล ลูกเต๋า เงินก้อน ร่วงกระจัดกระจายเต็มพื้นไปหมด

(ฉบับแปล)

ช่างประจวบเหมาะ เมื่อเฉียนหลงทรงเสด็จมาพร้อมด้วยฮองเฮาและแม่นมหยงมายังตำหนักชู่ฟิง วันนั้นเสี่ยวเยียนจื่อกำลังเล่นโยนลูกเต๋ากับเสี่ยวเต็งจื่อ เสี่ยวจั่วจื่อ หมิงเยว่และไฉเสี่ยว ทั้งหมดเล่นคลุกอยู่กับพื้น กำลังเล่นได้เสียกันอย่างสนุกสนาน

ใครจะรู้ว่า จู่ๆ เฉียนหลงจะเสด็จมาแบบไม่ทันได้ตั้งตัว ที่หน้าประตูก็เลยไม่มีใครคอยดูต้นทางให้ รอจนชั้นที่คนสนิทของเฉียนหลงตะโกนร้องว่า “ฮ่องเต้ ฮองเฮาเสด็จแล้ว” ทั้งองค์เฉียนหลงและฮองเฮาก็มาปรากฏตัวตรงหน้าเสี่ยวเยียนจื่อแล้ว

เสี่ยวเยียนจื่อตกใจจนสะดุ้งรีบกกระโดดลุกขึ้นทันที เสี่ยวเต็งจื่อ เสี่ยวจั่วจื่อ หมิงเยว่และไฉเสี่ยว ตาลีตาเหลือกลุกขึ้นยังไม่ทันตั้งตัว ทั้งหมดก็รีบคุกเข่าพร้อมกัน มือไม้สั่นไปหมด ถึงกับหน้าซีดด้วยความกลัว (เล่ม 1 หน้า 190)

ข้อความนี้อยู่ในตอนที่เสี่ยวเยียนจื่อชักชวนบ่าวรับใช้ในตำหนักเล่นการพนัน ผู้รับสารและผู้ส่งสารจะมีความรู้ตรงกันว่า บรรทัดฐานตามท้องเรื่อง ผู้มีการศึกษาจะไม่เล่นการพนัน โดยเฉพาะในวังหลวง แต่เสี่ยวเยียนจื่อที่เป็นถึงองค์หญิงกลับเล่นการพนันในตำหนัก จึงสร้างความขบขันให้แก่ผู้รับสาร

2) ละเมิดข้อห้ามในการใช้ภาษา

กลวิธีปริศนาที่ละเมิดธรรมเนียมปฏิบัติในเรื่องข้อห้ามในการใช้ภาษาในนวนิยาย *ฮว่านจูเก๋อเก๋อ* มักจะเกี่ยวเนื่องกับการใช้คำพูดผิดกาลเทศะ คำพูดต้องห้ามในสังคมนั้นๆ หรือการใช้สรรพนาม คำเรียกขานไม่เหมาะสม กลวิธีปริศนาประเภทนี้พบในนวนิยาย *ฮว่านจูเก๋อเก๋อ* รวมทั้งหมด 12 ข้อความ จาก 117 ข้อความ คิดเป็นร้อยละ 10.25 ของข้อความทั้งหมด เช่น

ตัวอย่างที่ 22

(ต้นฉบับ)

“在宫里，不可说我了，这是忌讳的！以后不要再说！”他提醒着小燕子。小燕子一呆。

“那我要说‘我完了’的时候，我怎么说呢？”

尔泰大笑接口：

“你怎么会‘完’呢？你是，千岁干岁千千岁，是‘没完没了’的！是‘长命百岁’的！是不会‘完’的！”

“那我‘死的’时候，也不会‘死’吗？”小燕子又冲口而出。

令妃一把蒙住了小燕子的嘴。（第四章）

(คำแปล)

“อยู่ในวัง พูดคำว่า จบกัน ไม่ได้นะ มันคือคำต้องห้าม ที่หลังอย่าพูดอีก” นางเตือน เสี่ยวเยียนจื่อ เสี่ยวเยียนจื่อได้แต่ง

“ถ้าถึงเวลาที่ต้องการพูดว่า ข้าจบสิ้นแล้ว จะพูดอย่างไรล่ะ”

เอ๋อไทหัวเราะแล้วพูดว่า

“เจ้าจะสิ้นได้อย่างไรล่ะ เจ้าต้องมีอายุยืนหมื่นปีหมื่นหมื่นปี ไม่มีทางจบสิ้น มีอายุที่ยืนยาว ไม่มีจบสิ้นหรอก”

“ถ้าเวลาข้าตาย ข้าก็ไม่สามารถตายได้หรือ” เสี่ยวเยียนจื่อพูดโพล่งออกมา

พระสนมหลังรีบยกมือปิดปากเสี่ยวเยียนจื่อ

(ฉบับแปล)

“ในวัง จะพูดว่า ตายแล้ว ไม่ได้ คราวหลังอย่าพูดอีกล่ะ”

ทรงเตือนเสี่ยวเยียนจื่อ เสี่ยวเยียนจื่อได้แต่ง

“แล้วเวลาที่ข้าอยากพูดว่า ตายแล้ว ข้าจะพูดว่าอย่างไรล่ะ”

เอ๋อไทหัวเราะพูดแทรกขึ้นว่า

องค์หญิงจะมีแต่ ทรงพระเจริญพันๆ ปี ดังนั้นคำว่าตายจึงพูดไม่ได้”

“แล้วเวลาที่ข้าตาย ก็ใช้คำว่าตายไม่ได้ล่ะสิ” เสี่ยวเยียนจื่อพูดโพล่งออกมา

พระสนมหลังรีบเอามือปิดปากเสี่ยวเยียนจื่อไว้ (เล่ม 1 หน้า 84)

เนื่องจากคำว่า 死 sǐ แปลว่า ตาย สังคมจีนถือเป็นคำที่ไม่เป็นมงคล แต่เสี่ยวเยียนจื่อไม่รู้และพูดคำต้องห้ามออกมาจนพระสนมหลังต้องรีบปิดปากไม่ให้พูด ทำให้เกิดความตลกขบขันเกิดขึ้น

ตัวอย่างที่ 23

(ต้นฉบับ)

“你……你……你是谁？”

令妃忙扑过去，拍拍小燕子的肩。

“哦呀，对皇上说话，不能用‘你’字！”

小燕子大惊，从床上一挺身子，就要起身、奈何浑身无力，又倒了下去。“皇上！”小燕子惊呼出声。

乾隆急忙伸手按住小燕子。

“快别动！你身受重伤，太医说你失血过多，得在床上多躺两天。别忙着起身！也不用多礼！”

小燕子一眨也不眨的看着乾隆，老天！这是天底下最大的人物啊！是仅次于神的人物呵！是打个喷嚏就会惊天动地的人物啊！是老百姓从来没有福分接近的人物啊！是整个天下的主子啊……小燕子喘着气，不敢相信的，小小声的问道：

“你是皇上？你真的是皇上？当今的皇上？乾隆皇上？”

“你怎么还是你呀你的……”令妃在一边干着急。（第四章）

(คำแปล)

“เจ้า... เจ้า...เจ้าเป็นใคร”

พระสนมหลังรีบเข้าไป ตบไหล่เสี่ยวเยียนจื่อเบาๆ

“โอ พุดกับฮ่องเต้ ห้ามใช้คำว่า เจ้า นะ”

เสี่ยวเยียนจื่อตกใจรีบลุกจากเตียง คาดไม่ถึงว่าจะไร่เร็วแรงล้มลง

“ฮ่องเต้” เสี่ยวเยียนจื่อร้องขึ้นด้วยความประหลาดใจ

เฉียนหลงฮ่องเต้รีบยื่นพระหัตถ์ออกไปหยุดเสี่ยวเยียนจื่อไว้

“อย่าขยับ เจ้ายังบาดเจ็บอยู่ หมอหลวงบอกว่าเจ้าเสียเลือดไปมาก ต้องนอนบนเตียงสักสองวันเต็ม ไม่ต้องรีบลุกขึ้นมา ไม่ต้องมากพิธีรีตอง”

เสี่ยวเยียนจื่อจ้องมองเฉียนหลงฮ่องเต้ตาไม่กระพริบ พระเจ้า นี่มันบุคคลผู้ยิ่งใหญ่กว่าใครในโลกหล้า คนที่เป็นรองแค่เทพเทวา เป็นบุคคลที่แม้แต่สามโลกยังสั่นสะเทือน เป็นบุคคลที่ประชาชนไม่มีบุญจะได้เข้าใกล้เป็นประมุขในใต้หล้า” เสี่ยวเยียนจื่อถอนหายใจ ไม่อยากเชื่อ ถามขึ้นเบาๆ ว่า

“เจ้าคือฮ่องเต้ ฮ่องเต้จริงๆหรือฮ่องเต้องค์ปัจจุบัน เฉียนหลงฮ่องเต้หรือ”

“ทำไมถึงยังพูดคำว่า เจ้า อยู่ล่ะ” พระสนมหลังพูดด้วยความรู้สึกร้อนใจ

(ฉบับแปล)

“เจ้า เจ้า ท่านเป็นใคร”

พระสนมหลังวิ่งเข้าไปปลอบประโลม ตบหลังนางเบาๆ

“อะไรกัน พูดกับฮ่องเต้ จะเรียกเจ้าไม่ได้”

เสี่ยวเยียนจื่อรู้สึกตกใจ รีบลุกขึ้นจากเตียงนอน แต่จะพยายามยังไงก็ไม่มีเรี่ยวแรงจะพยุงตัว

“ฮ่องเต้เหอ” เสี่ยวเยียนจื่อร้องอย่างตกใจ

เฉียนหลงทรงเอื้อมมือห้ามเสี่ยวเยียนจื่อไว้

“เจ้าอย่าขยับตัวเดี๋ยวแผลจะกำเริบขึ้นมาอีก หมอหลวงบอกว่าเจ้าเสียเลือดไปมาก ต้องนอนพักผ่อนต่ออีกสักสองสามวัน อย่างเพิ่งรีบร้อนลุกขึ้น และไม่ต้องมากพิธีด้วย”

เสี่ยวเยียนจื่อมองเฉียนหลงไม่กระพริบตา แม่เจ้าโว้ย สวรรค์ นี่คือนคนที่ยิ่งใหญ่กว่าใครๆในใต้หล้า นี่คือนที่เป็นโอรสสวรรค์ แค่ว่าทำให้ทั้งโลกสะเทือนได้ และเป็นพี่ชวบ้านธรรมดาไม่อาจเยื้องกรายเข้าใกล้ เสี่ยวเยียนจื่อ สูดลมหายใจลึก ๆ ไม่อยากเชื่อตัวเอง นางพูดขึ้นเบา ๆ ว่า

“เจ้าคือฮ่องเต้เหอ ฮ่องเต้จริงๆรีเปล่า เป็นฮ่องเต้องค์ปัจจุบันชื่อเฉียนหลงฮ่องเต้ไข่ม้อย”

“ยังเรียก “เจ้า” อีกหรือ” พระสนมหลังรู้สึกร้อนใจแทน (เล่ม 1 หน้า 70 - 71)

ผู้ส่งสารและผู้รับสารต่างทราบดีกว่า ไม่ควรเรียกขานฮ่องเต้ด้วยสรรพนามว่า 你 nǐ (ฉบับแปลแปลว่า เจ้า) แต่ผู้ส่งสารกลับจงใจให้เสี่ยวเยียนจื่อละเมิดธรรมเนียมปฏิบัติของสังคม เรียกขานฮ่องเต้ด้วยคำว่า 你 nǐ หลายครั้ง สร้างความตลกขบขันให้กับผู้รับสาร

ตัวอย่างที่ 24

(ต้นฉบับ)

小燕子转动眼珠，满房间东张西望。忽然拍了拍手，喊：“小桌子，小邓子！快来！快来！”

小桌子和小邓子一面应着“喳”，一面屁滚尿流般弯腰冲进房，兀自睡意朦胧。

“奴才在！”

“你们以后，在我面前，不要自称‘奴才’！”

“喳！奴才知道了。”小邓子大声答道。

“奴才遵命！”小桌子喊得更响。

明月掩口一笑。

小燕子瞪了明月一眼，没好气的问：“笑什么笑？”

明月“噗通”一跪。

“奴婢该死！”

小燕子大为生气，拼命跺脚。

“什么奴婢该死？为什么该死？以后，都不可以说‘奴才该死！奴婢该死！’谁都不是‘奴才奴婢’，听到没有！”

四人便异口同声的回答：

“奴才、奴婢听到了！”（第六章）

(คำแปล)

เสี่ยวเยี่ยนจื่อถลอกตาไปมา มองไปรอบห้อง ทันใดนั้นก็กัว๊กมือเรียก

“เสี่ยวเต็งจื่อ เสี่ยวจัวจื่อ มานี้ มานี้”

เสี่ยวจัวจื่อ เสี่ยวเต็งจื่อ ขานรับ “พะยะคะ” พลังรีบวิ่งเข้ามาในห้อง อย่างรีบร้อนในสภาพที่ดวงตาทั้งสองยังมองเห็นไม่ชัดดี

“กระหม่อมอยู่นี้พะยะคะ”

“พวกเจ้าที่หลังอยู่ต่อหน้าข้าไม่ต้องเรียกตัวเองว่า “กระหม่อม””

“พะยะคะ กระหม่อมทราบดีแล้ว” เสี่ยวเต็งจื่อขานรับเสียงดัง

“กระหม่อมรับด้วยเกล้าพะยะคะ” เสี่ยวจัวจื่อตะโกนเสียงดัง

หมิงเยว่ปิดปากแอบหัวเราะ

เสี่ยวเยี่ยนจื่อใช้สายตาดูมาที่หมิงเยว่พรางตามด้วยอารมณ์ที่ไม่ค่อยดีว่า “เจ้าหัวเราะอะไร”

หมิงเยว่รีบคุกเข่า

“หม่อมฉันสมควรตายเพคะ”

เสี่ยวเยี่ยนจื่อทั้งโกรธและกระตือรือร้นด้วยรู้สึกชังใจอย่างแรง

“หม่อมฉันสมควรตายอะไร ทำไมต้องตาย ต่อไปห้ามพูดว่า กระหม่อมสมควรตาย ข้าน้อยสมควรตาย ไม่มีใครเป็นกระหม่อม เป็นข้าน้อยทั้งนั้นแหละ ได้ยินไหม”

ทั้งสี่คนตอบรับพร้อมเพียงกันว่า

“ข้าน้อย / กระหม่อมทราบดีแล้ว”

(ฉบับแปล)

เสี่ยวเยี่ยนจื่อทำท่าครุ่นคิดอย่างหนัก มองทางโน้นที่ทางนี้ที่

ทันใดนั้นนางก็กัว๊กมือเรียก

“เสี่ยวเต็งจื่อ เสี่ยวจัวจื่อ มานี้ เร็วเข้า”

เสี่ยวเต็งจื่อจับเสี่ยวจ้าวจื่อ ขานรับ “พะยะคะ” ทั้งสองวิ่งตาลีตาเหลือกเข้ามาในห้อง ทั้งๆที่ยัง
สะลึมสะลืออยู่

“กระหม่อมมาแล้วพะยะคะ”

“ทีหลัง ต่อหน้าข้า เจ้าไม่ต้องเรียกตัวเองว่า “กระหม่อมได้มัย”

“พะยะคะ ข้าทราบแล้วพะยะคะ” เสี่ยวเต็งจื่อพูดเสียงดัง

“ข้ารับด้วยเกล้าพะยะคะ” เสี่ยวเต็งจื่อหัวเราะเสียงดัง

“หมิงเยว่แอบหัวเราะสองคนนั้น”

เสี่ยวเยียนจื่อขำเลื่อมองหมิงเยว่ ถ้ามองอย่างไม่สบอารมณ์ว่า “หัวเราะอะไรอี”

หมิงเยว่สะดุ้งรีบคุกเข่า

“หม่อมฉันสมควรตายเพคะ”

เสี่ยวเยียนจื่อยิงโกรธ กระทืบเท้า

“สมควรตายอะไร ทำไมถึงต้องตายด้วย คราวหลัง ห้ามพูดอีกนะ ว่าหม่อมฉันสมควรตายนะ
ไม่มีใครเป็นเจ้าของชีวิตใครทั้งนั้นไต่ยืนหรือยัง”

ทั้งสี่ตอบเป็นเสียงเดียวกันว่า

“กระหม่อม หม่อมฉัน ไต่ยืนแล้วเพคะ” (เล่ม 1 หน้า131-132)

ผู้ส่งสารและผู้รับสารต่างทราบดีที่ว่า ตามธรรมเนียมปฏิบัติในวังว่าไพร่ไม่อาจตีตนเสมอ
เจ้านาย แสดงออกด้วยการเรียกขานตนเองให้ต่ำต้อยกว่าด้วยคำว่า 奴才 núcái หรือ 奴婢
núbì แต่ผู้ส่งสารกลับจงใจให้เสี่ยวเยียนจื่อละเมิดธรรมเนียมปฏิบัติของสังคมในวัง พยายามไม่ให้
ชั้นที่ละนางก้านัลเรียกขานตัวเองด้วยคำสรรพนามดังกล่าว ซึ่งในต้นฉบับภาษาจีนนั้น ในตอนนี้
ชั้นที่และนางก้านัลก็ยังคงเรียกตัวเองว่า 奴才 núcái และ 奴婢 núbì เช่นเดิม

3.2.4 การประชด

กาญจนา (2548 : 129-130) กล่าวว่า การประชดเป็นกลวิธีการสร้างมุกตลกแบบหนึ่ง การ
ประชดเกิดขึ้นได้ทั้งวาจาและท่าทางในสถานการณ์ต่างๆ หรือแม้กระทั่งการพูดจาเสียดสี แต่ไม่ใช่ใน
ทุกกรณีของการประชด เยาะเย้ย เสียดสี จะสามารถสร้างมุกตลกขบขันให้เกิดขึ้น เนื่องจากบางครั้ง
สถานการณ์อาจดูบับังคับจนไม่สามารถก่อให้เกิดความขบขันขึ้นได้ หรืออาจเป็นเพราะผู้รับสาร
เข้าใจไม่ตรงกับที่ผู้แต่งต้องการจะสื่อสารผ่านตัวละคร กลวิธีปริศนภาพระเภทนี้พบในเรื่อง ฮว่านจูเก๋
เก๋อ รวมทั้งหมด 7 ข้อความ จาก 117 ข้อความ คิดเป็นร้อยละ 5.98 ของข้อความทั้งหมด เช่น

ตัวอย่างที่ 25

(ต้นฉบับ)

紫薇见众人这样劳师动众来找她，已经不安，再听大家这样一说，更加不安，就对众人团团一揖，说道：

“不知道会把你们闹成这样，还惊动了五阿哥，真是对不起！”

小燕子气呼呼的喊：

“什么‘不知道’！你用脚趾头想，也知道会闹成这样！哦……”忽然拉住紫薇，身子转开一点点，就问：“我还没有审你，什么时候和尔康对上眼的，上次见面怎么也不说一声……”（第十三章）

(คำแปล)

จื่อเว่ยเห็นทุกคนต้องออกแรงกันตามหา เลย์รู่สีกไม่สบายใจ ยิ่งได้ยินทุกคนพูดแบบนี้ ยิ่งรู้สึกไม่พอใจ เลย์โนมตัวค้ำบให้กับทุกคน

“ไม่ทราบว่าจะทำให้พวกท่านวุ่นวายกันขนาดนี้ หน้าซำยังทำให้องค์ชายห้าตกพระทัยอีก ต้องขอโทษด้วยเพคะ”

เสี่ยวเยียนจื่อกระทะพีดกระเพียดตะโกน

“ไม่รู้อะไรละ เจ้าใช้หัวแม่เท้าคิดดู ยังรู้เลยว่าวุ่นวายกันขนาดนี้ อ้อ...” รีบดึงจื่อเว่ยขยับออกมานิดหนึ่งพลาถามว่า “ซำยังไม่ได้สอบสวนเจ้าเลยนะ ไปสบตากับเอ๋อคังตั้งแต่เมื่อไร คราวที่แล้วเจอกันก็ไม่บอกสักคำ”

(ฉบับแปล)

จื่อเว่ยเห็นทุกคนเดือดร้อนออกตามหา รู่สีกไม่สบายใจ ยิ่งได้ฟังทุกคนพูดอย่างนี้ ยิ่งไม่สบายใจหนักขึ้น นางโนมตัวลงขอโทษทุกคน

“ซำไม่รู้ว่าจะทำให้พวกท่านต้องลำบากถึงเพียงนี้ หน้าซำยังทำให้องค์ชายห้าทรงตกพระทัย ต้องขอโทษทุกคนจริงๆค่ะ”

เสี่ยวเยียนจื่อ โกรธกระทะพีดกระเพียด

“อะไรนะ เจ้าไม่รู้หรือ เจ้าลองใช้หัวแม่เท้าคิดดูนะ ก็จื่อเว่ยเองว่าคนเขาเป็นห่วงขนาดไหน อ้อ....” นางจูงมือจื่อเว่ย ให้อ้นมาหานาง ถามว่า “ซำยังไม่ได้ถามเจ้าเลยนะ คราวที่แล้วเจอกันไม่ยกจะบอกสักคำ (เล่ม 1 หน้า 291 - 292)

เนื่องจากเสี่ยวเยียนจื่อเป็นห่วงในความปลอดภัยของจื่อเว่ยจึงรู้สึกโมโหกับการกระทำของจื่อเว่ย เมื่อเจอจื่อเว่ย เสี่ยวเยียนจื่อจึงพูดจาประชดประชันด้วยคำพูดเสียดสีประชดประชันว่า “ลองใช้หัวแม่เท้าคิด” ทำให้ผู้รับสารรู้สึกตลกขบขันกับข้อความประชดเสียดสีดังกล่าว

ตัวอย่างที่ 26

(ต้นฉบับ)

小燕子一听，大惊失色，抗议的大声说：

“皇阿玛！你不要太狠心！那个“力气”怎么能化成“浆糊”呢？我每次见到皇后娘娘，就要倒媚，不是这儿伤，就是那儿痛，再把“力气”化成“浆糊”，我就升天了！”

尔康、尔泰、永琪你看我，我看你，拼命憋着笑，快要憋死了。

(第十五章)

(คำแปล)

เสี่ยวเหียนจื่อได้ฟัง รู้สึกตกใจหน้าถอดสี คัดค้านเสียงดังว่า

“เสด็จพ่อ อย่าทรงใจร้ายเลยเพคะ พละกำลัง จะกลายเป็น แป้งเปียก ไปได้อย่างไรเพคะ ทุกครั้งที่หม่อมฉันพบของเฮา ต้องช่วยทุกที ไม่เจ็บตรงนี้ก็เจ็บตรงนั้น ถ้าจะทำให้พละกำลัง จะกลายเป็น แป้งเปียก หม่อมฉันคงขึ้นสวรรค์ไปแล้วเพคะ”

เอ๋อคัง เอ๋อไท หย่งฉิมองหน้ากัน พยายามกลั้นหัวเราะเอาไว้อย่างสุดกำลัง

(ฉบับแปล)

เสี่ยวเหียนจื่อ ก็ยังคงปากเกร็ง ต่อปากต่อคำ

“เสด็จพ่อ อย่าทรงใจร้ายนักสิเพคะ เวลาโมโห ใครจะยอมอ่อนข้อได้ ทุกครั้งที่หม่อมฉันพบหน้าของเฮาเป็นต้องช่วยทุกทีไม่เจ็บโน่น ก็เจ็บนี่ ถ้าใจเย็นอยู่ได้ หม่อมฉันก็เป็นเซียนไปแล้วเพคะ”

เอ๋อคัง เอ๋อไท หย่งฉี หันหน้ามองกัน พยายามกลั้นหัวเราะเอาไว้ (เล่ม 2 หน้า 339 - 340)

เนื่องจากเสี่ยวเหียนจื่อ เมื่อเจอของเฮาก็มักจะไมยอมอ่อนข้อ เปรียบเหมือนใช้ 力气 lìqì แปลว่า พละกำลัง ฮองเต้จึงขอให้เสี่ยวเหียนจื่อเปลี่ยน 力气 lìqì ให้เป็น 浆糊 jiànghú แปลว่า แป้งเปียก แทน แต่เสี่ยวเหียนจื่อกลับประชดขึ้นว่า หากปะทะกับของเฮาและแรงกลายเป็นแป้งเปียกก็คงถูกกระทำจนต้องขึ้นสวรรค์กันพอดี ทำให้ตัวละครในเรื่องเกิดความขบขัน ผู้รับสารก็รู้สึกตลกขบขันกับข้อความประชดเสียดสีดังกล่าวด้วยเช่นกัน

ตัวอย่างที่ 27

(ต้นฉบับ)

“好了！算你运气！字虽然写得乱七八糟，讲解得还不错，朕就饶了

你！以后，你再胡闹，朕还会罚你写字！下次罚的时候，不许有人帮忙，全体要你自己来！”

小燕子呆了呆，叹了一口气。

“这下我完了！希望孔老先生不要再折腾我，少说点话，少写点文章，使小燕子手也不痛，头也不痛，眼耳口鼻都不痛，是谓大同！”（第十六章）

(คำแปล)

“เอาเถอะ ถู่ว่าเจ้าโชคดี แม้ว่าตัวหนังสือจะเขียนมั่วซั่วไปหมด แต่พูดได้ไม่เลว ข้าจะละเว้นเจ้า ต่อจากนี้ถ้าเจ้าก่อเรื่องอีก ข้าจะทำโทษให้เจ้าเขียนหนังสืออีก ทำโทษครั้งหน้า ไม่อนุญาตให้ใครช่วยเจ้าแล้ว เจ้าต้องทำเองทั้งหมด”

เสี่ยวเอี้ยนจื่อได้แต่ตะลึงอึ้งไปพลางทอดถอนใจ

“ครั้งนี้ข้าจบสิ้นแล้ว หวังว่าครั้งหน้าท่านขงจื้อจะไม่ทรมานข้าอีกนะ พูดให้น้อย เขียนบทความให้น้อยหน่อย เสี่ยวเอี้ยนจื่อจะได้มือไม่เจ็บ หัวไม่ปวด หูตาจมูกปากก็จะได้ไม่ปวด ก็เรียกว่าเสมอภาคเท่าเทียมอย่างที่ท่านเพียรสอนสั่งพวกเราแล้ว

(ฉบับแปล)

“เอาละ ถู่ว่าเจ้าโชคดี ถึงจะลายมือแย่ไปหน่อย แต่พูดได้ไม่เลว ข้าจะละเว้นเจ้า คราวหลังอย่างใดก่อเรื่องอีก มิฉะนั้น จะลงโทษให้คัดลายมืออีก คราวหน้า จะห้ามไม่ให้ใครช่วยเด็ดขาด เจ้าจะต้องเขียนเองทั้งหมด”

เสี่ยวเอี้ยนจื่อถอนหายใจอย่างโล่งอก

“รอดตัวไป หวังว่าท่านขงจื้อคงไม่ทรมานข้าอีกนะ พูดให้น้อยเขียนอะไรให้น้อยๆลงหน่อย เสี่ยวเอี้ยนจื่อจะได้ไม่ต้องคัดลายมือจนมือหงิก ปวดหัว ปวดตาอีก อย่างนี้ถือได้ว่าขึ้นสวรรค์แล้ว”
(เล่ม 2 หน้า 349-350)

เนื่องจากเสี่ยวเอี้ยนจื่อไม่อยากถูกลงโทษให้คัดบทความของขงจื้ออีก จึงกล่าวประชดถึงขงจื้อว่าให้พูดน้อยๆ จะได้ไม่ต้องคัดเยอะๆ ทำให้ตัวละครในเรื่องเกิดความขบขัน ผู้รับสารก็รู้สึกตลกขบขันกับข้อความประชดเสียดสีดังกล่าว

3.3 สรุป

จากการวิเคราะห์ข้างต้นสรุปได้ว่า กลวิธีการสร้างมุกตลกในนวนิยาย *ฮว่านจูเก๋อเก๋อ* แบ่งออกได้เป็นสองประเภทใหญ่ด้วยกัน ได้แก่ การสร้างมุกตลกด้วยกลวิธีทางภาษาและการสร้างมุกตลกด้วยกลวิธีปริเฉท ดังตารางต่อไปนี้

กลวิธีการสร้างมุกตลก	จำนวน	คิดเป็นร้อยละ
3.1 การสร้างมุกตลกด้วยกลวิธีทางภาษา		
3.1.1 การเล่นคำที่มีเสียงคล้ายคลึงกัน	9	7.69
3.1.2 การเล่นคำที่มีเสียงเหมือนกัน	3	2.56
3.1.3 การล้อข้อความ	12	10.26
รวมทั้งสิ้น	24	20.51
3.2 การสร้างมุกตลกด้วยกลวิธีปริศนา		
3.2.1 การทำให้หลงทาง	6	5.13
3.2.2 การทำให้เหนือความคาดหมาย		
- การกระทำที่แปลกประหลาดของตัวละคร	7	5.98
- ตัวละครมีเหตุบังเอิญ	27	23.08
3.2.3 การละเมิดธรรมเนียมปฏิบัติ		
- ละเมิดบรรทัดฐาน	34	29.06
- ละเมิดข้อห้ามในการใช้ภาษา	12	10.26
3.2.4 การประชด	7	5.98
รวมทั้งสิ้น	93	79.49

ตารางที่ 1 สรุปกลวิธีการสร้างมุกตลกในนวนิยายเรื่อง *ฮวานจูเกอเกอ*

จากตารางข้างต้นแสดงให้เห็นว่า

1) การสร้างมุกตลกด้วยกลวิธีทางภาษามีจำนวน 24 ข้อความ แบ่งออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ (1) การเล่นคำที่มีเสียงคล้ายคลึงกันมีจำนวน 9 ข้อความ คิดเป็นร้อยละ 7.69 ของข้อความทั้งหมด (2) การเล่นคำที่มีเสียงเหมือนกันมีจำนวน 3 ข้อความ คิดเป็นร้อยละ 2.56 ของข้อความทั้งหมด และ (3) การล้อข้อความมีจำนวน 12 ข้อความ คิดเป็นร้อยละ 10.26 ของข้อความทั้งหมด

2) การสร้างมุกตลกด้วยกลวิธีปริศนามีจำนวน 93 ข้อความ แบ่งออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่ (1) การทำให้หลงทางมีจำนวน 6 ข้อความ คิดเป็นร้อยละ 5.13 ของข้อความทั้งหมด (2) การทำให้เหนือความคาดหมายมีจำนวน 34 ข้อความ คิดเป็นร้อยละ 29.06 ของข้อความทั้งหมด (3) การละเมิดธรรมเนียมปฏิบัติมีจำนวน 46 ข้อความ คิดเป็นร้อยละ 39.32 ของข้อความทั้งหมด และ (4) การประชด มีจำนวน 7 ข้อความ คิดเป็นร้อยละ 5.98 ของข้อความทั้งหมด

การสร้างมุกตลกด้วยกลวิธีทางภาษาทั้งสามรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นการเล่นคำที่มีเสียงเหมือนกัน เสียงคล้ายกัน หรือการล้อข้อความที่ได้กล่าวไว้ข้างต้น หากผู้รับสารไม่เข้าใจภาษาหรือรู้จักบทกวีมาก่อนก็

ไม่สามารถเข้าถึงความตกลงขั้นที่ผู้ส่งสารนั้นส่งสารออกมาได้ อาจกล่าวได้ว่าไม่ใช่ความตกลงขั้นที่เป็นสากล ผู้รับสารต่างภาษาและวัฒนธรรมไม่อาจจะเข้าถึงได้ ดังนั้นจึงน่าจะเป็นสาเหตุที่การสร้างมุกตลกด้วยกลวิธีปริศเนหามีจำนวนมากกว่ากลวิธีทางภาษา หรืออาจเนื่องจากการสร้างมุกตลกด้วยกลวิธีปริศเนหานั้นสร้างมุกตลกขึ้นง่ายกว่า มีความหลากหลายมากกว่าและเป็นสากลมากกว่า ส่วนใหญ่ผู้รับสารสามารถเข้าใจมุกตลกที่ผู้ส่งสารต้องการสื่อออกมาได้ทันที ไม่จำเป็นต้องมีความรู้ทางภาษาหรือวัฒนธรรมบางอย่างมาก่อน เป็นมุกตลกที่ไม่ซับซ้อนและไม่ต้องทำความเข้าใจลึกซึ้งเท่ากับกลวิธีทางภาษา เพราะการสร้างมุกตลกด้วยกลวิธีปริศเนหส่วนใหญเป็นการสร้างมุกตลกจากการกระทำและคำพูดที่แสดงออกมาอย่างตรงไปตรงมาต่างจากกลวิธีทางภาษา

บทที่ 4

การเปรียบเทียบข้อความตกลงกับฉบับภาษาไทย

การแปลวรรณกรรมผู้แปลไม่จำเป็นต้องดัดแปลงบริบททางวัฒนธรรมในต้นฉบับเป็นบริบททางวัฒนธรรมไทยทั้งหมด แต่ผู้แปลจะต้องรักษาบริบททางวัฒนธรรมของต้นฉบับและหาวิธีทำให้ผู้อ่านเข้าใจให้ได้ (วิลยา 2548: 154) ผู้แปลมักประสบปัญหาในการการแปลเนื้อหาต่างๆ โดยเฉพาะไม่สามารถแปลบางข้อความให้ตรงตามความต้องการของผู้ประพันธ์ได้ อาจเป็นเพราะสำนวนโวหารหรือคำหนึ่งๆ นั้นไม่สามารถถ่ายทอดเป็นภาษาฉบับแปลได้ อนึ่ง การแปลต้องพยายามหาวิธีการที่ทำให้บทแปลในภาษาปลายทางสามารถคงความหมายของศัพท์เฉพาะทางวัฒนธรรมเหล่านี้ไว้ได้มากที่สุด (สุธิมา 2553: 77-78)

ข้อความตกลงในนวนิยายเรื่อง *ฮวานจูเกอเกอ* จะสามารถทำให้ผู้รับสารชาวไทยที่มีภาษาและมีวัฒนธรรมต่างกันเกิดอารมณ์ขึ้นได้เช่นเดียวกับผู้รับสารชาวจีนหรือไม่ ก็ขึ้นอยู่กับกระบวนการแปลในกระบวนการแปลนั้น ผู้แปลต้องใส่ใจกลวิธีการเขียนของนักเขียน และต้องวิเคราะห์ความหมายแฝงของแต่ละประโยคให้ชัดเจน ไม่ว่าจะเป็นประโยคที่ต้องการเสียดสี ประโยคแสดงการเยาะเย้ย ประโยคแสดงความเห็นใจ เป็นต้น หรือบางประโยคต้องการสื่อสารให้ผิดไวยากรณ์ เล่นคำ หรือเล่นความหมาย เป็นต้น (ศศรัถย์ 2552: 86) จากการศึกษาพบว่า ข้อความตกลงในนวนิยายเรื่อง *ฮวานจูเกอเกอ* มีการแปลทั้งแบบตรงตัว และแบบไม่ตรงตัว เนื่องจากในบางบริบท การแปลตรงตัวไม่สามารถสื่อความตกลงที่แฝงอยู่ได้ จึงต้องดัดแปลงบริบททางวัฒนธรรมในต้นฉบับเป็นบริบททางวัฒนธรรมไทย

4.1 การแปลแบบตรงตัว

กระบวนการแปลแบบตรงตัวคือ การที่ผู้แปลนำข้อมูลที่ได้รับแล้วนำมาผ่านกระบวนการแปลโดยที่ไม่ละทิ้งหรือตัดข้อความใดจากต้นฉบับ ซึ่งทำให้สามารถรักษาวัฒนธรรมต้นฉบับไว้ได้อย่างครบถ้วน แต่หากมีความแตกต่างของบริบทวัฒนธรรมมากเกินไป ผู้อ่านก็อาจจะอ่านไม่เข้าใจ จากตัวอย่างที่นำมาศึกษาทั้งหมด 117 ข้อความ ไม่พบการแปลแบบตรงตัวในการสร้างมุกตลกด้วยกลวิธีทางภาษา พบเพียงการแปลแบบตรงตัวในการสร้างมุกตลกด้วยกลวิธีปริเฉททั้งหมด 19 ข้อความเท่านั้น เช่น

ตัวอย่างที่ 1

(ต้นฉบับ)

当乾隆来到“漱芳斋”，对小燕子关怀的问：

“这房子还满意吗？能住吗？”

小燕子挑起眉毛，夸张的喊：

“能住吗？住起来真有点困难呢！”同来的令妃吓了一跳，急忙问：

“怎么？缺什么吗？我赶快叫人给你办！”

“就因为什么都不缺，才奇怪呢！睡在这样的房子里，想着大杂院……我是说，想着许多我进宫以前的朋友，我就睡不着了。”（第五章）

(คำแปล)

เมื่อเขียนหลงมาถึง “ตำหนักซูฟิง” ก็ถามเสี่ยวเยียนจื่อด้วยความเป็นห่วงว่า

“เจ้าพอใจกับตำหนักนี้ไหม อยู่ได้หรือเปล่า”

เสี่ยวเยียนจื่อเลิกคิ้ว พูดไปอย่างเกินความจริงว่า

“อยู่ได้ไหมหรือ อยู่แล้วรู้สึกลำบากนิดหน่อยเพคะ” พระสนมหลังที่ตามเสด็จมาด้วยรีบถามอย่างร้อนใจว่า “ทำไมล่ะ ชาติอะไร เดียวซำริบให้คนจัดการให้ตัวเอง” “ก็เพราะไม่ชาติอะไรนี่สิเพคะ เลยรู้สึกแปลกๆ นอนในตำหนักแบบนี้แล้วคิดถึงบ้านโกโรโกโสของข้า ข้าหมายถึง คิดถึงเพื่อนของข้าแต่ก่อนที่ข้าจะเข้าวัง ข้าก็เลยนอนไม่หลับ”

(ฉบับแปล)

ตอนเขียนหลงเสด็จมาตำหนักซูฟิง ทรงถามเสี่ยวเยียนจื่อด้วยความสงสัยว่า

“เจ้าพอใจที่นี่มั๊ย พออยู่ได้มั๊ย”

เสี่ยวเยียนจื่อเลิกคิ้ว พูดอย่างเกินจริงว่า

“อยู่ได้มั๊ยหรือเพคะ หม่อมฉันยังรู้สึกลำบากใจนิดหน่อยเพคะ”

เขียนหลงได้ยินทรงแปลกใจ รีบถามว่า

“ยังชาติอะไรอีกรี ข้าจะได้เรียกคนมาจัดการให้”

“ก็เพราะไม่ชาติตกบกพร่องอะไรนี่สิเพคะ ถึงได้แปลก นอนอยู่ที่นี่ ทำให้คิดถึงคนที่บ้าน เอ้อ...ข้าหมายถึงเพื่อนๆของข้าก่อนเข้าวังนะเพคะ เลยทำให้นอนไม่หลับ” (เล่ม 1 หน้า 103)

ตัวอย่างนี้มาจากตัวอย่างที่ 11 ในบทที่ 3 เป็นการสร้างมุกตลกด้วยกลวิธีปริศนาคำด้วยการทำให้หลงทางที่แปลเป็นภาษาไทยแบบตรงตัว ไม่ดัดแปลงมุกตลก ไม่เพิ่มเติมข้อความหรือตัดทอนข้อความใดๆ ผู้รับสารฉบับแปลไทยยังคงถูกหลอกให้หลงทางตามไปด้วยจนเกิดความตลกขบขันเช่นเดียวกับผู้รับสารจากฉบับภาษาจีน

ตัวอย่างที่ 2

(ต้นฉบับ)

乾隆心里有数，越看，脸色越沉重。

小燕子看着乾隆的表情，就知道不妙，一副准备被宰割的样子。“你有多少人帮忙？老实告诉朕！”乾隆头也不抬的问。

“能帮忙的，都帮忙了！可以说是“全体总动员”了！尔康、尔泰、永琪都有。连明月、彩霞、金琐都被抓来帮忙。可是，她们实在写得太烂，紫薇说不能用！”小燕子倒答得坦白。

“那些是你写的？”

“不像字的那些，就是我写的！像字的，漂亮的，干净的…都不是我写的！”

乾隆抬眼盯着小燕子：

“你倒爽快！答得坦白！”

“皇阿玛那么聪明，我遮掩也没用！紫薇说，只要皇阿玛一看，就知道我有帮手，逃都逃不掉，叫我不要撒谎！”（第十六章）

(คำแปล)

เฉียนหลงนึกรู้ในใจ ยิ่งมองใบหน้าก็ยิ่งเคร่งเครียดขึ้น

เสี่ยวเหียนจื่อดูจากท่าทางของเฉียนหลงแล้วก็รู้ว่าไม่ค่อยดี เลยเตรียมตัวเตรียมใจถูกเขี่ยเอาไว

“มีก็คนที่ช่วยเจ้า พุดกับเข้ามาตามตรง”เฉียนหลงถามโดยไม่เงยหน้ามอง

“ช่วยได้ก็ช่วยหมดทุกคนเพคะ จะเรียกว่า “ร่วมแรงร่วมใจทุกภาคส่วน” ก็ได้เพคะ มีทั้งเอ๋อคัง เอ๋อไท หย่งฉี แม่แต่หมิงเยว่ ไฉ่เสี่ยว จินสว่อกก็โดนจับมาให้ช่วยเพคะ แต่ว่าพวกเขาเขียนได้แยะมาก จื่อเวยบอกว่าใช้ไม่ได้” เสี่ยวเหียนจื่อสารภาพตามความจริง

“ถ้าเช่นนั้นอันไหนที่เจ้าเขียน”

“อันที่ไม่เหมือนตัวอักษร ก็คืออันที่หม่อมฉันเขียนเพคะ อันที่เหมือนตัวอักษรสวยๆสะอาดๆ ไม่ใช่หม่อมฉันเขียนเพคะ”

เฉียนหลงเงยหน้าขึ้นจ้องมองเสี่ยวเหียนจื่อ

“เจ้ายังเบิกบานอยู่ได้อีกนะนี่ ตอบได้ตรงไปตรงมาอีกด้วย”

“เสด็จพ่อฉลาดออกอย่างนี้ หม่อมฉันจะปิดบังไปก็ไม่มีประโยชน์ จื่อเวยบอกว่า แค่เสด็จพ่อดูก็รู้แล้วว่าข้ามีคนอื่นช่วย หนีก็นี้ไม่รอด เลยบอกหม่อมฉันว่าไม่ให้โกหกเพคะ”

(ฉบับแปล)

เฉียนหลงทรงทอดพระเนตรแล้ว สีหน้าเคร่งเครียด

เสี่ยวเยียนจื่อเห็นท่าทางของพระองค์ ก็รู้ว่าทำอะไรจะไม่ค่อยดีจึงเตรียมตัวเตรียมใจไว้แล้ว

“มีใครช่วยเจ้าเขียนมั่ง บอกมาตามตรง” เฉียนหลงรับสั่งถามไม่เงยหน้า

“ทุกคนช่วยหม่อมฉันเขียนเพคะ เรียกว่า ร่วมแรงร่วมใจกัน ทั้งเอ๋อคัง เอ๋อไท หยงฉี แม่แต่หมิงเยว่ ไฉ่เสี่ยว จินสว่อก็ถูกเกณฑ์มาช่วยด้วย แต่ว่าลายมือของพวกนางแย่มาก จื่อเวยบอกใช้ไม่ได้” เสี่ยวเยียนจื่อตอบตามความจริง

“แล้วของเจ้าอันไหน”

“อันที่ไม่เหมือนตัวหนังสือนั่นแหละเพคะ หม่อมฉันเขียนเอง อันที่สวยๆสะอาดๆนะไม่ใช่ของหม่อมฉันหรอก”

เฉียนหลงเงยหน้ามองเสี่ยวเยียนจื่อเขม็ง

“เจ้ายังตอบข้าหน้าตาเฉยเขียนนะ”

“เสด็จพ่อทรงฉลาดออกอย่างนี้ หม่อมฉันปิดบังก็ไม่มีประโยชน์เพคะ จื่อเวยบอกว่า ทรงดูแวบเดียวก็รู้ว่ามีคนช่วย หนีไม่พ้นอยู่แล้ว เลยบอกให้หม่อมฉันอย่าโกหกเพคะ

(เล่ม 2 หน้า 347)

ตัวอย่างนี้มาจากตัวอย่างที่ 14 ในบทที่ 3 เป็นการสร้างมุกตลกด้วยกลวิธีปริศนาคำด้วยการกระทำที่แปลกของตัวละครที่แปลเป็นภาษาไทยแบบตรงตัว ไม่ดัดแปลงมุกตลก ไม่เพิ่มเติมข้อความหรือตัดทอนข้อความใดๆ เป็นกลวิธีสร้างความตลกขบขันที่เป็นสากล ผู้รับสารฉบับแปลไทยจึงยังคงเกิดความตลกขบขันเช่นเดียวกับผู้รับสารจากฉบับภาษาจีน

4.2 การแปลแบบไม่ตรงตัว

กระบวนการแปลแบบไม่ตรงตัว คือการที่ผู้แปลเลือกเนื้อหาที่เป็นจุดสำคัญของเรื่องออกมา จึงทำให้มีบางส่วนที่ผู้แปลตัดทอนข้อความ ขยายข้อความ หรือแม้กระทั่งปรับเปลี่ยนข้อความมุกตลกไป เพื่อให้เนื้อหาที่ออกมาดูสละสลวยและผู้อ่านเข้าใจได้ง่าย เพราะบางครั้งไม่สามารถถ่ายทอดข้อความตามแบบของผู้ประพันธ์ได้อย่างตรงไปตรงมาเนื่องจากข้อจำกัดทางภาษาและวัฒนธรรม จำเป็นต้องมีการเปลี่ยนแปลงเนื้อหาบางส่วนให้ตรงกับความหมายในบริบท บรรลุลจุดมุ่งหมายของเนื้อความในตอนนั้นๆ

ข้อความตลกในนวนิยายเรื่อง *ฮว่านจูเก๋อเก๋อ* ที่นำมาศึกษานั้น พบลักษณะการแปลแบบไม่ตรงตัวหลายรูปแบบ สามารถแบ่งออกเป็นประเภทต่างๆ ได้ดังนี้

4.2.1 การแปลแบบปรับเปลี่ยนข้อความ

การปรับเปลี่ยนข้อความคือ การนำเอาข้อความจากต้นฉบับมาปรับแก้ไขตามความเข้าใจและวัฒนธรรมของภาษาในฉบับแปล ซึ่งการปรับเปลี่ยนบทแปลนั้นอาจเนื่องมาจากภาษาปลายทางไม่มี จึงได้พยายามหาคำอื่นมาทดแทน หรือผู้แปลต้องการปรับเปลี่ยนบทแปลเพื่อให้ผู้รับสารได้รับสาร เช่นเดียวกับต้นฉบับ เช่น สารต้นฉบับที่เต็มไปด้วยอารมณ์ขัน อารมณ์โกรธ หรือเยาะเย้ยเสียดสี เป็นต้น การปรับเปลี่ยนบทแปลเพื่อให้เกิดอารมณ์ตามต้นฉบับนั้นขึ้นอยู่กับความเข้าใจและความชำนาญในการใช้ภาษาของผู้แปล เพื่อให้ผู้รับสารรับสารเช่นเดียวกับต้นฉบับ ในนวนิยายเรื่อง *ฮว่านจูเก๋อเก๋อ* พบลักษณะการแปลไม่ตรงตัวแบบปรับเปลี่ยนข้อความทั้งในกลวิธีการสร้างมุกตลกด้วยกลวิธีทางภาษาและการสร้างมุกตลกด้วยกลวิธีปริศนา ดังนี้

1) การแปลแบบปรับเปลี่ยนข้อความในกลวิธีการสร้างมุกตลกด้วยกลวิธีทางภาษา

จากการศึกษาพบตัวอย่างการสร้างมุกตลกด้วยกลวิธีทางภาษามีการแปลแบบไม่ตรงตัวด้วยการปรับเปลี่ยนข้อความหลายตัวอย่าง เนื่องมาจากการเล่นคำโดยส่วนใหญ่จะมีความเกี่ยวข้องกับโดยตรงกับภาษาและวัฒนธรรมของภาษาต้นฉบับ การสร้างมุกตลกด้วยกลวิธีทางภาษาในนวนิยายเรื่อง *ฮว่านจูเก๋อเก๋อ* ทั้ง 24 ข้อความ มีการแปลไม่ตรงตัวแบบปรับเปลี่ยนข้อความนี้รวมทั้งหมด 21 ข้อความ เช่น

ตัวอย่างที่ 3

(ต้นฉบับ)

紫薇被小燕子振作了，深吸口气，接口说：“而且，我已经见着了皇上！这才是我进宫的第一天，我居然就见着他！”说着说着，就喜不自胜了。

小燕子因紫薇的高兴而高兴，跳跳蹦蹦的走着，说着：“是啊是啊！我们已经很不容易了！这就像五阿哥说的，山路走完了有水，柳树落了又有花……”

紫薇笑着更正。

“山穷水尽疑无路，柳暗花明又一村！”

“对对对！就是这两句话！”拍着紫薇的肩，又笑又兴奋：“我们已经走完山路，现在走水路了！你还有什么不开心呢？开心起来！知道不知道？”紫薇心情已经好转，被小燕子引得兴奋起来，应道：

“是！格格！奴婢遵命！”（第十四章）

(คำแปล)

เสี่ยวเจียนจื่อทำให้จื่อเว่ยสงบลง นางสุตลมหายใจเข้าลึกๆ แล้วพูดต่อไปว่า “แล้วก็ ข้าได้พบฮ่องเต้แล้ว ข้าเพิ่งจะเข้าวังมาวันแรก ก็ได้พบเขาแล้วหรือ” พูดไปพูดไป ในใจพลันรู้สึกดีใจอย่างที่สุด

เสี่ยวเยียนจื่อเห็นจื่อเว่ยมีความสุขนางก็มีความสุข กระโดดโลดเต้นไปมาอย่างมีความสุขแล้วพูดว่า “ใช่แล้ว ใช่แล้ว กว่าพวกเราจะผ่านมาไม่ใช่ง่าย ๆ ก็เหมือนกับที่องค์ชายหย่งฉิกกล่าวไว้ว่า ผ่านเขาแล้ว จะเจอน้ำ ไบไม้ร่วงไปก็ย่อมมีดอกไม้ผลิ”

จื่อเว่ยหัวเราะแล้วช่วยแก้ว่า

“สุดขุนเขาสุดสายน้ำ ไร้เส้นทาง เขาเขียวทึบ ดอกไม้เบ่งบานท่ามกลางหมู่บ้าน”

“ใช่ ใช่ ใช่ มันคือสองประโยคนี้แหละ” ตบ่าจื่อเว่ยพร้อมทั้งยิ้มอย่างตื่นตื่นดีใจว่า “พวกเรา เดินฝ่าทางภูเขาแล้ว ตอนนี้เหลือแต่ทางน้ำแล้ว เจ้ายังไม่ดีใจอีกหรือ ต้องดีใจสิ รู้ไหม

จื่อเว่ยเองก็อารมณ์ดีขึ้น เสี่ยวเยียนจื่อทำให้นางฮึกเหิมขึ้นมา พลังตอบรับว่า “เพคะ องค์หญิง รับด้วยเกล้าเพคะ”

(ฉบับแปล)

จื่อเว่ยเริ่มรู้สึกมีกำลังใจขึ้น นางสุดหายใจลึก ๆ พูดว่า

“อีกอย่างก็คือ ข้าได้เข้าเฝ้าฮ่องเต้แล้ว เข้าวังวันแรกข้าก็ได้พบพระองค์แล้ว” พูดพลางก็เริ่มยิ้มออกมาได้บ้าง

เสี่ยวเยียนจื่อเห็นจื่อเว่ยยิ้มออก นางก็อดดีใจไม่ได้

“ใช่แล้ว ใช่แล้ว พวกเรากว่าจะมาถึงวันนี้ได้ไม่ใช่ง่ายเหมือนกับที่องค์ชายหัวพูดว่า ...ผ่านเขา ย่อมเจอน้ำ ไบไม้ร่วงต่อไปย่อมมีไบไม้ผลิ”

จื่อเว่ยเริ่มหัวเราะได้อีกครั้ง นางแก้ใหม่ให้ถูกว่า

“ฝ่าเขาจะพบน้ำ ไบไม้ร่วงไปดอกไม้จะเบ่งบาน”

“นั่นแหละถูกเฟงเลย” นางตบไหล่จื่อเว่ย พลังหัวเราะชอบใจ

“ตอนนี้เจ้าฝ่าด่านภูเขาไปแล้ว ด่านต่อไปก็ง่ายแล้ว ทำไมเราไม่ทำตัวให้ร่าเริง ร่าเริงกันหน่อยรู้มั๊ย”

จื่อเว่ยมีสีหน้าเบิกบานอย่างเห็นได้ชัด “รับด้วยเกล้าเพคะองค์หญิง”

(เล่ม 1 หน้า 312 - 313)

ตัวอย่างนี้มาจากตัวอย่างที่ 9 ในบทที่ 3 บทกลอนว่า 山穷水尽疑无，柳暗花明又一村！ Shān qióng shuǐ jìn yí wú lù, liǔ yīn huā míng yòu yì cūn! แปลว่า สุดขุนเขาสุดสายน้ำ ไร้เส้นทาง เขาเขียวทึบ ดอกไม้เบ่งบาน ท่ามกลางหมู่บ้าน (ความหมายว่า ที่มีดมน้อยมีแสงสว่างแห่งความหวังอยู่เสมอ) ฉบับแปลแปลว่า ฝ่าเขาจะพบน้ำ ไบไม้ร่วงไปดอกไม้จะเบ่งบาน แต่เสี่ยวเยียนจื่อคิดขึ้นใหม่ด้วยไหวพริบฉับไวว่า 山路走完了有水，柳树落了又有花…… Shān lù zǒu wán lē yǒu shuǐ, Liǔ shù

luò lē yòu yǒu huā..... แปลว่าทางภูเขาสิ้นสุด มีน้ำ ต้นหลิวร่วงโรย ยังมีดอกไม้... ฉบับแปลแปลว่า ผ่านเขาย่อมเจอน้ำ ใบไม้ร่วงต่อไปย่อมมีใบไม้ผลิ แม้ว่าผู้แปลปรับเปลี่ยนข้อความเดิม ทำให้บทกลอนในบทแปลความหมายไม่ตรงตามต้นฉบับ แต่ได้บรรลุจุดหมายของผู้ส่งสารในบริบทนี้ที่ต้องการให้รู้ว่าเสี่ยวเยียนจื่อจำบทกลอนเดิมไม่ได้ และเอ่ยบทกลอนที่ผิดแปลกออกมา ผู้รับสารชาวไทยยังคงรับรู้และตกลงขบขันไปกับไหวพริบในการปรับเปลี่ยนบทกลอนนี้ของตัวละคร

ตัวอย่างที่ 4

(ต้นฉบับ)

小燕子着急，提到纪师傅就头大，说：“‘生姜’都还没闹明白，你还要我学‘边姜’！”

‘边姜’是个什么姜，我怎么弄得清楚嘛！明天我可不可以不上课？因为，我……看紫薇，突然把紫薇推到乾隆面前，冒出一句：“这是紫薇！”又指指金琐：“那是金琐！”（第十四章）

(คำแปล)

เสี่ยวเยียนจื่อรู้สึกกังวล พูดถึงอาจารย์จี้ก็ปวดหัวขึ้นมา กล่าวว่า “ ‘ชิงสด’ ยังไม่ค่อยเข้าใจเลย ยังต้องเรียนเรื่อง ‘ชิงชายแดน’ อีกแล้วหรือเพคะ

‘ชิงชายแดน’ คือชิงอะไรหรือเพคะ หม่อมฉันต้องทำให้กระจ่างไหม ฟรุ้งนี้หม่อมฉันไม่เข้าใจเรียนได้ไหมเพคะ เพราะหม่อมฉัน... มองจื่อเว่ย แล้วก็ลากจื่อเว่ยมาที่หน้าพระพักตร์ของเฉียนหลง พูดโพล่งออกไปว่า “นี่คือ จื่อเว่ย” แล้วชี้ไปทางจินสว่อ “นั่นคือ จินสว่อ” เพคะ

(ฉบับแปล)

เสี่ยวเยียนจื่อได้ยินชื่ออาจารย์จี้ ก็ทำหน้าเหยเกพูดว่า “อะไรกันเพคะ เรื่อง ถั่ววงอก ยังไม่ค่อยเข้าใจเลย มีเรื่อง “ชายเลน” อีกแล้วหรือเพคะ

ชายเลนคืออะไรอีก หม่อมฉันงงไปหมดแล้ว ฟรุ้งนี้หม่อมฉันขอไม่เข้าเรียนได้มั๊ยเพคะ เพราะหม่อมฉันมีจื่อเว่ยอยู่ทั้งคนแล้ว” แล้วนางก็ดันหลังจื่อเว่ยไปยืนหน้าพระพักตร์เฉียนหลงฮ้องเต้ พูดโพล่งไปว่า “นี่คือจื่อเว่ยเพคะ” จากนั้นก็ชี้ไปที่จินสว่อ “แล้วนั่นก็คือ จินสว่อ”

เฉียนหลงทรงอดรู้สึกแปลกพระทัยไม่ได้ มองทั้งสองอย่างไม่ใคร่ใส่พระทัยนัก

(เล่ม 1 หน้า 310)

ตัวอย่างนี้มาจากตัวอย่างที่ 4 ในบทที่ 3 ในบริบทนี้ผู้ส่งสารต้องการให้รู้ว่าเสี่ยวเยียนจื่อไม่รู้จักคำว่า 边疆 biānjiāng ที่แปลว่า ชายแดน กลับเข้าใจเป็น 边姜 biānjiāng ว่าเป็นประเภทหนึ่งของชิง เล่นภาษากับเสียง jiāng ในคำว่า 边疆 biānjiāng กับ 边姜

biānjiāng ดังนั้นมุกตลกนี้ผู้แปลจึงได้ปรับเปลี่ยนบทแปลจาก 生姜 shēngjiāng จึงสด เป็นคำว่า ชายเลน ใช้คำว่า ชาย นำหน้าเพื่อให้เข้ากับคำว่า ชายแดน ซึ่งเป็นคำสำคัญในเนื้อหาที่กำลังกล่าวเรื่องปัญหาชายแดน

2) การแปลแบบปรับเปลี่ยนข้อความในกลวิธีการสร้างมุกตลกด้วยกลวิธีปริเฉท

จากการศึกษาพบการสร้างมุกตลกด้วยกลวิธีปริเฉททั้ง 74 ข้อความ มีการแปลไม่ตรงตัวแบบปรับเปลี่ยนข้อความนี้รวมทั้งหมด 39 ข้อความ เช่น

ตัวอย่างที่ 5

(ต้นฉบับ)

“尔泰！你有一点冒险精神好不好？了不起是脑袋一颗，小命一条嘛！”

永琪重重的点头，豪气的接口：

“对，了不起是脑袋一颗，小命一条！”

尔泰又是叹气，又是跌脚：

“完了，你们两个都失去理智了，这小燕子会发疯，五阿哥，你怎么也跟着疯？小燕子刚刚挨过一顿打，你们居然没有一个人会害怕！我跟你们说…” 瞪大眼睛看两人：“我只好……我只好……”

小燕子对尔泰一吼：

“你只好怎样！”

尔泰一跺脚，昂头挺胸，一副“我不入地狱谁入地狱”的样子，大声应道：“我只好‘舍命陪君子’！跟你们一起发疯了！还不赶快把小邓子、小卓子、明月、彩霞、小顺子、小桂子通通叫进来，共商大计！希望他们几个靠得住！”（第十一章）

(คำแปล)

“เอ๋อไท เจ้ามีความกล้าหน้อยได้ไหม ที่สุดแล้วก็แค่ศีรษะเดียว ชีวิตเดียว”

หย่งฉีพยักหน้าเห็นด้วย ตอบรับด้วยความองอาจว่า

“ใช่แล้ว ที่สุดแล้วก็แค่ศีรษะเดียว ชีวิตเดียว”

เอ๋อไททั้งพ่นลมหายใจอย่างแรงพร้อมทั้งกระที่บเท้าแล้วพูดว่า

“หมดกัน พวกท่านสองคนขาดสติกันไปหมดแล้ว เสี่ยวเยียนจื่อบ้าไปแล้ว องค์กรชายห้าทำไม ท่านถึงบ้าไปกับเขาด้วยละ เสี่ยวเยียนจื่อเพิ่งจะถูกโอบยมาได้ไม่นาน นี่พวกท่านกลับไม่มีใครเกรงกลัวเลยรีไรง ข้าจะบอกพวกท่านว่า” จ้องเขม่งทั้งสองคน “ข้าคงได้แต่ ... ได้แต่...”

เสี่ยวเยียนจื่อคารามเสียงใสเอ๋อไทว่า

“เจ้าได้แต่อะไร”

เอ๋อไทกระที่บเท้าแล้วยึดดอก ทำท่าทางประหนึ่งว่า ถ้าข้าไม่ลงนรกแล้วใครจะลงนรกกันล่ะ แล้วพูดเสียงดังออกมาว่า

“ข้าคงได้แต่ขอสละชีพพร้อมพวกท่านแล้ว ขอบำไปกับพวกท่านแล้ว ยังไม่รีบเรียกเสี่ยวเต็งจื่อ เสี่ยวจ้าวจื่อ หมิงเยว่ ไฉ่เสี่ยว เสี่ยวซุนจื่อ เสี่ยวก๊วยจื่อมาอีกที มาร่วมกันปรึกษาหารือ หวังว่าพวกเขาจะฟังพาอาศัยได้นะ

(ฉบับแปล)

“เอ๋อไท เจ้าทำใจกล้าๆหน่อยได้รีเปล่าเกิดหนเดียว ตายหนเดียวกลัวอะไร”

หย่งฉีพยักหน้าเห็นด้วย พูดอย่างผึ่งผายว่า

“ใช่ เกิดหนเดียว ตายหนเดียว”

เอ๋อไทถอนใจกระที่บเท้า

“แยแล้ว พวกท่านเสียสติไปแล้ว เสี่ยวเยียนจื่อบำไปคนเดียวยังไม่พอ องค์ชายห้าท่านก็บำไปกับนางด้วย เสี่ยวเยียนจื่อเพิ่งถูกโอบยไปไม่นานยังไม่เซ็ด พวกท่านไม่มีใครกลัวเลยรีง ข้าขอบอกท่านว่า...”

เขามองดูคนทั้งสอง “ข้า ข้าจะ.....”

เสี่ยวเยียนจื่อถามเอ๋อไทขึ้นเสียง

“เจ้าจะทำไม”

เอ๋อไทกระที่บเท้า ยึดดอก ทำท่าทางยังกับจะบอกว่า “ถ้าข้าไม่เสี่ยงแล้วใครจะกล้า” พลังพูดเสียงดังฟังชัดว่า

“ข้าจะ...ขอร่วมเป็นร่วมตายกับพวกท่าน คราวนี้ข้าจะขอบำด้วยคน ยังไม่รีบเรียกเสี่ยวเต็งจื่อ เสี่ยวจ้าวจื่อ หมิงเยว่ ไฉ่เสี่ยว เสี่ยวซุนจื่อ เสี่ยวก๊วยจื่อ เข้ามาบอกแผนอีกที หวังว่าพวกเขาไว้ใจได้นะ” (เล่ม 1 หน้า 234)

ตัวอย่างนี้มาจากตัวอย่างที่ 10 ในบทที่ 3 ซึ่งผู้แปลมีการปรับเปลี่ยนบทแปลจาก 舍命陪君子 shě mìng péi jūnzi ที่ควรจะแปลว่า สละชีพพร้อมพวกท่าน แต่ผู้แปลปรับเปลี่ยนเป็นขอร่วมเป็นร่วมตายกับพวกท่าน ทำให้ผู้รับสารชาวไทยสามารถเข้าใจความหมายได้ง่ายจนก่อให้เกิดความตกลงขบขันขึ้น

ตัวอย่างที่ 6

(ต้นฉบับ)

“看到那些坏蛋欺负好人，我怎么可以装作看不见呢？没办法呀！如果老爷你也装成看不见，那……您就成了……成了……”她压低声音，嘻嘻一笑：“昏君啦！”（第二十二章）

(คำแปล)

“พอเห็นพวกคนชั่วรังแกคนดี ข้าจะแกล้งทำเป็นไม่เห็นได้อย่างไรกัน ไม่มีทางเลือก ถ้าเกิดนายท่านแกล้งทำเป็นไม่เห็น นั่นก็... ท่านก็กลายเป็น...กลายเป็น...” นางกตเสียงให้ต่ำลง หัวเราะแล้วพูดว่า “ฮ่องเต้ผู้เลอะเลือนละ”

(ฉบับแปล)

“เห็นพวกนั้นรังแกคนอ่อนแอ ข้าจะเอาหูไปนาเอาตาไปไรได้ยังไง ช่วยไม่ได้ ถ้านายท่านทำเป็นมองไม่เห็น นั่นท่านก็กลายเป็น...” นางพูดอ้อๆ อัดหัวเราะไม่ได้ “ผู้กล้าตาย” นะสิ

(เล่ม 2 หน้า 504)

ข้อความตัวอย่างนี้เป็นข้อความที่เสี้ยวเขียนจื่อพูดจาประชดประชันเปรียบฮ่องเต้เป็น昏君 hūnjūn ที่แปลว่า ฮ่องเต้ที่เลอะเลือน เพื่อประชดประชันเขียนหลงฮ่องเต้ให้เห็นด้วยกับความคิดเห็นของตนเองที่จะช่วยผู้ที่ถูกรังแก แต่ฉบับแปลแปล หุ่น hūnjūn เป็นคำว่า ผู้กล้าตาย ซึ่งแม้ว่าจะแปลไม่ตรง แต่ผู้รับสารก็ยังคงรับสารประชดประชันได้ตามต้นฉบับและรู้สึกตลกขบขันไปกับคำพูดของเสี้ยวเขียนจื่อ

4.2.2 การแปลแบบขยายข้อความเพิ่มเติม

การขยายข้อความเพิ่มเติม คือการที่ผู้แปลเพิ่มรายละเอียดต่างๆ เพื่อให้ผู้รับสารเข้าใจสารดังกล่าวได้ง่ายยิ่งขึ้น เนื่องมาจากสารดังกล่าวอาจไม่เป็นที่เข้าใจหรือไม่เคยเกิดขึ้นในภาษาของฉบับแปล จึงทำให้ผู้แปลต้องขยายข้อความเพิ่มเพื่อให้ผู้รับสารเข้าใจภาษาจากต้นฉบับได้มากขึ้น โดยนวนิยายเรื่อง ฮวานจูเกอเกอ พบการแปลไม่ตรงตัวแบบขยายข้อความของการสร้างมุกตลกด้วยกลวิธีทางภาษาและกลวิธีปริศนา ดังนี้

1) การแปลแบบขยายข้อความเพิ่มเติมในกลวิธีการสร้างมุกตลกด้วยกลวิธีทางภาษา

การแปลข้อความมุกตลกที่ใช้กลวิธีทางภาษาไม่ตรงตัวด้วยการขยายข้อความเพิ่มเติมเพื่อเพิ่มเติมข้อมูลบางส่วนเข้ามา เนื่องจากผู้ส่งสารต้องให้ผู้รับสารเข้าใจข้อความหรือเนื้อเรื่องได้ดียิ่งขึ้น

การสร้างมุกตลกด้วยกลวิธีทางภาษาใน นวนิยายเรื่อง *ฮว่านจูเก๋อเก๋อ* ทั้ง 24 ข้อความ มีการแปลไม่ตรงตัวแบบขยายข้อความเพิ่มเติมนี้รวมทั้งหมด 3 ข้อความ เช่น

ตัวอย่างที่ 7

(ต้นฉบับ)

“诗? 诗? 好, 你记着, 皇阿玛喜欢李白, 李白有一首喝酒的诗, 是这样写的: 花间一壶酒, 独酌无相亲, 举杯邀明月, 对影成三人……” 永琪真的教了起来。

小燕子忙着恶补, 念道:

“花间一壶酒, 不坐不相亲, 举杯……举杯……”

“不是 ‘不坐不相亲, 是独酌无相亲’ ! 举杯邀明月……就是举着杯子, 邀请你房里那个明月来喝酒……” 尔泰赶快帮忙。

“这个我记住了, ‘举杯邀明月’ ! 有没有 ‘举杯邀彩霞’ 呢? ”

(第十二章)

(คำแปล)

“กลอนหรือกลอน ได้ เจ้าจำไว้นะ เสด็จพ่อชอบกลอนของหลี่ไป กลอนเกี่ยวกับการร่ำสุราของหลี่ไป เขียนอย่างนี้นะ ร่ำสุรากลางบุปผา เดี่ยวตายไร้คู่เคียง ยกจอกเชิญจันทรา กับเงาเข้าร่วมดื่มเรียง” หย่งฉีสอนอย่างจริงจัง

เสี่ยวเยี่ยนจื่อรีบท่องตามอย่างผิดเพี้ยน

“ร่ำสุรากลางบุปผา ไม่นั่งไม่เป็นคู่กัน ยกจอก ยกจอก....”

“ไม่ใช่ ไม่นั่งไม่เป็นคู่กัน เดี่ยวตายไร้คู่เคียง ต่างหาก ยกจอกเชิญจันทรา คือยกจอกเหล่าเชิญหมิงเยว่สาวใช้ของเจ้ามาดื่มเหล่า...” เอ๋อไทรีบช่วยสอนด้วย

“อันนี้ข้าจำได้แล้ว ยกจอกเชิญหมิงเยว่ แล้วมียกจอกเชิญไฉ่เสี่ยวรี่เปล่าละ”

(ฉบับแปล)

“กลอนหรือ ได้สิ เจ้าจำไว้นะ เสด็จพ่อทรงโปรดกวีของหลี่ไป หลี่ไปแต่กวีเกี่ยวกับการร่ำสุราไว้บทหนึ่ง เขาแต่งไว้แบบนี้ฟังนะ

ร่ำสุรากลางบุปผา เดี่ยวตายไร้คู่เคียง

ยกจอกเชิญจันทรา กับเงาเข้าร่วมดื่มเรียง

เสี่ยวเยี่ยนจื่อท่องตาม แต่แปลบทกวีอันไพเราะเพราะพริ้งจนเพี้ยนไปหมดว่า

ร่ำสุรากลางบุปผา เสียตายไร้คู่เคียง ยกจอก....

“ไม่ใช่ เสียตายไร้คู่เคียง เดี่ยวตายไร้คู่เคียง ต่างหาก แล้วก็ยกจอกเชิญจันทรา คือยกจอกเชิญเหล่า เชื้อเชิญดวงจันทรา ความหมายเดียวกับหมิงเยว่ เด็กรับใช้ของเจ้านะมาดื่มเหล่า...”

เอ๋อไท่ช่วยสอนด้วย

“อ้อ จำได้แล้ว “ยกจอกเชิญหมิงเยว่” แล้วมียกจอกเชิญไฉ่เสียรีเปล่า”

(เล่ม 1 หน้า 250-251)

ตัวอย่างนี้เป็นการสร้างมุกตลกด้วยกลวิธีทางภาษาด้วยการล้อข้อความว่า 举杯邀彩霞 Jǔ bēi yāo Cǎixiá ยกจอกเชิญไฉ่เสีย ให้เข้ากับข้อความ 举杯邀明月 Jǔ bēi yāo míng yuè ยกจอกเชิญหมิงเยว่ อยู่ในตอนที่เอ๋อไท่ต้องการให้เสีวเยียนจื่อจดคำว่า 明月 míngyue ที่แปลว่า จันทรา ในบทกลอนของหลี่ไป๋ได้ จึงได้โยงเข้ากับชื่อนางกำนัลคนหนึ่งของเสีวเยียนจื่อที่ชื่อ หมิงเยว่ และเพื่อต้องการให้ผู้อ่านชาวไทยทราบถึงความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องระหว่างชื่อ หมิงเยว่ และ ดวงจันทรา เพื่อจะโยงไปสู่ความสัมพันธ์ระหว่างคำว่า ไฉ่เสีย ที่เป็นนางกำนัลคู่กัน ผู้แปลจึงต้องอธิบายความเพิ่มไว้ในข้อความข้างต้นก่อนว่า “ความหมายเดียวกับ หมิงเยว่ เด็กรับใช้เจ้าน่ะ”

ตัวอย่างที่ 8

(ต้นฉบับ)

小燕子搬进了“漱芳斋”，才知道自己不再是一“附属品”了。随着她的搬迁，明月、彩霞两个宫女就跟了她。小邓子，小桌子两个太监也跟了她。小桌子本来不姓卓，姓杜。小燕子一听他自称为“小杜子”，就笑得岔了气。…“什么小肚子，还小肠子呢！”于是，把他改成了小桌子。因为既然有个“小凳子”不妨再配个“小桌子”。小杜子有点不愿意。（第五章）

(คำแปล)

เสีวเยียนจื่อย้ายเข้าไปอยู่ตำหนัก “ซู่ฟิง” จึงได้รู้ว่าตนเองไม่ใช่ผู้อาศัยอีกต่อไปแล้ว นางมีหญิงรับใช้มาด้วยสองคนคือ หมิงเยว่และไฉ่เสีย และขันทีอีกสองคนคือ เสีวเต็งจื่อและเสีวจ้วจื่อ เสีวจ้วจื่อเดิมที่ไม่ได้แซ่จ้ว แต่แซ่ตู้ เสีวเยียนจื่อได้ยินเขาเรียกชื่อตัวเองว่า เสีวตู้จื่อ ก็หัวเราะท้องคัดท้องแข็ง “ท้องอะไรกัน ละยังจะมีลำไส้อีก” ก็เลย เปลี่ยนชื่อให้เป็นเสีวจ้วจื่อ เพราะว่ามี “เก้าอี้” อยู่แล้วจะได้เข้ากันกับ “โต๊ะ” เสีวตู้จื่อไม่ค่อยยินดีกับชื่อนี้เท่าไร

(ฉบับแปล)

เสีวเยียนจื่อย้ายเข้าไปอยู่ในตำหนัก “ซู่ฟิง” จึงได้รู้ว่าตนเองไม่ได้เป็นแค่ผู้อาศัยเขาอยู่อีกแล้ว ตอนนี้นางมีคนรับใช้ส่วนตัว คือ หมิงเยว่ กับ ไฉ่เสีย มีขันทีสองคน คือ เสีวเต็งจื่อ กับ เสีวจ้วจื่อ คอยปรนนิบัติ เสีวจ้วจื่อ เดิมไม่ได้แซ่จ้ว แต่แซ่ตู้ เสีวเยียนจื่อได้ฟังเขาเรียกตัวเองว่า

เสี่ยวตู้จื่อก็หัวเราะท้องคัดท้องแข็ง “ชื่อเหมือนท้องเลย ฟังแล้วพาลนึกถึงตับไต ไส้พุง ไม่ดีไม่ดี”
 ดังนั้นเองนางจึงเปลี่ยนชื่อให้เขาว่า เสี่ยวจั่วจื่อ เพราะไหนๆก็มี เสี่ยวเต็งจื่อที่แปลว่าม้านั่งแล้ว ก็ต้องมีเสี่ยวจั่วจื่อ ที่แปลว่าโต๊ะด้วย จะได้เข้าคู่กัน เสี่ยวตู้จื่อ ไม่ค่อยชอบชื่อใหม่ตัวเองนัก (เล่ม 1 หน้า 102)

ตัวอย่างนี้นำมาจากตัวอย่างที่ 6 ในบทที่ 3 ผู้แปลแปลขยายข้อความเพิ่มเติมด้วยการเพิ่มความหมายให้กับคำว่า 凳子 dèngzi ที่แปลว่า ม้านั่ง และ 桌子 zhuōzi ที่แปลว่า โต๊ะ เนื่องจากต้องการให้ผู้อ่านชาวไทยทราบว่าทำไมชื่อ เสี่ยวเต็งจื่อ จึงสอดคล้องกับ เสี่ยวจั่วจื่อ ทว่าในฉบับแปลผู้แปลยังคงสื่อความสารต้นฉบับในเรื่องที่มาของการเปลี่ยนชื่อ เสี่ยวตู้จื่อ เป็น เสี่ยวจั่วจื่อ ได้ไม่ครบความนัก

2) การแปลแบบขยายข้อความเพิ่มเติมในกลวิธีการสร้างมุกตลกด้วยกลวิธีปริศนา

เนื่องจากผู้รับสารสามารถเข้าใจสาระสำคัญได้ จึงไม่จำเป็นต้องขยายข้อความเพิ่มเติม การแปลแบบขยายข้อความเพิ่มเติมในการสร้างมุกตลกด้วยกลวิธีปริศนาเป็นการแปลที่พบได้น้อยที่สุดในการสร้างความตลกด้วยกลวิธีปริศนา ในนวนิยายเรื่อง *ฮวานจูเกอเกอ* ทั้ง 74 ข้อความ มีการแปลไม่ตรงตัวแบบขยายข้อความเพิ่มเติมนี้รวมทั้งหมดเพียง 3 ข้อความ เช่น

ตัวอย่างที่ 9

(ต้นฉบับ)

紫薇郑重的开了口：

“小燕子，我有一个秘密，一定要告诉你！你看这把折扇，上面有一首诗，我念给你听。”就一字一字的念着：。

“雨后荷花承恩露，满城春色映朝阳；大明湖上风光好，泰岳峰高圣泽长。”

小燕子仔细的看着扇面，看得一头雾水。

“这可把我给考住了！画，我还看得懂，是一枝荷花！这字吗？写得这样鬼画符似的，我就不知道写的是什么了。”（第二章）

(คำแปล)

จื่อเว่ยเอ๋ยด้วยน้ำเสียงจริงจัง

“เสี่ยวเยี่ยนจื่อ ข้ามีความลับจะต้องบอกกับเจ้า เจ้าดูพัดเล่มนี้ บนพัดมีกลอนอยู่บทหนึ่ง ข้าจะอ่านให้เจ้าฟัง” ค่อยๆอ่านทีละตัว

ดอกบัวอุ้มน้ำหลังฝน

กลิ่นอายใบไม้ผลิรับอรุณ

ทิวทัศน์งามทะเลสาบตำหมิง

ไต่ซานสูงตระหง่านยืนยง

เสี่ยวเหียนจื่อค่อยๆมองดูพัดอย่างละเอียด ดูนรู้สึกมีนงไปหมด

“นี่เป็นบททดสอบเอาเข้าซะอยู่เลย ภาพยังพอดูเข้าใจ เป็นดอกบัวก้านหนึ่ง ตัวอักษรนี้หรือเขียนได้ราวกับยันต์กันผี ข้าเองก็ไม่รู้ว่าเขียนว่าอะไร”

(ฉบับแปล)

จื่อเว่ยเอ่ยปากขึ้นด้วยน้ำเสียงจริงจัง

“เสี่ยวเหียนจื่อ ข้ามีความลับบางอย่างจะบอกให้เจ้ารู้ ดูพัดเล่มนี้สิ บทนี้มีกลอนบทหนึ่งข้าจะอ่านให้ฟังนะ”

แล้วนางก็อ่านให้ฟังซ้ำๆ

บัวบานหลังฝนพรำ

รับแสงแห่งอรุณรุ่ง

ฤดูชุนท่ามกลางหุบเขาขจี

ริมทะเลสาบตำหมิงงามจับใจ

เสี่ยวเหียนจื่อหยิบพัดดูใกล้ๆ มองจนตาลาย

“ให้ข้าดูก็ไม่เห็นมีอะไรนี่ ภาพนี้ข้าก็ดูออก เป็นภาพดอกบัว ส่วนตัวหนังสืออีกยี่อ คล้ายยันต์กันผีนี่นะ ข้าอ่านไม่รู้หรอกว่าเขียนว่าอะไร” (เล่ม 1 หน้า 38)

ตัวอย่างนี้เป็นการสร้างมุกตลกด้วยกลวิธีปริศนด้วยการทำให้หลงทาง เนื่องจากผู้ส่งสารทำให้จื่อเว่ยและผู้รับสารเข้าใจว่าเสี่ยวเหียนจื่อจะอ่านข้อความบนพัดเข้าใจ แต่เสี่ยวเหียนจื่อกลับไม่เข้าใจ ข้อความแปลขยายข้อความเพิ่มเติมต่อจาก 字 zì ตัวหนังสือ ว่า ยี่อ เพื่อบรรยายให้เห็นภาพชัดเจนมากยิ่งขึ้นว่าเสี่ยวเหียนจื่ออ่านหนังสือไม่ออก

ตัวอย่างที่ 10

(ต้นฉบับ)

“拦着她！她不是新娘子！她是一个女飞贼呀那个“女飞贼”正是小燕子。她横冲直撞，一下子就冲了过来，竟然把梁大人撞倒在地”。所有的宾客都惊呼出声。紫薇和金琐也看得呆了。这个局面实在太可笑了。新娘子穿着一身红，背着红色大包袱，在大厅里跳来跳去，一群人追在后面，就是接近不到。

她，看来，她还有一些身手。（第一章）

(คำแปล)

“จับตัวนางไว้ นางไม่ใช่เจ้าสาว นางคือหัวขโมย” นางขโมยคนนั้นคือเสี่ยวเยียนจื่อนั่นเอง นางวิ่งออกมา จนชนเข้ากับใต้เท้าเหยียงลี้มลงไปกับพื้น บรรดาแขกเหรื่อต่างร้องด้วยความตื่นตกใจ จื่อเว่ยและจินสว่อต่างตกตะลึงนิ่งอึ้งไป สถานการณ์ตรงหน้าช่างเป็นเรื่องที่น่าตกชบขัน เจ้าสาวสวมชุดสีแดง แบกห่อผ้าสีแดงขนาดใหญ่ กระโดดไปกระโดดมาอยู่ในห้องโถง มีกลุ่มคนต่างวิ่งกันเพื่อจับตัวนาง แต่ยังไงก็จับไม่ได้

ดูแล้วนางก็มีฝีมือพอตัวอยู่บ้าง

(ฉบับแปล)

“จับนางไว้ นางไม่ใช่เจ้าสาว นางเป็นหัวขโมย” นางหัวขโมยคนนั้นคือเสี่ยวเยียนจื่อนั่นเอง นางวิ่งพรวดพราดออกมาอย่างไม่ดูตาม้าตาเรือ จึงชนใต้เท้าเหยียงลี้มลงไปกับพื้น พวกแขกเหรื่อผู้มีเกียรติทั้งหลายต่างกริรร้องหน้าตาตื่น จื่อเว่ยกับจินสว่อได้แต่ยืนดูอย่างงงงวย อันที่จริงนอกจากจะน่างงงวยแล้ว ยังเป็นภาพน่าชบขันที่สุด มีอย่างไหนที่เจ้าสาวในชุดแดง แบกห่อผ้าสีแดงไปใหญ่ กำลังวิ่งหนีผู้คนที่กรูกันมาเป็นโขยงหมายจะตระครุบตัว ให้ได้ แต่ยังไงก็ไม่มีทางจับนางได้ ด้วยเหตุที่ นางมีฝีมืออยู่พอตัว (เล่มที่ 1 หน้า 11)

ตัวอย่างนี้เป็นการสร้างมุกตลกด้วยกลวิธีปริเฉทแบบทำให้เหนือความคาดหมายด้วยการกระทำที่แปลกประหลาดของตัวละคร พร้อมกับการสร้างเหตุบังเอิญให้เกิดขึ้น ภาพเจ้าสาวที่ไม่คิดว่าจะวิ่งออกมาและการวิ่งชนไปทั่ว ทำให้เกิดภาพเจ็บตัว อันเป็นมุกตลกสากล ในการแปลนั้น ผู้แปลเพิ่มเติมข้อความบรรยายภาพต่อท้ายประโยค 她横冲直撞，一下子就冲了过来，竟然把梁大人撞倒在地。Tā héng chōng zhí zhuàng, yī xiàzi jiù chōng le guò lái, jìngrán bǎ Liáng dàrén zhuàng dǎo zài dì ที่แปลว่านางวิ่งกระโจนออกมา พรวดเดียวก็พุ่งเข้ามาชนใต้เท้าเหยียงลี้มลงไปกับพื้น ด้วยการแทรกสำนวนไทยเพิ่มว่า ไม่ดูตาม้าตาเรือ เพื่อให้ผู้รับสารสามารถจินตนาการภาพเหตุการณ์ที่บังเอิญเหนือความคาดหมายได้อย่างชัดเจนมากขึ้น

4.2.3 การแปลแบบตัดทอนข้อความ

การตัดทอนข้อความ คือการที่ผู้แปลคิดว่าเนื้อหาในส่วนนั้นไม่มีความสำคัญและจะไม่ส่งผลกระทบต่อเนื้อหาทั้งหมดได้ตัดเนื้อหาในส่วนนั้นทิ้งไป อาจเนื่องมาจากผู้แปลต้องการลดทอนส่วนที่ซ้ำซ้อนจึงตัดส่วนที่ไม่จำเป็นออก โดยความตกลงชบขันของข้อความตกลงยังคงเดิม ในนวนิยายเรื่อง

ฮว่านจูเก๋อเก๋อ พบการแปลไม่ตรงแบบตัดทอนข้อความเพียงแค่การแปลการสร้างมุกตลกด้วยกลวิธี
ปริศนา 74 ข้อความ ดังนี้

ตัวอย่างที่ 11

(ต้นฉบับ)

金锁看得好感动，不住的吸鼻子。

就在此时，窗子外格登一响。

小邓子蓦然收住脚步，对着窗子大叫：

“什么人？”便冲到窗前去，一开窗子。

窗外，一条黑影，晃了一晃。小邓子大喊：

“窗外有人！”

小燕子直跳起来，酒醒了一半，泪痕未干，就冲到窗前，嘴里大吼：

“是那条道上的人，报上名来！”

窗外的黑影，一闪而过。

“你逃？你往哪里逃，你不知道你姑奶奶叫做‘小燕子’”。小燕子叫着，便施展轻功，对窗外窜去。

谁知，小燕子不胜酒力。这一窜，竟然将脑袋在窗棂上撞得砰然一响，身子便重重的跌落在地，嘴里不禁“哎哟哎哟”叫出声。（第十四章）

(คำแปล)

จินสาวรู้สึกตื่นตันใจมากสะอื้นขึ้นอย่างไม่อาจบังคับตัวเองได้

ทันใดนั้น ด้านนอกหน้าต่างก็มีเสียงกุกกัก

เสี่ยวเต็งจื่อหยุดเดินแล้วหันไปมองทางหน้าต่าง

“นั่นใครนะ” แล้วก็รีบวิ่งไปที่หน้าต่าง เปิดหน้าต่างออก

ด้านนอกหน้าต่าง มีเงาอยู่ครู่หนึ่งก็หายไปในความมืด เสี่ยวเต็งจื่อตะโกนว่า

“ข้างนอกมีคน”

เสี่ยวเยียนจื่อลุกขึ้นแล้วกระโดด ทั้งที่ยังไม่สร้างเมชาติ รอยน้ำตากียังคงอยู่ พุ่งไปที่หน้าต่าง
ปากตะโกนว่า “เจ้าเป็นใครกัน บอกชื่อมา”

เงาด้านนอกหน้าต่างหายไปอย่างรวดเร็ว

“เจ้าคิดจะหนีรี จะหนีไปไหน เจ้าไม่รู้หรือไ้ว่ายายเจ้ามีชื่อว่า เสี่ยวเยียนจื่อ เสี่ยวเยียนจื่อ
ตะโกนเรียก แล้วนางก็ใช้วิชาตัวเบากระโดดออกนอกหน้าต่าง

ใครจะรู้ว่า เพราะฤทธิ์เหล่ายังไม่สร้าง พอกระโดดขึ้นก็เอาหัวไปชนขอบหน้าต่างเข้าอย่างจัง
ร่างร่วงลงสู่พื้นอย่างแรง นางร้องโอดโอยด้วยความเจ็บปวด

(ฉบับแปล)

จินสว่รู้สึกตื่นตันใจจนอยากร้องไห้

ทันใดนั้น มีเสียงกุกกักอยู่นอกหน้าต่าง

เสี่ยวเต็งจื่อหยุดกึก แล้วหันไปทางหน้าต่าง

“นั่นใครนะ” แล้วก็วิ่งไปที่หน้าต่าง เปิดหน้าต่างออก

นอกหน้าต่าง มีเงาคนแวบไปในความมืด เสี่ยวเต็งจื่อร้องโวยวายว่า

“ข้างนอกมีคน”

เสี่ยวเยียนจื่อตกใจสร้างมาในทันใด วิ่งไปที่หน้าต่าง ปากก็ร้องตะโกนว่า “ใครอยู่ข้างนอก รีบออกมาเดี๋ยวนี้ละ”

เงามืดนอกหน้าต่างแวบหนีไปแล้วอย่างว่องไว

“จะหนีรีจะหนีไปไหนไม่รู้รีว่าแม่ของแม่เจ้าชื่อว่า เสี่ยวเยียนจื่อ”

เสี่ยวเยียนจื่อตะโกนลั่น แล้วนางก็ใช้วิชาตัวเบากระโดดออกจากหน้าต่างไป

ใครจะรู้ว่า เพราะฤทธิ์เหล่ายังไม่สร้าง พอกระโดดขึ้นก็เอาหัวไปชนขอบหน้าต่างเข้าอย่างจัง ร้องโอดโอยด้วยความเจ็บปวด (เล่ม 1 หน้า 320)

ตัวอย่างนี้อยู่ในตอนที่เสี่ยวเยียนจื่อเมาสุรา และใช้วิชาตัวเบากระโดด ไม่ทันระวังด้วยความเมาจึงชนเข้ากับของหน้าต่างและร่วงลงกระแทกพื้น ในบทแปลมีการตัดทอนข้อความ 身子便重重的跌落在地 Shēnzi gèng zhòng zhòng de diē luò zài dì ที่แปลว่า ร่วงร่วงลงสู่พื้นอย่างแรง ออกไป แต่แม้ว่าข้อความนี้จะถูกตัดทอนออกไป ผู้รับสารชาวไทยจะไม่ทราบว่า เสี่ยวเยียนจื่อตกกระแทกพื้น แต่เรื่องราวการกระทำที่ผิดพลาดของเสี่ยวเยียนจื่อที่ก่อให้เกิดความตกลงขบขันก็ยังคงอยู่

ตัวอย่างที่ 12

(ต้นฉบับ)

事有凑巧，乾隆带着皇后和容嬷嬷来漱芳斋那天，小燕子正趴在地上，和小邓子、小、明月、彩霞四个人，在掷骰子，赌钱。四个宫女太监，全都听从小燕子的命令，趴在地上，正玩得不亦乐乎。

谁知道，乾隆等一行人，会忽然“驾到”呢？门口又没派人把风，等到乾隆的贴身太监小路子，一声“皇上驾到，皇后驾到”的时候，乾隆和皇后已经双双站在小燕子面前了。

小燕子吓了一跳，慌忙从地上跳了起来。

小邓子、小卓子、明月、彩霞全部变色，吓得屁滚尿流，仓皇失措。大家纷纷从地上爬起来。还没站稳，抬眼看到乾隆和皇后，又都“噗通噗通”跪

下去。这一起一跪，弄得手忙脚乱，帽子、钗环、骰子、铜板……滚了一地。
(第九章)

(คำแปล)

เรื่องช่างบังเอิญ เมื่อวันนั้นที่เฉียนหลงฮ่องเต้ ฮองเฮาและแม่นมหยงเสด็จมาที่ตำหนักซูฟิง เสี่ยวเยียนจื่อกำลังหมอบอยู่ที่พื้นกับเสี่ยวเต็งจื่อ เสี่ยวจั่วจื่อ หมิงเยว่ ไฉเสี่ย ทั้งสี่คนกำลังเล่นพนัน ลูกเต๋ากันอยู่ นางกำนัลและชั้นที่ทั้งสี่คนล้วนเชื่อฟังคำสั่งของเสี่ยวเยียนจื่อ ต่างหมอบกับพื้นเล่นพนันอย่างสนุกสนาน

ใครจะรู้ว่า เฉียนหลงและเหล่าผู้ติดตามจะมา หน้าประตูก็ไม่มีคนดูต้นทาง รोजนกระทั่ง เสี่ยวลู่อื่อชั้นที่ข้างพระวรกายเฉียนหลงฮ่องเต้ร้องว่า “ฮ่องเต้เสด็จแล้ว” เฉียนหลงฮ่องเต้กับฮองเฮาก็อยู่ตรงหน้าเสี่ยวเยียนจื่อแล้ว

เสี่ยวเยียนจื่อตกใจมาก รีบลุกขึ้นอย่างร้อนรน

เสี่ยวเต็งจื่อ เสี่ยวจั่วจื่อ หมิงเยว่ ไฉเสี่ยต่างหน้าถอดสี ตกใจจนปัสสาวะราด ลนลานไปหมด ทุกคนรีบกระโดดลุกจากพื้น ยังไม่ได้ทันยืนตรง ก็รีบคุกเข่าลงพร้อมกัน ทั้งลุกทั้งคุกเข่า ทำเอามือไม้พันกันยุ่งเหยิง ทำให้หมวก กำไล ลูกเต๋า เงินก้อน ร่วงกระจัดกระจายเต็มพื้นไปหมด

(ฉบับแปล)

ช่างประจวบเหมาะ เมื่อเฉียนหลงทรงเสด็จมาพร้อมด้วยฮองเฮาและแม่นมหยงมายังตำหนักซูฟิง วันนั้นเสี่ยวเยียนจื่อกำลังเล่นโยนลูกเต๋ากับเสี่ยวเต็งจื่อ เสี่ยวจั่วจื่อ หมิงเยว่และไฉเสี่ย ทั้งหมดเล่นคลุกอยู่กับพื้น กำลังเล่นได้เสียกันอย่างสนุกสนาน

ใครจะรู้ว่า จู่ๆ เฉียนหลงจะเสด็จมาแบบไม่ทันได้ตั้งตัว ที่หน้าประตูก็เลยไม่มีใครคอยดูต้นทางให้ รोजนชั้นที่คนสนิทของเฉียนหลงตะโกนร้องว่า “ฮ่องเต้ ฮองเฮาเสด็จแล้ว” ทั้งองค์เฉียนหลงและฮองเฮาก็มาปรากฏตัวตรงหน้าเสี่ยวเยียนจื่อแล้ว

เสี่ยวเยียนจื่อตกใจจนสะดุ้งรีบกระโดดลุกขึ้นทันที เสี่ยวเต็งจื่อ เสี่ยวจั่วจื่อ หมิงเยว่และไฉเสี่ยตาลิดาเหลือกลุกขึ้นยังไม่ทันตั้งตัว ทั้งหมดก็รีบคุกเข่าพร้อมกัน มือไม้สั่นไปหมด ถึงกับหน้าซีดด้วยความกลัว (เล่ม 1 หน้า 190)

ตัวอย่างนี้มาจากตัวอย่างที่ 21 ในบทที่ 3 ผู้แปลได้ตัดทอนข้อความ 这一起一跪，弄得手忙脚乱，帽子、钗环、骰子、铜板……滚了一地。 Zhè yì qǐ yì guì, nòng de shǒu máng jiǎo luàn, màozi、chāihuán、tóuzi、tóngbǎn……gǔn le yí dì. แปลว่า เตียวลูกเต๋วคุกเข่า ทำให้มือเท้าพันกันไปหมด

หมวก ปิ่นปักผม ลูกเต๋า เหรียญทองแดง ร่วงลงพื้นหมด แต่แม้ว่าข้อความนี้จะถูกตัดทอนออกไป แต่เรื่องราวการกระทำของเสี่ยวเยียนนจื่อที่ก่อให้เกิดความตลกขบขันก็ยังคงอยู่

4.3 สรุป

จากการศึกษาสามารถสรุปได้ดังนี้

1) การสร้างมุกตลกด้วยกลวิธีทางภาษามีจำนวน 24 ข้อความ ไม่พบการแปลแบบตรงตัว ทุกข้อความจำเป็นต้องแปลแบบไม่ตรงตัว ซึ่งการแปลแบบไม่ตรงตัวที่พบนั้นสามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภท (ดูตารางที่ 2) ได้แก่

1.1) การปรับเปลี่ยนข้อความ จำนวน 21 ข้อความ คิดเป็นร้อยละ 87.50 ของข้อความการสร้างมุกตลกด้วยกลวิธีทางภาษาทั้งหมด แบ่งออกเป็น การเล่นคำที่มีเสียงคล้ายคลึงกัน 9 ข้อความ การเล่นคำที่มีเสียงเหมือนกัน 2 ข้อความ และการล้อข้อความ 10 ข้อความ

1.2) การขยายข้อความเพิ่มเติม จำนวน 3 ข้อความ คิดเป็นร้อยละ 12.50 ของข้อความการสร้างมุกตลกด้วยกลวิธีทางภาษาทั้งหมด แบ่งออกเป็น การเล่นคำที่มีเสียงเหมือนกัน 1 ข้อความ และการล้อข้อความ 2 ข้อความ

2) การสร้างมุกตลกด้วยกลวิธีปริศนาทั้งหมดจำนวน 93 ข้อความ แบ่งออกเป็น การแบบแปลตรงตัว 19 ข้อความ และการแปลแบบไม่ตรงตัว 74 ข้อความ (ดูตารางที่ 3) ดังนี้

2.1) การแปลแบบตรงตัว จำนวน 19 ข้อความ คิดเป็นร้อยละ 20.4 ของข้อความการสร้างมุกตลกด้วยกลวิธีปริศนาทั้งหมด แบ่งออกเป็น การทำให้หลงทาง 1 ข้อความ การกระทำที่แปลกประหลาด 2 ข้อความ ตัวละครมีเหตุบังเอิญ 9 ข้อความ ละเมิดบรรทัดฐาน ประเพณี 5 ข้อความ ละเมิดข้อห้ามในการใช้ภาษา 1 ข้อความ และการประชด 1 ข้อความ

2.2) การแปลแบบไม่ตรงตัวแปลจำนวน 74 ข้อความ คิดเป็นร้อยละ 79.6 ของข้อความการสร้างมุกตลกด้วยกลวิธีปริศนาทั้งหมด แบ่งออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่

(1) การปรับเปลี่ยนข้อความ จำนวน 39 ข้อความ แบ่งออกเป็น การทำให้หลงทาง 3 ข้อความ การกระทำที่แปลกประหลาด 3 ข้อความ ตัวละครมีเหตุบังเอิญ 6 ข้อความ ละเมิดบรรทัดฐาน ประเพณีจำนวน 16 ข้อความ ละเมิดข้อห้ามในการใช้ภาษา 7 ข้อความ และการประชด 4 ข้อความ

(2) การขยายข้อความเพิ่มเติม จำนวน 3 ข้อความ แบ่งออกเป็น การทำให้หลงทาง 1 ข้อความ ละเมิดบรรทัดฐาน ประเพณี 1 ข้อความ และละเมิดข้อห้ามในการใช้ภาษา 1 ข้อความ

(3) การตัดทอนข้อความ จำนวน 32 ข้อความ แบ่งออกเป็น การทำให้หลงทาง 1 ข้อความ การกระทำที่แปลกประหลาด 2 ข้อความ ตัวละครมีเหตุบังเอิญ 12 ข้อความ ละเมิดบรรทัดฐาน ประเพณี 12 ข้อความ ละเมิดข้อห้ามในการใช้ภาษา 3 ข้อความ และการประชด 2 ข้อความ

ประเภทมุก ตลก	การแปลแบบตรงตัว		การแปลแบบไม่ตรงตัว					
			การปรับเปลี่ยน ข้อความ		การขยายข้อความ เพิ่มเติม		การตัดทอนข้อความ	
	จำนวน	คิดเป็น ร้อยละ	จำนวน	คิดเป็น ร้อยละ	จำนวน	คิดเป็น ร้อยละ	จำนวน	คิดเป็นร้อย ละ
1. การเล่นคำ ที่มีเสียง คล้ายคลึงกัน	0	0	9	37.5	0	0	0	0
2. การเล่นคำ ที่มีเสียง เหมือนกัน	0	0	2	8.33	1	4.17	0	0
3. การล้อ ข้อความ	0	0	10	41.67	2	8.33	0	0

ตารางที่ 2 ประเภทการแปลข้อความการสร้างมุกตลกด้วยกลวิธีทางภาษา

ประเภทมุกตลก	การแปลแบบตรงตัว		การแปลแบบไม่ตรงตัว					
			การปรับเปลี่ยน ข้อความ		การขยาย ข้อความเพิ่มเติม		การตัดทอน ข้อความ	
	จำนวน	คิดเป็น ร้อยละ	จำนวน	คิดเป็น ร้อยละ	จำนวน	คิดเป็น ร้อยละ	จำนวน	คิดเป็น ร้อยละ
1. การทำให้หลง ทาง	1	1.07	3	3.23	1	1.07	1	1.07
2. การทำให้เหนือ ความคาดหมาย								
1) การกระทำที่ แปลกประหลาด	2	2.16	3	3.23	0	0	2	2.16
2) ตัวละครมีเหตุ บังเอิญ	9	9.68	6	6.45	0	0	12	12.90
3. การละเมิดธรรมเนียมปฏิบัติ								
1) ละเมิด บรรทัดฐาน ประเพณี	5	5.38	16	17.20	1	1.07	12	12.90
2) ละเมิดข้อ ห้ามในการใช้ ภาษา	1	1.07	7	7.53	1	1.07	3	3.23
4. การประชด	1	1.07	4	4.30	0	0	2	2.16

ตารางที่ 3 ประเภทการแปลข้อความการสร้างมุกตลกด้วยกลวิธีปริเฉท

อาจกล่าวได้ว่าการแปลวรรณกรรมผู้แปลจะต้องศึกษาเนื้อเรื่องและวัฒนธรรมของเจ้าของภาษานั้นอย่างถ่องแท้ แล้วจึงนำเนื้อหาต้นฉบับมาแปลเพื่อให้ผู้อ่านที่ไม่สามารถเข้าใจด้วยภาษาต้นฉบับได้ศึกษาเรียนรู้ ซึ่งกลวิธีการแปลของผู้แปลแต่ละบุคคลจะแตกต่างกัน แต่ก็มีเป้าหมายเดียวกันคือรักษาความเป็นเอกลักษณ์และเนื้อหาของต้นฉบับไว้ให้มากที่สุดก็ตาม ตามตารางข้างต้นแสดงให้เห็นว่า ข้อความมุกตลกส่วนใหญ่ในนวนิยายเรื่อง *ฮวานจูเกอเกอ* มักจะใช้กลวิธีการแปล

ข้อความตลกแบบไม่ตรงตัวมากกว่าการแปลข้อความตลกแบบตรงตัว และการแปลตรงตัวนั้นมักจะไม่ใช่ในการแปลการสร้างมุกตลกด้วยกลวิธีทางภาษา เนื่องจากความแตกต่างทางภาษา ผู้แปลจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนฉบับแปลให้ผู้รับสารเข้าใจสารดังกล่าว จึงทำให้การสร้างมุกตลกด้วยกลวิธีทางภาษาทั้งหมดต้องอาศัยการแปลแบบ ไม่ตรงตัว แต่การแปลการสร้างมุกตลกด้วยกลวิธีปริศนาทั้งการแปลแบบตรงตัวและไม่ตรงตัว

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการวิจัย

วิทยานิพนธ์เรื่อง การศึกษาเปรียบเทียบมุกตลกในนวนิยายเรื่อง *ฮว่านจูเก๋อเก๋อ* กับฉบับแปลภาษาไทยมีวัตถุประสงค์ด้วยกันสองประการคือ ประการแรกเพื่อศึกษากลวิธีสร้างมุกตลกในนวนิยายเรื่อง *ฮว่านจูเก๋อเก๋อ* และประการที่สองเพื่อศึกษาเปรียบเทียบนวนิยายเรื่อง *ฮว่านจูเก๋อเก๋อ* กับฉบับแปลภาษาไทย สามารถสรุปผลวิจัยได้ดังนี้

5.1.1 กลวิธีการสร้างมุกตลก

จากการศึกษาพบว่า กลวิธีการสร้างมุกตลกในนวนิยายเรื่อง *ฮว่านจูเก๋อเก๋อ* สามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ 7 ประเภทย่อย ดังนี้

- 1) การสร้างมุกตลกด้วยกลวิธีทางภาษาคือ กลวิธีที่นำเอาจุดเด่นของภาษามาดัดแปลงให้เกิดความผิดแผกไป ก่อให้เกิดความตลกขบขัน สามารถแบ่งออกเป็น 3 ประเภทย่อยได้แก่
  - (1) การเล่นคำที่มีเสียงคล้ายคลึงกันคือ การนำเอาตัวอักษรที่เสียงมีความคล้ายคลึงกันต่างกันเพียงแค่เสียงวรรณยุกต์มาอยู่ในข้อความจึงทำให้เกิดความสับสนและความเข้าใจผิดความหมายของตัวอักษรจนสร้างความตลก เช่น 死 sǐ ที่แปลว่า ตาย กับคำว่า 私 sī ที่แปลว่า ส่วนตัว เป็นต้น
  - (2) การเล่นคำที่มีเสียงเหมือนกันคือ การนำเอาตัวอักษรที่มีเสียงเหมือนกันแต่คนละความหมายคนละตัวอักษรมาใช้ จึงทำให้สับสนและเข้าใจผิดความหมายจนสร้างความตลก เช่น 边疆 biānjiāng ที่แปลว่า ชายแดน กับคำว่า 边姜 biānjiāng ที่แปลว่า ชิง เป็นต้น
  - (3) การล้อข้อความคือ การนำเอาข้อความต้นฉบับมาปรับเปลี่ยนหรือแก้ไขข้อความเก่าให้เป็นไปตามที่ตนเองคิดขึ้นมาใหม่จนสร้างความตลก เช่น 举杯邀明月，对影成三人 Jǔ bēi yāo míng yuè, duì yǐng chéng sān rén แปลว่า ยกจอกเชิญจันทร์รา กับเงาเข้าร่วมดื่มเรียง แต่กลับปรับเปลี่ยนเป็นข้อความที่ว่า 举杯邀明月，板子就上身 Jǔ bēi

yāo míng yuè, bǎnzi jiù shàng shēn แปลว่า ยกจอกเชิญ
จันทรภาพไปๆ มาๆ ข้าถูกโอบย เป็นต้น

- 2) การสร้างมุกตลกด้วยกลวิธีปริศนาที่หลากหลาย ส่วนใหญ่เกิดขึ้นจากการกระทำไม่ว่าจะเป็นทางวาจา หรือพฤติกรรม และสถานการณ์ สามารถแบ่งออกเป็น 4 ประเภทย่อย ได้แก่
  - (1) การทำให้หลงทางคือ การที่ผู้รับสารถูกผู้ส่งสารหลอกเข้าใจผิดเป็นอีกอย่างหนึ่ง ด้วยการให้บริบทที่น้อยเกินไปจนก่อให้เกิดการคาดเดาที่ผิดทางจนสร้างความตลกขบขัน
  - (2) การทำให้เหนือความคาดหมาย เกิดจากการกระทำของตัวละครที่ทำเรื่องเกินความคาดหมายของผู้รับสารจนสร้างความประหลาดใจและความตลกขบขันขึ้น
  - (3) การละเมิดธรรมเนียมปฏิบัติ คือการไม่ปฏิบัติตามสังคมหรือคนส่วนใหญ่ประพฤติกั้น นับเป็นการละเมิดธรรมเนียมปฏิบัติจนสร้างความตลกขบขันขึ้น
  - (4) การประชดคือ การพูดประชดประชัน เสียดสี ทั้งด้วยตั้งใจและไม่ตั้งใจ แต่คำพูดเหล่านั้นกลับสามารถสร้างความตลกขบขันให้เกิดขึ้นได้

จากข้อมูลการสร้างมุกตลกด้วยกลวิธีทางภาษาทั้งการเล่นคำที่มีเสียงเหมือนกัน เสียงคล้ายกัน และการล้อข้อความที่ได้กล่าวไว้ข้างต้น ไม่ใช่ความตลกขบขันที่เป็นสากล ผู้รับสารชาวไทยต่างภาษาต่างวัฒนธรรมจึงไม่อาจจะเข้าถึงได้ แต่การสร้างมุกตลกด้วยกลวิธีปริศนาที่ส่วนใหญ่มิใช่ความเป็นสากลมากกว่า ผู้รับสารแม้ต่างภาษาต่างวัฒนธรรมก็สามารถเข้าใจมุกตลกที่ผู้ส่งสารต้องการสื่อออกมาได้ ส่วนใหญ่ไม่จำเป็นต้องมีความรู้ทางภาษาหรือวัฒนธรรมบางอย่างมาก่อน เป็นมุกตลกที่ไม่ซับซ้อนและไม่ต้องทำความเข้าใจลึกซึ้งเท่ากับกลวิธีทางภาษา

5.1.2 การเปรียบเทียบข้อความตลกกับฉบับแปลภาษาไทย

จากการศึกษาเปรียบเทียบพบว่า ข้อความตลกในนวนิยายเรื่อง ฮวานจูเกอเกอ สามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ 3 ประเภทย่อย ดังนี้

- 1) การแปลแบบตรงตัวคือ การที่ผู้แปลนำเอาข้อความทุกตัวอักษรมาผ่านกระบวนการแปลโดยที่ไม่มีการตัดทอน เปลี่ยนแปลงหรือแก้ไขแต่อย่างใด เพื่อให้เนื้อหาต้นฉบับคงอยู่มากที่สุดแต่ยังคงรักษาความตลกขบขันอยู่เช่นเดิม โดยที่การแปลแบบตรงตัวในนวนิยายเรื่อง ฮวานจูเกอเกอ พบในการแปลการสร้างมุกตลกด้วยกลวิธีปริศนาเท่านั้น

- 2) การแปลแบบไม่ตรงตัวคือ สารจากต้นฉบับมีการปรับปรุงแก้ไข เปลี่ยนแปลงให้ภาษาปลายทางได้เข้าใจมากยิ่งขึ้น สาเหตุเนื่องจากวัฒนธรรมของภาษาต้นฉบับไม่อาจเป็นที่เข้าใจได้ในภาษาปลายทางจึงจำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยน เพื่อให้เกิดความตกลงขบขัน หรือเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายของความต้องการจากสารต้นฉบับ สามารถแบ่งออกเป็น 3 ประเภทย่อย ได้แก่
- (1) การแปลแบบปรับเปลี่ยนข้อความคือ การนำเอาข้อความมาปรับเปลี่ยนหรือแก้ไขจากภาษาต้นฉบับเป็นภาษาปลายทางได้อย่างเข้าใจและก่อให้เกิดความตกลงขบขัน
  - (2) การแปลแบบขยายข้อความเพิ่มเติมคือ การเพิ่มเติมข้อความจากภาษาต้นฉบับ เพื่อให้ผู้รับสารสามารถเข้าใจถึงวัฒนธรรมหรือการกระทำนั้นได้ง่ายขึ้น
  - (3) การแปลแบบตัดทอนข้อความคือ การตัดทอนภาษาต้นฉบับในส่วนที่ซ้ำหรือใช้คำฟุ่มเฟือยออก เพื่อให้ภาษาปลายทางมีความกระชับ และเข้าใจได้ง่าย ไม่เยิ่นเย้อจนเกินไป

กลวิธีการแปลของผู้แปลแต่ละบุคคลอาจแตกต่างกัน แต่ก็มีเป้าหมายเดียวกันคือถ่ายทอดความหมายต้นฉบับให้ผู้รับสารได้รับสารครบถ้วน จากการค้นคว้าพบว่า ข้อความมุกตลกส่วนใหญ่ในนวนิยายเรื่อง *ฮวานจูเกอเกอ* มักจะใช้กลวิธีการแปลข้อความตลกแบบไม่ตรงตัวมากกว่าการแปลข้อความตลกแบบตรงตัว และการสร้างมุกตลกด้วยกลวิธีทางภาษาจะไม่สามารถแปลตรงตัวได้ เนื่องจากความแตกต่างทางภาษาระหว่างภาษาต้นฉบับและภาษาฉบับแปล ผู้แปลจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนฉบับแปลให้ผู้รับสารฉบับแปลเข้าใจความที่ต้องการสื่อ จึงทำให้การสร้างมุกตลกด้วยกลวิธีทางภาษาทั้งหมดต้องแปลแบบไม่ตรงตัวแทน ส่วนการสร้างมุกตลกด้วยกลวิธีปริเฉทมีทั้งการแปลแบบตรงตัวและไม่ตรงตัว ส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับทางเลือกวิธีการแปลของผู้แปล

5.2 ข้อเสนอแนะ

การศึกษานี้เพียงแค่วิธีการสร้างมุกตลกในนวนิยายเรื่อง *ฮวานจูเกอเกอ* กับ ฉบับแปลภาษาไทยเท่านั้น ไม่ได้มีการนำไปศึกษาเปรียบเทียบเพิ่มเติมกับนวนิยายที่สร้างมุกตลกเรื่องอื่น ถ้าหากศึกษาเปรียบเทียบเพิ่มเติมอาจสามารถค้นพบกลวิธีสร้างมุกตลกอื่นที่แตกต่างจากที่

นวนิยายเรื่องนี้ และถ้าหากนำนวนิยายฉบับแปลของผู้แปลท่านอื่นมาเปรียบเทียบกับกันอาจเห็นกลวิธีการแปลที่หลากหลายขึ้น

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กาญจนา เจริญเกียรติบวร. การวิเคราะห์วาทกรรมเรื่องตลกภาษาไทย. วิทยานิพนธ์ดุุษฎีบัณฑิต
ภาควิชาภาษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2548.

ฉยงทยา: เขียน, รัช ธรรมิสรา: แปล. 2543. องค์หญิงกำมะลอ. เล่ม1-2, สำนักพิมพ์ดอกหญ้า.

ดวงตา สุกพล. ทฤษฎีและกลวิธีการแปล. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2540.

ปัญญา บริสุทธิ์. ทฤษฎีและวิธีปฏิบัติในการแปล. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร :
ราชบัณฑิตยสถาน, 2542.

มาณิษา พิศาลบุตร. การสื่อสารความหมายในนิตยสารการ์ตูนชายหัวเราะฉบับกระเป่า. วิทยานิพนธ์
มหาบัณฑิต ภาควิชาสื่อสารมวลชน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2533.

รัชดาภรณ์ ศรีทองกุล. บรรทัดฐานและทัศนะของผู้ประกอบวิชาชีพสื่อสิ่งพิมพ์บันเทิงเกี่ยวกับขอบเขต
สิทธิที่จะรู้ของประชาชนกับการละเมิดสิทธิส่วนบุคคล. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต ภาควิชา
วารสารสนเทศ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2550.

รุ่งอรุณ ฉัตรวิเศษ. ศักยภาพของมุกตลกและอารมณ์ขันในรายการโทรทัศน์. วิทยานิพนธ์
มหาบัณฑิต ภาควิชาสื่อสารมวลชน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2553.

ราชบัณฑิตยสถาน. 2550. พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร :

อักษรเจริญทัศน์

วัลย์ลักษณ์ คงนิล. การรับรู้ การแปลความหมาย การจดจำ และอารมณ์จากการเปิดรับสื่อโทรทัศน์
ของคนหูหนวก. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต ภาควิชาสื่อสารมวลชน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2542.

วัลยา วิวัฒน์ศร. การแปลวรรณกรรม. กรุงเทพมหานคร : โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการ คณะ
อักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2548.

ศศรัถิ์ เพชรเชิดชู. การแปลจีน-ไทยเบื้องต้น. กรุงเทพมหานคร : โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการ
คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2552.

สัญญาวิ สายบัว. หลักการแปล. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ , 2540.

สุธิดา โพธิ์เงิน. จาก เฟิ่งเฉินเหยียนอี่ สู่ ห้องสิน : การศึกษาวิเคราะห์การแปลและอิทธิพลของเรื่องห้องสิน ต่อดวรรณกรรมและศิลปกรรมในสังคมไทย. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาตะวันออก จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2553.

สมบูรณ์ แก่นตะเคียน. การประเมินคุณค่าสิ่งพิมพ์เพื่อการวิจัยด้านขนบธรรมเนียมประเพณีของไทย. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2517.

เสาวภาคย์ วรลัคนากุล. การแปล 1. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2541.

ภาษาจีน

琼瑶. 还珠格格. 北京: 新星出版社, 2011.

ภาคผนวก

ภาคผนวกนี้ คือการสรุปวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นภาษาไทย

《还珠格格》幽默策略与泰语版比较研究

第一章

引言

1.1 选题缘由

琼瑶，原名陈喆。中国当代著名作家、编剧、影视制作人，中国电影文学学会会员。琼瑶创作了许多脍炙人口的作品，大部分作品都属于悲情类，但是有一部作品跟大部分作品截然不同，那就是古装清朝小说《还珠格格》。这本小说除了描写爱情之外，还增加了许多幽默风趣的部分。后来《还珠格格》被拍成电视剧，在中国大陆、台湾和泰国很受欢迎。Dok-ya 出版社出版的《还珠格格》泰译本(2543)一文指出：《还珠格格》是现在一部著名的小说/电视剧。除了能让观众从中得到快乐之外，在快乐中又融合了一定道理。看的时候观众可以看得比较轻松，但是有些道理会给观众留下深刻印象。有些观众喜欢深入去思考电视剧中的道理，这部电视剧不会让他们感到遗憾。平金涛在《还珠格格》引言(2011)中指出：“除了国内，在国外也超级受欢迎。当《还珠格格》第一部结束之后，读者、观众和电视台等人都希望琼瑶继续创作第二部，所以就有了现在的第二部和第三部。而且《还珠格格》系列一直流行至今。”

研究发现《还珠格格》中充满了多种表达幽默的要素，十分值得研究。而每个国家的语言和文化不同，在不同国家和地区，琼瑶表达幽默的方法能不能引起其他国家的观众的共鸣呢？如果把《还珠格格》中的幽默语言直接翻译成泰语，人们是否能懂《还珠格格》所表达的幽默之处。基于以上的疑惑，本研究对《还珠格格》原语言的幽默要素与泰语翻译使用是否合理进行研究。

1.2 研究目的

- 1) 研究《还珠格格》原文小说里的幽默类型。
- 2) 分析《还珠格格》泰译本里对原本幽默要素的处理。

1.3 假设

1) 对比分析《还珠格格》使用泰语翻译的内容和原文(中文版)的内容。一种是按照原文的意义直接翻译过来的，另一种是根据原文的意义对直译的内容进行修改。

2) 因为中泰文化差异，所以翻译过来之后，有些原文中的幽默表述需要修改其泰语翻译，从而使得泰国观众能理解其原文幽默要素的表达。

1.4 研究方法

本研究主要通过对比分析法，对比中文版的《还珠格格》(新星出版社)和泰语版的《还珠格格》(Dok-ya 出版社)。《还珠格格》其实有三部，可是本研究只选《还珠格格》的第一部来研究，一共 26 章。《还珠格格》的泰文版

也有两所出版社,就是 Dok-ya 出版社和 Siaminterbook 出版社。可是本研究只把 Dok-ya 的出版社来拿来研究,是因为它翻译得比 Siaminterbook 的出版社,更准确。通过对比研究,以及对泰语翻译的版本进行研究,以探究其是否能够合理地表达幽默要素。

1.5 研究计划

- 1) 收集《还珠格格》的相关资料。
- 2) 收集有关幽默的内容。
- 3) 研究《还珠格格》小说中使用的幽默方式。
- 4) 对比分析《还珠格格》原版和泰语版的幽默表达。
- 5) 总结研究结果。

1.6 研究收益

- 1) 理解《还珠格格》小说中的幽默要素。
- 2) 理解《还珠格格》原版与泰语版的幽默表达的相同点与不同点。

第二章 文献综述

本研究在文献综述部分综述关于创造幽默的理论和概念、传递幽默的过程和关于《还珠格格》小说的基本内容。内容如下：

2.1 关于创造幽默的理论和概念

Manisa (2533) 指出了引入幽默感也是一种展示笑话的方法。产生幽默的目的是让人们在紧张的情境下不知不觉感受到了轻松和愉快。产生幽默的方法就是领导受众者的思想进行发散，然后意想不到地结束。因为意想不到的结束才能触发受众者的幽默点。

Kanjana (2548:40 - 44) 指出幽默的传递分为三个主体：一是发送信息者、二是接受信息者、三是事情（这里指，第一者说出事情给第二者听，但没有完全说出一些概念。）

1) 产生幽默来自接受信息者思路跟不上

这种产生幽默的方法是发送信息者首先不给接受信息者重要的资料或者该给的资料，让接受信息者在较早的阶段对故事形成混乱的印象或误解，等到结束之后才知道整个故事发生的具体细节，那时接受信息者才会发现自己对故事的理解是受到误导的。

这种幽默类型只会产生在发送信息者故意让接受信息者对结果的想象是另一种结果，但结束时结果突然变成意想不到的事情，因此这个事情就会使接受信息者感受到幽默。

2) 产生幽默来自角色的天真

这种产生幽默的方法是发送信息者和接受信息者有共同的资料，但是故事中角色的表达是对所有事情不懂不理解，所以跟别的角色混淆了，这也是产生幽默的一种方法。

这种产生幽默的方法多数用于天真的角色，就发送信息者和接受信息者会觉得这个角色具有天真性，一定不会做意想不到的事情，结果这个天真的角色做了，使发送信息者和接受信息者感受到幽默。

3) 产生幽默来自基本知识被改变

这种产生幽默的方法是接受信息者已经理解了一些资料，但是后来发送者重新利用已知的资料，但是讲出来的内容很模糊或有着其他的内涵，而且也给接受信息者很少的资料。这样接受信息者就会先入为主，有自己的答案，但当答案是另外一个概念时，这时就产生了幽默点。

除以上提到的以外，双关语方式与幽默条件的链接和话语方式与幽默条件的链接。

1) 双关语方式

(1) 使用双关语之后使词汇意义和词汇结构模糊，而且产生了新的

词汇。

- (2) 使用双关语之后使词汇意义改变，而且有了新的词汇和新的意义。
- (3) 使用双关语之后使词汇模糊。

2) 语话方式

- (1) 使用迷惑的故事。
- (2) 使用意想不到的故事结果。
- (3) 使用违反礼仪的方法。
- (4) 使用基本知识。
- (5) 使用讽刺语言。
- (6) 使用两种幽默混合在一起。

综上所述，产生幽默的方式有很多，无论使用哪种产生幽默的方法都要根据当地人们的基本生活方式、历史文化等。只有理解了当地的差异，才能更容易理解当地的幽默。

产生幽默最重要的条件之一是所使用的故事一定不能伤害到任何人，如果其故事会给别人带来伤害就不能算是笑话。

2.2 传递翻译过程

Saovapak (2540:1) 提到了一个理论：“翻译是一种传递过程，从一种语言翻译成另一种语言，而且只能用语言来代表意义。”翻译过程主要由发送信息者和接受信息者组成。翻译者必须理解原文的语言和所要翻译的语言，不然翻译的产物会影响接受信息者对信息的接收。当翻译者对原文语言背后的文化不理解，那么翻译出来的内容只能算是翻译者个人的理解而已，而不能表达出原文语言所固有的精髓。如果翻译者不去仔细地理解原文的语言，就难以表达出原文所想要表达出来的真正含义，所以在翻译过程中很多词语可以不翻译出来，只保留原文生词的形、声，以便人们正确地理解原文的文化。

Cattford 指出翻译的过程是语言转换的一种过程，翻译者负责从一种语言翻译成另外一种语言。主要有以下两个方式：

1. 翻译者从原文语言词汇的意义和语法关系翻译。

2. 翻译者从原文语言词汇的意义出发，翻译出来的词汇跟原文词汇的意义相似。

因为每种语言都有自己的语言文化，不同的词汇当中会包含着不同的意义。尽管有些生词翻译者没有见过，但是为了让接受信息者正确理解原文所表达的意义，翻译者必须恰当地翻译出来，所以翻译者会用自己本地的语言文化与原文词汇的语言文化进行对比，并且确保翻译出来的效果接近于原文所表达的意义。

Sunchawee (2540:43 - 44) 把翻译方式分成如下两种类型：

1. 直译式是保持原文的意义和原文的形式。这里的形式指语法、词汇组成的句子的形式，而且还包括符号。

2.意译式跟直译式有很大的差别，主要就是翻译者表达出来的形式跟原文的语法不同，比如：造句形式、符号。因为每个国家的语言文化不同，通过意译的方式，翻译出来的效果可以使读者更容易理解翻译出来的内容。

翻译的时候需要根据资料里的内容进行翻译，使用直译式的资料比如：诗歌、卷轴、双关语成语、成语和俗语等等；使用意译式的资料比如：新闻、专著和广告等等。除此之外，根据国家语言的文化，很多翻译者有时也不能使用直译式来翻译资料。翻译当中也会出现某些问题。

2.2 关于《还珠格格》小说的基本内容

1) 剧情简介

夏紫薇是乾隆皇帝与夏雨荷所生的私生女。几年后，雨荷病逝。紫薇携丫环金锁，带着当年乾隆皇帝留下的信物，从济南到北京希望与父亲相认。两人到京城后无法进宫，趁朝廷官员梁廷桂儿子的婚礼混入梁府欲求梁廷桂帮忙引荐。正巧遇见小燕子大闹梁府婚礼，后二人结为好姐妹。小燕子热心为夏紫薇想办法混入宫，后来发生一些插曲，使得皇帝误以为小燕子是自己的女儿，把小燕子带进皇宫，并将小燕子认定为还珠格格。一系列的举动引起了皇后的反感，并怀疑还珠格格的身份。皇后多次想验证还珠格格的真实身份，并千方百计想刁难欺负还珠格格。后来小燕子将紫薇弄进宫里做自己的贴身丫鬟。夏紫薇和小燕子一直想办法让乾隆皇帝知道事实，经过重重波折，最后乾隆皇帝接受两人当自己的女儿。紫薇与尔康、小燕子与永琪两对有情人也终成眷属。

2) 角色介绍

《还珠格格》的主要角色：

(1) 小燕子：性格活泼又非常叛逆，被乾隆皇帝误当成他的私生女而被封作“还珠格格”，后和永琪成亲。

(2) 永琪：乾隆的第五个皇子，也是最喜爱的儿子，后与小燕子成亲。

(3) 夏紫薇：又称紫薇格格，是《还珠格格》里最重要的一个角色，夏紫薇跟小燕子因意外结为姐妹。她是乾隆皇帝与夏雨荷所生的私生女，琴棋书画样样精通、是一个温婉娇柔的才女，后和尔康结为一对。

(4) 福尔康：乾隆皇帝的驸马，后和夏紫薇结为一对。

(5) 乾隆皇帝：小燕子、永琪和夏紫薇的父亲，是一个风流儒雅、才气逼人的男人，一个慈爱善良、温和体贴的父亲，一个威风八面、睿智果断的君王。

(6) 金锁：夏紫薇的贴身丫鬟，受夏家重恩，后和柳青结为一对。

(7) 柳青、柳红：两人是兄妹关系，与小燕子成了好朋友，当小燕子遇到困难时，两人一直拔刀相助。

(8) 皇后：乾隆皇帝的皇后，经常刁难小燕子和夏紫薇。

(9) 令妃：乾隆皇帝的贵妃，是唯一一位用真情对待小燕子和紫薇的妃子。

(10) 容嬷嬷：皇后的随身丫鬟，对皇后忠心耿耿却也诡计多端。

(11) 福尔泰：福尔康弟弟，本来喜欢小燕子，之后与塞娅相爱。

(12) 塞娅：西藏公主，性格与小燕子相似。随其父西藏王到北京参拜乾隆皇帝，后与尔泰成亲。

3) 编剧简介

琼瑶，祖籍湖南省衡阳县渣江镇，1938年4月20日于四川成都出生。1944-1945年随父亲陈致平到重庆，1947年又搬到了上海，在《大公报》儿童版发表了第一篇小说《可怜的小青》。在1949年，琼瑶随父亲从大陆到台湾生活。在1963年（时25岁）凭借自身的经历和能力创造出许多脍炙人口的作品，并且认真对待自己的每一个作品。琼瑶写了大概30年的小说，出版了40部以上的作品。她喜欢写喜剧，是台湾著名的作家之一。琼瑶大部分的小说都已经改编成影视作品，并且几乎每部影视作品的歌曲都是琼瑶作词。

第三章 《还珠格格》产生幽默方式

幽默的产生有各种各样的方式，作者们都有自己产生幽默的方式，并体现在自己的作品中，但是创造出来的作品却不一定得到好的反响。Kanjana (2548) 指出：“人类对一件事情理解之后，根据人类本地的文化从而决定是否产生幽默的效果。”在第三章里先提到《还珠格格》原文版本产生幽默的方式。通过研究之后，发现《还珠格格》小说中使用的产生幽默方法分为两类，一是全球性的产生幽默的方式，意思就是《还珠格格》有些部分使用的产生幽默方式是全世界基本上会使用到的方式。二是中国独有的产生幽默方式，即《还珠格格》有些部分使用的产生幽默的方式是根据中国文化产生的，因此这种幽默只有中国人理解。本研究从《还珠格格》中收集了 117 个产生幽默的例子，发现产生幽默的方式可分为两种：产生幽默方式来自语言策略和产生幽默方式来自话语策略。产生幽默方式来自语言策略一共有 24 个例子，而产生幽默方式来自话语策略一共有 93 个例子。

3.1 产生幽默方式来自语言策略

通过语言策略产生幽默是指由双关语或模仿诗歌的手段或方式而产生的幽默。本研究发现《还珠格格》小说中通过语言策略产生幽默可以分为以下三种。

3.1.1 使用相似音的双关语

使用相似音的双关语是使用相似音的词来产生幽默。相似音指的是声母与韵母相同而声调不同或韵母与声调相同而声母不同。在《还珠格格》小说中幽默基本上是由发送信息者给接受信息者不清楚的资料，使接受信息者对那些资料不理解，导致对资料的理解有误。在《还珠格格》小说中，产生幽默方式来自语言策略和来自话语策略一共 117 个例子，本研究发现通过使用相似音的双关语来产生幽默总共有 9 个例子，占 7.69%。

例 1:

(原文)

“那么，小燕子、你娘临终，是怎样对你说的？”

除了交给你的两件信物以外，还有什么‘夜半无人‘私’语时’的话吗？”

“夜半什么？半夜什么……”小燕子头昏脑胀：

“半夜没人的时候，我娘就‘死’啦！”她哀怨地看乾隆：“皇阿玛，我可不可以不说我娘临死的事？我……我……我……”声音颤抖着，一半由于害怕，一半由于技穷。（第五章）

(泰语版)

“ถ้าเช่นนั้น เสี่ยวเยียนจื่อ ก่อนที่แม่เจ้าจะเสียชีวิต นางพูดกับเจ้าว่าอย่างไรบ้าง นอกจากมอบของสองสิ่งนี้ให้กับเจ้าแล้ว ยังมีคำกล่าวลับในยามตีกตี้นไว้ผู้คนที่หรือไม่ว่า”

“ตอนกลางดึกอะไร เทียงคีนอะไร...” เสี่ยวเยียนจื่อรู้สึกมึนงงไปหมด

“ตอนเทียงคีนที่ไร้ผู้คนแม่ของข้าก็เสียแล้ว” เสี่ยวเยียนจื่อมองเฉียนหลงด้วยสายตาที่เศร้าโศก

“เสด็จพ่อ ข้าขอไม่พูดถึงเรื่องที่แม่ข้าก่อนตายได้มัย ข้า...ข้า...” นางทำเสียงสั่นเครือ ซึ่งเป็นเพราะว่าทั้งกลัวและรู้สึกเริ่มเอาตัวไม่รอด (第一册, 95 页)

这部分的内容是乾隆皇帝想要知道小燕子的母亲去世之前的遗言。在这里原文作者加上了幽默的元素，就是乾隆皇帝提出的问句：“夜半无人私语时”，可小燕子不理解皇帝说的话，就直接对乾隆皇帝说：“半夜没人的时候，我娘就死啦！”。乾隆皇帝话中的“私”与小燕子话中的“死”相似，因为这个原因使得观众对这句话产生笑点。

3.1.2 使用同音字的双关语

使用同音字的双关语是使用同音而不同义的词，而“使用同字的双关语”这种方法实际上很少采用。在《还珠格格》小说中，产生幽默方式来自语言策略和来自话语策略一共 117 个例子，本研究发现通过使用同音的双关语来产生幽默总共有 3 个例子，占 2.56%。

例 2:

(原文)

小燕子着急，提到纪师傅就头大，说：“‘生姜’都还没闹明白，你还要我学‘边疆’！”

‘边疆’是个什么姜，我怎么弄得清楚嘛！明天我可不可以不上课？因为，我……”看紫薇，突然把紫薇推到乾隆面前，冒出一句：“这是紫薇”又指指金锁：“那是金锁！”（第十四章）

(泰语版)

เสี่ยวเยียนจื่อรู้สึกกังวล พูดถึงอาจารย์จี้ก็ปวดหัวขึ้นมา กล่าวว่า “ ‘ชิงสด’ ยังไม่ค่อยเข้าใจเลย ยังต้องเรียนเรื่อง ‘ชิงชายแดน’ อีกแล้วหรือเพคะ

‘ชิงชายแดน’ คือชิงอะไรหรือเพคะ หม่อมฉันต้องทำให้กระจ่างไหม พรุ่งนี้หม่อมฉันไม่เข้าเรียนได้ไหมเพคะ เพราะหม่อมฉัน... มองจื่อเว่ย แล้วก็ลากจื่อเว่ยมาที่หน้าพระพักตร์ของเฉียนหลง พูดโพล่งออกไปว่า “นี่คือ จื่อเว่ย” แล้วชี้ไปทางจิ้นสว่อ “นั่นคือ จิ้นสว่อ” เพคะ

(第一册, 310 页)

这部分的内容是乾隆皇帝正在跟小燕子讨论关于边疆的问题，可小燕子对“边疆”的意思不理解，把“边疆”当成“边姜”。小燕子以“疆”为“姜”而引发了一定的喜剧效果。

3.1.3 使用模仿诗歌

模仿诗歌是一种产生幽默的方式，大部分是模仿声音或意义。大部分出现在角色在紧急情况下使用新的句子来代替突然忘记的句子，而使用的句子跟原来句子相似，但是意思完全不同。在《还珠格格》小说中，产生幽默方式来自语言策略和来自话语策略一共 117 个例子，本研究发现通过使用相似音的双关语来产生幽默总共有 12 个例子，占 10.25%。

例 3:

(原文)

永琪闭住嘴，不敢说话了。

小燕子没辄了，只得硬着头皮说：

“一首有关喝酒的诗……是…举杯邀明月……”

“哦?举杯邀明月，怎么样?”

“举杯邀明月……举杯邀明月…”小燕子吞吞吐吐。

“举杯邀明月…到底怎样?”

小燕子冲口而出：

“举杯邀明月，板子就上身!”

乾隆睁大眼睛，惊愕极了。(第十二章)

(泰语版)

หยิ่งจี้จำต้องสงบปากสงบคำ ไม่กล้าพูดอะไรอีก ในเมื่อเสี่ยวเหียนจื่อไม่มีทางเลือกใด ๆ
อีก นางจึงตั้งท่าพูดอย่างเด็ดเดี่ยว

“บทกวีเกี่ยวกับเหล้า ชื่อว่า เชื้อเชิญจันทราเพคะ”

“อ้อ เชื้อเชิญจันทรา ว่าไปซี”

“ยกจอกเหล้าเชิญจันทรา ยกจอกเชิญจันทรา” เสี่ยวเหียนจื่ออ้าปากอึ้งๆ

“ยกจอกเชิญจันทรา แล้วอะไรอีกล่ะ”

เสี่ยวเหียนจื่อถูกเร่งเร้าอย่างหนัก นางจึงโพลงออกไปว่า

“ยกจอกเชิญจันทรา ไปๆมาๆเข้าถูกโบย!”

เสี่ยวเหียนจื่อได้ฟังดังนั้น ก็ทรงกริ้วยิ่งนัก

(第一册, 256 页)

这部分的内容是小燕子在背李白的诗“举杯邀明月，对影成三人”，但是小燕子把这段话忘记了，当师傅问到这句话，小燕子情急之中把这句话说成：举杯邀明月，板子就上身，并且新编的句子也十分通顺，带有喜剧效果。

3.2 产生幽默方式来自话语策略

Kanjana (2548: 109) 指出“话语策略”能产生多种幽默方式，话语策略包含了表达方式如：使用序列、使用信息、使用奇怪的动作、使用推理过程来

产生幽默，从而让观众好奇及带来笑点。“话语策略”必须面对理解本地文化的受众，如果观众对本地文化不理解，就无法理解作者想要表达的幽默色彩。

3.2.1 使用混乱方法

Kanjana (2548: 110) 指出的“混乱方法”是作者使用一些方法让接受信息者无法猜测、迷糊及好奇。在《还珠格格》小说中，产生幽默方式来自语言策略和来自话语策略一共 117 个例子，本研究发现通过使用混乱方法来产生幽默总共有 6 个例子，占 5.12%。

例 4:

(原文)

“尔泰！你有一点冒险精神好不好？了不起是脑袋一颗，小命一条嘛！”

永琪重重的点头，豪气的接口：

“对，了不起是脑袋一颗，小命一条！”

尔泰又是叹气，又是跌脚：

“完了，你们两个都失去理智了，这小燕子会发疯，五阿哥，你怎么也跟着疯？小燕子刚刚挨过一顿打，你们居然没有一个人会害怕！我跟你们说…瞪大眼睛看两人：“我只好……我只好……”

小燕子对尔泰一吼：

“你只好怎样！”

尔泰一跺脚，昂头挺胸，一副“我不入地狱谁入地狱”的样子，大声应道：“我只好‘舍命陪君子’！跟你们一起发疯了！还不赶快把小邓子、小卓子、明月、彩霞、小顺子、小桂子通通叫进来，共商大计！希望他们几个靠得住！”（第十一章）

(泰语版)

“เอ๋อไท เจ้าทำใจกล้าๆหน่อยได้รีไปล่าเกิดหนเดียว ตายหนเดียวกลัวอะไร”

หยิ่งฉัพยักหน้าเห็นด้วย พูดอย่างฝั่งผายว่า

“ใช่ เกิดหนเดียว ตายหนเดียว”

เอ๋อไทถอนใจกระทืบเท้า

“ແ່แล้ว พวกท่านเสียสติไปแล้ว เสี่ยวเหียนจื่อบ้าไปคนเดียวยังไม่พอ องค์กรชายห้าท่านก็ บ้าไปกับนางด้วย เสี่ยวเหียนจื่อเพิ่งถูกโบายไปไม่นานยังไม่เช็ด พวกท่านไม่มีใครกลัวเลย รีใจ ข้าขอ บอกท่านว่า...”

เขามองดูคนทั้งสอง “ข้า ข้าจะ.....”

เสี่ยวเหียนจื่อถามเอ๋อไทขึ้นเสียง

“เจ้าจะทำไม”

เอ๋อไทกระทืบเท้า ยึดอก ท่าทางยังกับจะบอกว่า “ถ้าข้าไม่เสียงแล้วใครจะกล้า” พलग พูดเสียงดังฟังชัดว่า

“ข้าจะ...ขอร่วมเป็นร่วมตายกับพวกท่าน คราวนี้ข้าจะขอบำด้วยคน ยังไม่รีบเรียกเสี่ยวเต็งจื่อ เสี่ยวจ้วจื่อ หมิงเยว่ ไฉ่เสี่ยว เสี่ยวซุ่นจื่อ เสี่ยวก้วยจื่อ เข้ามาบอกแผนอีกที หวังว่าพวกเขาไว้ใจได้นะ” (第一册, 234 页)

这部分的内容是尔泰好像不同意小燕子和永琪的办法,但其实不是。作者使用推理过程来使接受信息者无法猜测结果。

3.2.2 使用意想不到的方法

Kanjana (2548: 113-114) 指出“意想不到的方法”是作者没有引导观众形成前后的对比差异,而是使观众对角色做出的动作或偶然的事情好奇。本研究发现在《还珠格格》小说中为了产生幽默效果而使用意想不到的方法可分为以下两种:

1) 角色做出奇怪的动作

话语策略的使用在这一节表现为:作者设定的角色有着独特的性格和行爲,会做出奇怪而又意想不到的动作,从而产生喜剧效果,引发观众的笑意。在《还珠格格》小说中,产生幽默方式来自语言策略和来自话语策略一共 117 个例子,本研究发現通过使用角色做出奇怪的动作来产生幽默总共有 7 个例子,占 5.98%。

例 5:

(原文)

小燕子转着眼珠子:“前一句是真的,后面那一句可能有点问题,我记不清楚了!”

尔康惊得瞪大了眼睛:

“啊?到底是怎样两句话?我听起来就怪怪的!”

“我真的弄不清楚呀!可是,我知道,一定是两句好话,因为紫薇听了好得意;你去问紫薇,就知道了!”

三人你看我,我看你,半晌,尔康呼出一口气来:

“我真服了你,这也敢随口就说!居然也错有错着,让皇上听了好开心,好得意!”看着小燕子,又是摇头,又是笑。

(第十二章)

(泰语版)

เสี่ยวเยี่ยนจื่อออกลูกตาไปมา “ประโยคหนึ่งจริง แต่อีกประโยค ข้าไม่ค่อยแน่ใจ จำไม่ค่อยได้”

เออ คัง เบิกตา โพลง

“อะไรนะ มิน่าล่ะ ข้าฟังดูทะแม่งๆ ยังไงชอบกล”

“ข้าเองก็ไม่วู้จริง ๆ ข้ารู้แต่ว่า สองประโยคนี้ ต้องมีความหมายดีแน่ๆ เพราะจื่อเวยฟังแล้วยังอมยิ้ม ท่านไปถามนางเองก็รู้”

ทั้งสามหันมองหน้ากัน ในที่สุดเอ๋อค้างก็ถอนใจอย่างโล่งอก
 “ข้าเลื่อมใสเจ้าจริงๆที่กล้าพูดชี้ชี้ชี้แม้แต่เวลาคับขัน ในเวลาความเป็นความตายอย่างนี้
 เจ้ายังทำให้ฮ่องเต้ทรงพอพระทัยได้”

เขามองเสี่ยวเยียนจื่อ หัวเราะพลางสายหน้า (第一册, 275 页)

这个部分的事情是因为小燕子无法记得诗中的“国有乾隆，国运昌隆”而重新造出了新的一句话。那时候的人是不能在皇帝面前乱说话的，而小燕子活泼开朗的性格使乾隆皇帝不介意她所说的话，从而给观众带来一定的喜剧效果。

2) 角色碰到突发状况

话语策略的使用在这一小节表现为：作者在情节塑造上制造了一点小波澜，让角色碰到突发状况，除了为了让角色本身无法意料的事情的发展以外，观众也意想不到，这种产生幽默的方法大部分是发生在角色受伤的情节。Thompson (参考在 Rungarun 2553: 25) 指出：“有时候在这种突发状况发生之前，观众也可能会猜测到了将来会发生的事，因为这种方法是全球使用的方法。”。在《还珠格格》小说中，产生幽默方式来自语言策略和来自话语策略一共 117 个例子，本研究通过发现通过使用角色碰到突发状况来产生幽默总共有 9 个例子，占 7.69%。

例 6:

(原文)

小燕子上了屋顶，好生得意，听到掌声吆喝，更加得意。但是，毽子在屋顶另一角，小燕子就一面走向那个毽子，一面对下面众人喊：“谁都不要来帮忙，我马上拿下来了！”

小燕子就在屋顶上迈步，摇摇晃晃的去拿毽子。

众人看得提心吊胆。

就在此时，乾隆带着纪晓岚、傅恒、福伦、鄂敏等人来到。

乾隆见大家都仰头看屋顶，跟着抬头一看，大惊。大喊：“小燕子！你怎么跑到人家屋顶上去了？这成何体统？赶快下来！”

小燕子被乾隆一吼，吓了一跳，一面回头看，一面伸手捞毽子，这样一分心，脚下一滑，就尖叫着，整个人滚下屋顶。

孩子们惊呼起来。

永琪早就蓄势待发，此时飞窜过去，伸手一接，小燕子落在永琪怀里。(第二十二章)

(泰语版)

เสี่ยวเยียนจื่ออยู่บนหลังคา รู้สึกกระหิมียิ้มย่องยิ่งนัก ยิ่งได้ยินเสียงปรบมือสรรเสริญกันยกใหญ่ก็ยิ่งปีตอกด้วยความภาคภูมิใจ เสี่ยวเยียนจื่อค่อยๆเดินไปที่ลูกขนไก่พลาง หันมาพูดกับคนข้างล่างว่า

“ใครก็ไม่ต้องมาช่วยนะ ข้าจะเอาลงให้เอง”

เสี่ยวเยียนจื่อ เดินโย้ไปโย้มา บนหลังคา พยายามเอื้อมไปหยิบลูกขนไก่

ทุกคนข้างล่างมองอย่างใจหายใจคว่ำ

เวลาเดียวกันนั้น เฉียนหลงฮ่องเต้ จี้เสี่ยวหลัน ฟู่เหิง เอ้อหมิ่น เดินมาพอดี เฉียนหลง ทรงเห็นทุกคนมองขึ้นไปบนหลังคาเป็นตาเดียว ก็ทรงงงพระพักตร์ขึ้นดูบ้าง ก็ทรงต้องตกพระทัย ทรงตะโกนเรียก

“เสี่ยวเยียนจื่อ เจ้าขึ้นไปบนหลังคาทำไม ทำอย่างนั้นใช้ได้ที่ไหน”

เสี่ยวเยียนจื่อถูกดู ก็สะดุ้งเฮือก มองลงไปเบื้องล่าง มือก็จับหลังคาไว้ ขาลิ้นพรีด ตกลงมาร้องเสียงดัง

พวกเด็กๆหน้าตาตื่น

หย่งฉีบริภระโดดขึ้นไปรับ เสี่ยวเยียนจื่อตกลงมาในอ้อมแขน (第一册, 528 页)

这部分的内容是小燕子使用轻功飞上屋顶捡毽子，但是没想到因为乾隆皇帝的突然到来并呵斥小燕子，使小燕子不小心滑下来。而小燕子前半部分的得意与后半部分摔下屋顶形成了鲜明的对比，在情节的处理上琼瑶引入了一段小插曲，使角色碰到突发状况，先将观众的心随小燕子掉下来而提心吊胆，而后有永琪接住小燕子而让观众的心安定下来，前后的情节对比带给观众很好的情节体验。

3.2.3 使用违反礼仪的方法

Kanjana (2548: 116-118) 指出：违反礼仪是指不遵循传统规范或社会的价值观。本研究发现在《还珠格格》中为了产生幽默效果而使用违反礼仪的方法可分为以下两种：

1) 违反社会规范

话语策略的使用在这一小节表现为：作者在情节处理上经常设计角色去违反社会的规范。在《还珠格格》小说中，产生幽默方式来自语言策略和来自话语策略一共 117 个例子，本研究发现通过使用违反社会规范来产生幽默总共有 34 个例子，占 29.05%。

例 7:

(原文)

小燕子实在没有意料到容嬷嬷说打就打，在毫无准备下，猛的挨了容嬷嬷一耳光，立刻气得暴跳如雷。对容嬷嬷大喊了一声：

“你是哪一棵葱，居然敢打我？”

一边喊着，一边就握紧拳头，砰的一拳对容嬷嬷打去。容嬷嬷躲闪不及，“咕咚”一声，栽倒在地上，抱着肚子直叫“哎哟”。小燕子乘此机会，一跃而起，向后飞窜了好几步，竟飞身而起，爬在一根柱子上，对容嬷嬷喊：

“有种！你就上来抓我！你来呀！来呀！”

满屋子的人，个个又惊愕又意外，全部张大了眼睛，仰头看着

小燕子。（第八章）

（泰语版）

เสี่ยวเหียนจื่อที่ยังไม่ทันตั้งรับเลยถูกตบตามมาอย่างแรงอีกหนึ่งผาด นางร้องตะโกนด้วยความโกรธ

“เจ้าถือดียังไงถึงกล้ามาตบข้า”

นางกำหมัดขึ้น ต่อยไปที่ท้องของแม่นมหยง แม่นมหยงหลบไม่ทัน จึงล้มไปกองอยู่ที่พื้น กุมท้องร้องโอดโอย เสี่ยวเหียนจื่อลุกขึ้นยืน แล้วกระโดดลอยตัวไปเกาะที่ต้นไม้ใหญ่ต้น หนึ่งตะโกนทำแม่นมหยง

“แน่จริง ก็ขึ้นมาจับข้าสิ มาเลย”

ทุกคนตกใจ เหยหน้ามองเสี่ยวเหียนจื่อตาค้าง (第一册, 157 页)

这部分的内容是小燕子被容嬷嬷欺负，基本上发送信息者与接受信息者都知道，在宫里的礼仪规范是奴才没有资格拒绝或不同意主子的命令，因此小燕子除了批评容嬷嬷之外还反击了容嬷嬷。容嬷嬷与小燕子的表现使这件事情给观众带来幽默的效果，并对小燕子的反击鼓掌叫好。

2) 违反应用语言

违反应用语言是指在宫里使用不礼貌的语言、不恰当的语言、禁忌语。在《还珠格格》小说中，产生幽默方式来自语言策略和来自话语策略一共 117 个例子，本研究发通过使用该违反应用语言来产生幽默总共有 12 个例子，占 10.25%。

例 8:

（原文）

“在宫里，不可说我说我完了，这是忌讳的！以后不要再说了！”他提醒着小燕子。小燕子一呆。

“那我要说‘我完了’的时候，我怎么说呢？”

尔泰大笑接道：

“你怎么会‘完’呢？你是，千岁千岁千千岁，是‘没完没了’的！是‘长命百岁’的！是不会‘完’的！”

“那我‘死的’时候，也不会‘死’吗？”小燕子又冲口而出。

令妃一把蒙住了小燕子的嘴。

众人瞪大了眼睛，面面相觑，连那些太监和宫女，都忍俊不禁。

尔泰和永琪，对这样一个没章法的格格，都不能不叹为观止了。

（第四章）

（泰语版）

“ในวัง จะพูดว่า ตายแล้ว ไม่ได้ คราวหลังอย่าพูดอีกล่ะ”

ทรงเตือนเสี่ยวเยียนจื่อ เสี่ยวเยียนจื่อได้แต่แง

“แล้วเวลาที่ข้าอยากพูดว่า ตายแล้ว ข้าจะพูดว่ายังไงล่ะ”

เอ๋อไทหัวเราะพูดแทรกขึ้นว่า

องค์หญิงจะมีแต่ ทรงพระเจริญพันๆ ปี ดังนั้นคำว่าตายจึงพูดไม่ได้”

“แล้วเวลาที่ข้าตาย ก็ใช้คำว่าตายไม่ได้ล่ะสิ” เสี่ยวเยียนจื่อพูดโพล่งออกมา

พระสนมหลังรับเอามือปิดปากเสี่ยวเยียนจื่อไว้

ส่วนคนอื่นๆถึงกับตาค้าง หันหน้ามองกัน แม้แต่บรรดาขันทีและนางกำนัล ยังอดตะลึงไม่ได้

เอ๋อไทและหย่งฉี อดชื่นชมองค์หญิงชาวบ้านองค์นี้ไม่ได้（第一册，84页）

这部分内容里面的‘死’在中国的礼仪中是禁忌语，小燕子不知道这个礼节所以直接说出来，令妃立即一把蒙住了小燕子的嘴，角色的行为表现都能带来很好的喜剧效果。

3.2.4 使用讽刺的语言

Kanjana (2548: 129-130) 指出：讽刺也是一种产生幽默的方法，讽刺产生于口语、行为。但是有时候在悲伤、冲突、紧张等情景下，讽刺的语言也无法产生幽默的效果。在《还珠格格》小说中，产生幽默方式来自语言策略和来自话语策略一共 117 个例子，本研究通过发现通过使用讽刺的语言来产生幽默总共有 7 个例子，占 5.98%。

例 9:

(原文)

紫薇见众人这样劳师动众来找她，已经不安，再听大家这样一说，更加不安，就对众人团团一揖，说道：

“不知道会把你们闹成这样，还惊动了五阿哥，真是对不起！”

小燕子气呼呼的喊：

“什么‘不知道’！你用脚趾头想，也知道会闹成这样！哦……”忽然拉住紫薇，身子转开一点点，就问：“我还没有审你，什么时候和尔康对上眼的，上次见面怎么也不说一声……”

(第十三章)

(泰语版)

จื่อเว่ยเห็นทุกคนเดือดร้อนออกตามหา รู้สึกไม่สบายใจ ยิ่งได้ฟังทุกคนพูดอย่างนี้ ยิ่งไม่สบายใจหนักขึ้น นางโน้มตัวลงขอโทษทุกคน

“ข้าไม่รู้ว่าจะทำให้พวกท่านต้องลำบากถึงเพียงนี้ หนาข้ายังทำให้องค์ชายห้าทรง ตกพระทัย ต้องขอโทษทุกคนจริงๆค่ะ”

เสี่ยวเหียนจื่อ โกรธกระพืดกระพืด

“อะไรนะ เจ้าไม่รู้เหรอ เจ้าลองใช้หัวแม่เท้าคิดดูนะ ก็จะมีรู้เองว่าคนเขาเป็นห่วงขนาดไหน อ้อ...”นางจูงมือจื่อเว่ย ให้หันมาหานาง ถามว่า”ข้ายังไม่ได้ถามเจ้าเลยนะ คราวที่ แล้วพบกันไม่ยกจะบอกสักคำ (第一册, 291 页-292 页)

这部分的内容是小燕子非常担心紫薇，而对紫薇的行为很生气，小燕子使用了讽刺的语言‘你用脚趾头想’，这种表述能给观众带来喜剧效果。

3.3 结论

本研究通过以上分析进行以下总结：在《还珠格格》小说中产生幽默的方法可以分出两种类型：通过语言策略和通过话语策略来产生幽默效果。如下表所示：

表 1: 关于《还珠格格》产生幽默的方法

产生幽默方法	数量	比例
3.1 产生幽默方式来自语言策略		
3.1.1 使用相似音的双关语	9	7.69
3.1.2 使用同音字的双关语	3	2.56
3.1.3 使用模仿诗歌	12	10.26
总共	24	20.51
3.2 产生幽默方式来自话语策略		
3.2.1 使用混乱方法	6	5.13
3.2.2 使用意想不到的方法		
-角色做出奇怪的动作	7	5.98
-角色碰到突然的情况	27	23.08
3.2.3 使用违反礼仪的方法		
-违反社会规范	34	29.06
-违反应用语言	12	10.26
3.2.4 使用讽刺的语言	7	5.98
总共	93	79.49

从以上的表格显示出:

1) 通过语言策略产生幽默效果的内容体现为 24 处, 可以分为以下三种类型:

- (1) 使用相似音的双关语总共有 9 个例子, 占 7.69%。
- (2) 使用同音字的双关语总共有 3 个例子, 占 2.56%。
- (3) 使用模仿诗歌总共有 12 个例子, 占 10.26%。

2) 通过话语策略产生幽默效果的内容体现为 93 处, 可以分为以下四种类型:

- (1) 使用混乱方法总共有 6 个例子, 占 5.13%。
- (2) 使用意想不到的方法总共有 34 个例子, 占 29.06%。
- (3) 使用违反社会规范的方法总共有 46 个例子, 占 39.32%。
- (4) 使用讽刺的语言的方法总共有 7 个例子, 占 5.98%。

通过语言策略产生幽默效果的方法总共有三种类型, 包含使用相似音的双关语、使用同音字的双关语和使用模仿诗歌。如果接受信息者不理解语言或不知道那些诗, 就无法理解这些内容的幽默之处。因为这些产生幽默的方法不是全球使用的, 所以如果接受信息者不是本地人, 则一定无法理解那些内容所产

生的幽默。因此通过话语策略产生幽默效果比通过语言策略产生幽默的方法更多，因为通过话语策略产生幽默效果这一方法的特点是容易制造笑点、有很多类型和全球人民所普遍使用。因此作者创造的内容不需太过复杂，大部分的接受信息者可以直接理解作者所要表达的意思，不要求接受信息者深刻地去理解内容文化或社会等等规范。通过话语策略产生幽默效果大部分产生于角色所表达出的口语和行为。

第四章 《还珠格格》产生幽默的内容与泰语版对比分析

在翻译过程中，翻译者应该保留原文的文化背景并让读者容易理解原文所表达的意义 (Wanlaya 2548: 154)。在翻译过程中，翻译者经常会遇到很多问题，尤其当内容中出现一些成语或词语，而导致翻译者无法准确翻译出作者所表达的每个字的意思。因此，翻译者应该找出一些方法，通过保留原文的意义去翻译原文的内容 (Suthima 2553: 77-78)。

《还珠格格》小说中的产生幽默的部分能否引起泰国读者的共鸣，主要是取决于翻译过程。在翻译过程中翻译者一定要理解作者的写作动机，并且要理解每句话的真正含义，无论是讽刺、嘲笑、表示同情、双关语等等的句子 (Sasarux 2552: 86)。本研究发现在《还珠格格》泰语版大部分的内容使用直译式和意译式的翻译方法，因为有些内容使用直译式则无法表达出句子的幽默含义，因此翻译者就得把原文的文化背景改变成泰国的文化背景。

4.1 直译式

直译式是指翻译者在进行翻译的过程中，没有把原文的某些句子删除，而是保留着原文的文化背景。但如果存在着很大的文化背景差异，读者阅读时可能会对里面的内容不理解。本研究发现在《还珠格格》小说中由语言策略产生幽默的例子没有使用直译式，而由话语策略产生幽默的例子有 19 处使用直译式，比如：

例 1:

(原文)

当乾隆来到“漱芳斋”，对小燕子关怀的问：

“这房子还满意吗？能住吗？”

小燕子挑起眉毛，夸张的喊：

“能住吗？住起来真有点困难呢！”同来的令妃吓了一跳，急忙问：“怎么？缺什么吗？我赶快叫人给你办！”

“就因为什么都不缺，才奇怪呢！睡在这样的房子里，想着大杂院…我是说，想着许多我进宫以前的朋友，我就睡不着了。”（第五章）

(翻译)

เมื่อเจียนหลงมาถึง “ตำหนักชู่ฟิง” ก็ถามเสี่ยวเจียนจื่อด้วยความเป็นห่วงว่า

“เจ้าพอใจกับตำหนักนี้ไหม อยู่ได้หรือเปล่า”

เสี่ยวเจียนจื่อเลิกคิ้ว พุดไปอย่างเกินความจริงว่า

“อยู่ได้ไหมหรือ อยู่แล้วรู้สึกลำบากนิดหน่อยเพคะ” พระสนมหลังที่ตามเสด็จมาด้วยรีบถามอย่างร้อนใจว่า

“ทำไมล่ะ ชาติอะไร เดี่ยวข้ารีบให้คนจัดการให้เจ้าเอง”

“ก็เพราะไม่ขาดอะไรนี่สิเพคะ เลยรู้สึกแปลกๆ นอนในตำแหน่งแบบนี้แล้วคิดถึงบ้านโกโรโกโสของข้า ข้าหมายถึง คิดถึงเพื่อนของข้าแต่ก่อนที่ข้าจะเข้าวัง ข้าก็เลยนอนไม่หลับ”

(泰语版)

ตอนเขียนหลงเสด็จมาตำแหน่งซู่ฟ่ง ทรงถามเสี่ยวเยี่ยนจื่อด้วยความสงสัยว่า

“เจ้าพอใจที่นี้มัย พออยู่ได้มัย”

เสี่ยวเยี่ยนจื่อเลิกคิ้ว พูดอย่างเกินจริงว่า

“อยู่ได้มัยหรือเพคะ หม่อมฉันยังรู้สึกลำบากใจนิดหน่อยเพคะ”

เขียนหลงได้ยินทรงแปลกใจ รีบถามว่า

“ยังขาดอะไรอีกรี ข้าจะได้เรียกคนมาจัดการให้”

“ก็เพราะไม่ขาดตกบกพร่องอะไรนี่สิเพคะ ถึงได้แปลก นอนอยู่ที่นี่ ทำให้คิดถึงคนที่บ้าน เอ้อ...ข้าหมายถึงเพื่อนๆของข้าก่อนเข้าวังนะเพคะ เลยทำให้นอนไม่หลับ”

(第一册, 103 页)

这个例子是通过话语策略的混乱方法产生幽默效果，翻译者在这段句子中使用了直译式，没有改变原文的产生幽默方法及没有删除原文的句子或添加其它句子，但仍然使泰国读者和中国读者同样理解作者所表达的意义，而且给中泰读者带来喜剧效果。

4.2 意译式

意译式是指翻译者只翻译出中心语而已，没有翻译出全部的内容，而且还在原文中替换、添加或删除产生幽默的原句，从而使泰国读者容易理解及顺畅地看懂翻译出来的内容。因为存在文化背景及语言的差异，若采用直译式翻译则无法表达出原文作者想要表达的意义，因此翻译者只能通过意译式进行翻译，通过改变某些句子使泰国读者理解内容中最重要的内容。

本研究在《还珠格格》小说中的产生幽默的句子发现意译式可以分为以下种类：

4.2.1 词语替换法

词语替换法是指使用其它词语来替换原文的词语，而替换的词语要与原文的词语的意义相似，比如：搞笑、讽刺、生气和伤心等等的词语。这种词语替换法主要是为了让泰国读者理解原文的文化背景及角色在那个情景上所表现的行为态度。作者使用词语替换法来表达出原文的意义最关键的一点是要求翻译者有理解及使用语言的经验。本研究发现现在《还珠格格》小说中由语言策略和由话语策略产生幽默效果的句子使用词语替换法如下所述：

1) 对由语言策略产生幽默效果的句子使用词语替换法

本研究发现《还珠格格》在由语言策略产生幽默效果的句子而使用词语替换法的内容有很多表现之处，主要表现为语言策略的双关语。双关语大部分都与原文的语言和文化背景相关。本研究发现《还珠格格》小说中使用语言策略产生幽默效果总共有 24 处内容，而其中使用词语替换法的内容总共有 21 处，比如：

例 2:

(原文)

小燕子着急，提到纪师傅就头大，说：“‘生姜’都还没闹明白，你还要我学‘边姜’！”

‘边姜’是个什么姜，我怎么弄得清楚嘛！明天我可不可以不上课？

因为，我……看紫薇，突然把紫薇推到乾隆面前，冒出一句：“这是紫薇！”又指指金锁：“那是金锁！”（第十四章）

(翻译)

เสี่ยวเหียนจื่อรู้สึกกังวล พูดถึงอาจารย์จี้ก็ปวดหัวขึ้นมา กล่าวว่า “ ‘จิงสด’ ยังไม่ค่อยเข้าใจเลย ยังต้องเรียนเรื่อง ‘จิงชายแดน’ อีกแล้วหรือเพคะ

‘จิงชายแดน’ คือจิงอะไรหรือเพคะ หม่อมฉันต้องทำให้กระจ่างไหม พรุ่งนี้หม่อมฉันไม่เข้าเรียนได้ไหมเพคะ เพราะหม่อมฉัน... มองจื่อเวย แล้วก็ลากจื่อเวยมาที่หน้าพระพักตร์ของเฉียนหลง พูดโพล่งออกไปว่า “นี่คือ จื่อเวย” แล้วชี้ไปทางจิ้นสว่อ “นั่นคือ จิ้นสว่อ”เพคะ

(泰语版)

เสี่ยวเหียนจื่อได้ยินชื่ออาจารย์จี้ ก็ทำหน้าเหยเกพูดว่า“อะไรกันเพคะ เรื่อง ถ้างอก ยังไม่ค่อยเข้าใจเลย มีเรื่อง “ชายเลน” อีกแล้วหรือเพคะ

ชายเลนคืออะไรอีก หม่อมฉันงงไปหมดแล้ว พรุ่งนี้ หม่อมฉันขอไม่เข้าเรียนได้มั๊ยเพคะ เพราะหม่อมฉันมีจื่อเวยอยู่ทั้งคนแล้ว” แล้วนางก็ดันหลังจื่อเวยไปยืนหน้าพระพักตร์เฉียนหลง ฮ้องเต้ พูดโพล่งไปว่า “นี่คือจื่อเวยเพคะ” จากนั้นก็ชี้ไปที่จิ้นสว่อ “แล้วนั่นก็คือ จิ้นสว่อ”

(第一册, 310 页)

这个例子主要指小燕子把“边疆”当成“边姜”。作者使用双关语来产生幽默，利用“边疆”与“边姜”的 jiāng 同音，而翻译者把句子中的“生姜”改成泰语“ชายเลน chailen (湿地)”，因为泰语的“ชายเลน chailen (湿地)”与泰语的“ชายแดน chaidan (边疆)”这两个词语的第一声相似，同样使用双关语来产生幽默。

2) 对由话语策略的句子产生幽默使用词语替换词语法

本研究发現《还珠格格》小说中使用话语策略的方式从而产生幽默效果内容总共有 74 处，当中使用意译式的词语替换法的内容总共有 39 处，内容比如：

例 3:

(原文)

“尔泰!你有一点冒险精神好不好?了不起是脑袋一颗，小命一条嘛!”

永琪重重的点头，豪气的接口：

“对，了不起是脑袋一颗，小命一条!”

尔泰又是叹气，又是跺脚：

“完了，你们两个都失去理智了，这小燕子会发疯，五阿哥，你怎么也跟着疯?小燕子刚刚挨过一顿打，你们居然没有一个人会害怕!我跟你们说……瞪大眼睛看两人：“我只好……我只好……”

小燕子对尔泰一吼：

“你只好怎样!”

尔泰一跺脚，昂头挺胸，一副“我不入地狱谁入地狱的样子”，大声应道：“我只好‘U舍命陪君子U’!跟你们一起发疯了!还不赶快把小邓子、小桌子、明月、彩霞、小顺子、小桂子通通叫进来，共商大计!希望他们几个靠得住!”

(第十一章)

(翻译)

“เออไท เจ้ามีความกล้าหน่อยได้ไหม ที่สุดแล้วก็แค่ศีรษะเดียว ชีวิตเดียว”

หยิ่งฉีพยักหน้าเห็นด้วย ตอบรับด้วยความมองอาจว่า

“ใช่แล้ว ที่สุดแล้วก็แค่ศีรษะเดียว ชีวิตเดียว”

เออไททั้งพ่นลมหายใจอย่างแรงพร้อมทั้งกระต๊อบเท้าแล้วพูดว่า

“หมดกัน พวกท่านสองคนขาดสติกันไปหมดแล้ว เสี่ยวเยี่ยนจื่อบ้าไปแล้ว องค์ชายห้าทำไมท่านถึงบ้าไปกับเขาด้วยละ เสี่ยวเยี่ยนจื่อเพิ่งจะถูกโยยมาได้ไม่นาน นี่พวกท่านกลับไม่มีใครเกรงกลัวเลยรีใจ ข้าจะบอกพวกท่านว่า” จ้องเขม็งทั้งสองคน “ข้าคงได้แต่ ... ได้แต่...”

เสี่ยวเยี่ยนจื่อคำรามเสียงใส่เออไทว่า

“เจ้าได้แต่อะไร”

เออไทกระต๊อบเท้าแล้วยึดอก ทำท่าทางประหนึ่งว่า ถ้าข้าไม่ลงนรกแล้วใครจะลงนรกกันละ แล้วพูดเสียงดังออกมาว่า

“ข้าคงได้แต่ขอร่วมเป็นร่วมตายกับพวกท่าน ขอบ้าไปกับพวกท่านแล้ว ยังไม่รีบเรียกเสี่ยวเต็งจื่อ เสี่ยวจ้าวจื่อ หมิงเยว่ ไฉ่เสี่ยว เสี่ยวซุนจื่อ เสี่ยวกู่จื่อมาอีกรี มาร่วมกันปรีक्षाหรือ หวังว่าพวกเขาจะฟังพาอาศัยได้นะ

(泰语版)

“เอ๋อไท เจ้าทำใจกล้าๆหน่อยได้รีเปล่าเกิดคนเดียว ตายคนเดียวกลัวอะไร”

หย่งฉีพยักหน้าเห็นด้วย พูดอย่างผິงผายว่า

“ใช่ เกิดคนเดียว ตายคนเดียว”

เอ๋อไทถอนใจกระทืบเท้า

“แน่แล้ว พวกท่านเสียสติไปแล้ว เสี่ยวเยียนจื่อบ้าไปคนเดียวยังไม่พอ องค์กรชายห้าท่านก็บ้าไปกับนางด้วย เสี่ยวเยียนจื่อเพิ่งถูกโอบยไปไม่นานยังไม่เข็ด พวกท่านไม่มีใครกลัวเลยรีง ข้าขอบอกท่านว่า...”

เขามองดูคนทั้งสอง “ข้า ข้าจะ.....”

เสี่ยวเยียนจื่อถามเอ๋อไทขึ้นเสียง

“เจ้าจะทำไม”

เอ๋อไทกระทืบเท้า ยึดอก ท่าทางยังกับจะบอกว่า “ถ้าข้าไม่เสี่ยงแล้วใครจะกล้า” พलगพูดเสียงดังฟังชัดว่า

“ข้าจะ...ขอร่วมเป็นร่วมตายกับพวกท่าน คราวนี้ข้าจะขอบ้าด้วยคน ยังไม่รีบเรียก เสี่ยวเต็งจื่อ เสี่ยวจ้วจื่อ หมิงเยว่ ไฉ่เสี่ยว เสี่ยวซุ่นจื่อ เสี่ยวกั๊ยจื่อ เข้ามาบอกแผนอีกรี้ หวังว่าพวกเขาไว้ใจได้นะ” (第一册, 234 页)

这个例子翻译者把“舍命陪君子”翻译成“同生共死(ร่วมเป็น ร่วมตาย)”。主要原因是这样翻译能更贴近泰国的文化背景，能让泰国读者更容易理解段的意思及幽默点。

4. 2. 2 添加句子法

添加句子法是翻译者在翻译的过程中添加了原文没有的句子，主要是为了让读者更容易理解作者所表达的意思，因为在泰国的语言中没有原文的词语，而为了让读者理解，翻译者必须添加其它句子辅助理解。本研究发现《还珠格格》小说中由语言策略和由话语策略产生幽默的句子法有如下：

1) 对由语言策略产生幽默效果的句子使用意译式的添加句子法

由语言策略产生幽默效果的句子使用意译式的添加句子法是指：翻译者为了让读者容易理解作者所表达的意义在翻译出来的内容上添加其它句子。本研究发现《还珠格格》小说中使用这种手法的总共有 24 处，其中使用意译式的添加句子法的内容总共有 3 处，比如：

例 4:

(原文)

“诗?诗?好,你记着,皇阿玛喜欢李白,李白有一首喝酒的诗,是这样写的:花间一壶酒,独酌无相亲,举杯邀明月,对影成三人……”永琪真的教了起来。

小燕子忙着恶补,念道:

“花间一壶酒,不坐不相亲,举杯……举杯……”

“不是‘不坐不相亲,是独酌无相亲’!举杯邀明月……就是举着杯子,邀请你房里那个明月来喝酒……”尔泰赶快帮忙。

“这个我记住了,‘举杯邀明月’!有没有‘举杯邀彩霞’呢?”

(第十二章)

(翻译)

“กลอนหรือกลอน ได้ เจ้าจำไว้นะ เสด็จพ่อชอบกลอนของหลี่ไป กลอนเกี่ยวกับการร่ำสุราของหลี่ไป เขียนอย่างนั้นนะ ร่ำสุรากลางบุปผา เดียวดายไร้คู่เคียง ยกจอกเชิญจันทร์ทรา กับเงาเข้าร่วมดื่มเรียง” หย่งฉีสอนอย่างจริงจัง

เสี่ยวเยี่ยนจื่อรีบท่องตามอย่างผิดเพี้ยน

“ร่ำสุรากลางบุปผา ไม่นั่งไม่เป็นคู่กัน ยกจอก ยกจอก....”

“ไม่ใช่ ไม่นั่งไม่เป็นคู่กัน เดียวดายไร้คู่เคียง ต่างหาก ยกจอกเชิญจันทร์ทรา คือยกจอกเหล่าเชิญหมิงเยว่สาวใช้ของเจ้ามาดื่มเหล่า...” เอ๋อไท่รีบช่วยสอนด้วย

“อันนี้จำได้แล้ว ยกจอกเชิญหมิงเยว่ แล้วมี ยกจอกเชิญไฉ่เสี่ยวรี่เปล่าละ”

(泰语版)

“กลอนหรือ ได้สิ เจ้าจำไว้นะ เสด็จพ่อทรงโปรดกวีของหลี่ไป หลี่ไปแต่กวีเกี่ยวกับการร่ำสุราไว้บทหนึ่ง เขาแต่งไว้อย่างนี้ฟังนะ

ร่ำสุรากลางบุปผา เดียวดายไร้คู่เคียง

ยกจอกเชิญจันทร์ทรา กับเงาเข้าร่วมดื่มเรียง

เสี่ยวเยี่ยนจื่อท่องตาม แต่แปลบทกวีอันไพเราะเพราะพริ้งจนเพี้ยนไปหมดว่า

ร่ำสุรากลางบุปผา เสียดายไร้คู่เคียง ยกจอก....

“ไม่ใช่ เสียดายไร้คู่เคียง เดียวดายไร้คู่เคียง ต่างหาก แล้วก็ยกจอกเชิญจันทร์ทรา คือยกจอกเชิญเหล่า เชื้อเชิญดวงจันทร์ทราความหมายเดียวกับหมิงเยว่ เด็กรับใช้ของเจ้านะ มาดื่มเหล่า...”

เอ๋อไท่ช่วยสอนด้วย

“อ้อ จำได้แล้ว “ยกจอกเชิญหมิงเยว่” แล้วมียกจอกเชิญไฉ่เสี่ยวรี่เปล่า”

(第一册, 250 页-251 页)

这部分的内容是作者使用语言策略的模仿诗歌法，这段话是小燕子模仿了“举杯邀明月”而成为“举杯邀彩霞”，因为前面尔泰为了让小燕子能记住了“明月”，因此尔泰就用一个奴婢的名字来说明，作者为了让泰国读者理解明月的意思，所以就添加了一句话“ความหมายเดียวกับหมิงเยว่ เด็กรับใช้เจ้านะ”意思是“跟你的奴婢名字‘明月’同样的意义”。

2) 通过话语策略产生幽默效果的句子使用意译式的添加句子法

本研究发​​现通过话语策略产生幽默效果的句子使用意译式的添加句子法是一种少见的方法，因为翻译者翻译出来之后读者可以直接理解，所以翻译者不必添加其它内容。本研究发​​现《还珠格格》小说中使用这种手法总共有 74 处，当中使用意译式的添加句子法的内容总共有 3 处，比如：

例 5:

(原文)

紫薇郑重地开了口：

“小燕子，我有一个秘密，一定要告诉你！你看这把折扇，上面有一首诗，我念给你听。”就一字一字的念着：

“雨后荷花承恩露，满城春色映朝阳；大明湖上风光好，泰岳峰高圣泽长。”

小燕子仔细地看​​着扇面，看得一头雾水。

“这可把我给考住了！画，我还看得懂，是一枝荷花！这字吗？写得这样鬼画符似的，我就不知道写的是什么了。”（第二章）

(翻译)

จื่อเว่ยเอ๋ยด้วยน้ำเสียงจริงจัง

“เสี่ยวเยี่ยนจื่อ ข้ามีความลับจะต้องบอกกับเจ้า เจ้าดูพัดเล่มนี้ บนพัดมีกลอนอยู่บทหนึ่ง ข้าจะอ่านให้เจ้าฟัง” ค่อยๆอ่านทีละตัว

ดอกบัวอุ้มน้ำหลังฝน

กลิ่นอายใบไม้ผลิรับอรุณ

ทิวทัศน์งามทะเลสาบต้าหมิง

ไท่ซานสูงตระหง่านยืนยง

เสี่ยวเยี่ยนจื่อค่อยๆมองดูพัดอย่างละเอียด ดูจนรู้สึกมีงงไปหมด

“นี่เป็นบททดสอบเอาเข้าซะอยู่เลย ภาพยังพอดูเข้าใจ เป็นดอกบัวก้านหนึ่ง ตัวอักษรนี้หรือเขียนได้ราวกับยันต์กันผี ข้าเองก็ไม่รู้ว่าเขียนว่าอะไร”

(泰语版)

จื่อเว่ยเอ๋ยปากขึ้นด้วยน้ำเสียงจริงจัง

“เสี่ยวเยี่ยนจื่อ ข้ามีความลับบางอย่างจะบอกให้เจ้ารู้ ดูพัดเล่มนี้สิ บทนี้มีกลอนบทหนึ่งข้าจะอ่านให้ฟังนะ”

แล้วนางก็อ่านให้ฟังซ้ำๆ

บัวบานหลังฝนพรำ

รับแสงแห่งอรุณรุ่ง

ฤดูชุนท่ามกลางหุบเขาขจี

ริมทะเลสาบตำหมิงงามจับใจ

เสี่ยวเยี่ยนจื่อหยิบพัดดูใกล้ๆ มองจนตาลาย

“ให้ข้าดูก็ไม่เห็นมีอะไรนี่ ภาพนี้ข้าก็ดูออก เป็นภาพดอกบัว ส่วนตัวหนังสือก็ยี้ยี้ คคล้ายกับยันต์กันผีนี่นะ ข้าอ่านไม่รู้หรอกว่าเขียนว่าอะไร” (第一册, 三十八页)

这部分的内容是作者使用话语策略产生幽默效果的混乱方法，扇子上写着字而小燕子看不出来是什么字，在这里翻译者在“ตัวหนังสือ(字)”后加上了泰语“ยี้ยี้ yuekyue(乱七八糟)”，旨在让读者理解小燕子读不出扇子上的字。

4. 2. 3 删除句子法

这个方法是指，翻译者觉得小说中的某些部分没有关键词语而且不会影响对小说中其他内容的理解，所以就把那些句子或者词语删除。虽然有些内容被删除，但也能保持原文中产生幽默的效果，但有些删除就未必好。本研究发现《还珠格格》采用这种手法总共有 74 处，比如：

例 6:

(原文)

金锁看得好感动，不住的吸鼻子。

就在此时，窗子外格登一响。

小邓子蓦然收住脚步，对着窗子大叫：

“什么人？”便冲到窗前去，一开窗子。

窗外，一条黑影，晃了一晃。小邓子大喊：

“窗外有人！”

小燕子直跳起来，酒醒了一半，泪痕未干，就冲到窗前，嘴里大吼：

“是哪条道上的人，报上名来！”

窗外的黑影，一闪而过。

“你逃？你往哪里逃，你不知道你姑奶奶叫做‘小燕子’”。小燕子叫着，便施展轻功，对窗外窜去。

谁知，小燕子不胜酒力。这一窜，竟然将脑袋在窗棂上撞得砰然一响，身子便重重的跌落在地，嘴里不禁“哎哟哎哟”叫出声。 (第十四章)

(翻译)

จินส่วมมองอย่างปลาบปลื้มใจ ร้องให้ไม่หยุด
 ในขณะนั้น นอกหน้าต่างก็มีเสียงดังขึ้น
 เสี่ยวเต็งจื่อหยุดเดินทันที แล้วร้องตะโกนไปที่หน้าต่าง
 “ใครหนะ” รีบพุ่งไปที่หน้าต่างแล้วเปิดออก
 นอกหน้าต่างมีเงาดำแล้วหายวับไป เสี่ยวเต็งจื่อจึงตะโกน
 “นอกหน้าต่างมีคน”
 เสี่ยวเยียนจื่อที่ยืนขึ้น ยังไม่สร้างเมฆาติ คราบน้ำตาที่ยังไม่แห้งดี ก็กระโดดออกไปนอก
 หน้าต่าง แล้วตะโกนเสียงดังว่า
 “ใครกันหนะ ยังไม่รีบบอกชื่อมาอีกรี”
 เงานอกหน้าต่างหายไประวดเร็ว
 จะหนีหรือ เจ้าจะหนีไปไหน เจ้าไม่รู้จักหรือว่ายายของเจ้าชื่อ “เสี่ยวเยียนจื่อ” เสี่ยวเยียนจื่อ
 พลังเรียกแล้วใช้วิชาตัวเบาเหาะออกไปนอกหน้าต่าง
 ใครจะรู้ว่า เสี่ยวเยียนจื่อยังไม่สร้างเมฆาติ เมื่อเหาะออกไปทำให้หัวไปชนเข้ากับขอบหน้าต่าง
 ดังโครม ร่างได้ตกกระแทกพื้นอย่างแรง ปากก็ร้อง “โอดโอย” ไม่หยุด

(泰语版)

จินส่วมรู้สึกดีในใจจนอยากร้องให้
 ทันใดนั้น มีเสียงกุกกักอยู่นอกหน้าต่าง
 เสี่ยวเต็งจื่อหยุดกึก แล้วหันไปทางหน้าต่าง
 “นั่นใครหนะ” แล้วก็วิ่งไปที่หน้าต่าง เปิดหน้าต่างออก
 นอกหน้าต่าง มีเงาคนแวบไปในความมืด เสี่ยวเต็งจื่อร้องโวยวายว่า
 “ข้างนอกมีคน”
 เสี่ยวเยียนจื่อตกใจสร้างเมฆาในทันใด วิ่งไปที่หน้าต่าง ปากก็ร้องตะโกนว่า
 “ใครอยู่ข้างนอก รีบออกมาเดี๋ยวนี้”
 เงามืดนอกหน้าต่างแวบหนีไปแล้วอย่างว่องไว
 “จะหนีหรือจะหนีไปไหนไม่รู้รู้แม่ของแม่เจ้าชื่อว่า เสี่ยวเยียนจื่อ”
 เสี่ยวเยียนจื่อตะโกนลั่น แล้วนางก็ใช้วิชาตัวเบากระโดดออกจากหน้าต่างไป
 ใครจะรู้ว่า เพราะฤทธิ์เหล่ายังไม่สร้าง พกกระโดดขึ้นก็เอาหัวไปชนขอบหน้าต่างเข้าอย่างจัง ร้อง
 โอดโอยด้วยความเจ็บปวด (第一册, 320 页)

这部分的内容是小燕子喝酒了使用轻功追黑衣人，但是不小心撞到窗户之后就掉到地上，翻译者将“身子便重重的跌落在地”删除，尽管读者还可以理解小燕子摔在地上，也对小燕子的行为产生笑点。但是原文这是一个“轻”“重”的对比，如果删掉“重”，就体现不了小燕子强调自己的轻功，也就体现不了作者的用心写作，也少了幽默的成份。

第五章 结论与建议

5.1 结论

关于“《还珠格格》产生幽默的内容与泰语版对比分析研究”主要有两个：一是《还珠格格》产生幽默的类型研究，二是《还珠格格》泰语版的产生幽默分析。本研究从以上的两个研究方面总结如下：

5.1.1 产生幽默方法

本研究发现《还珠格格》产生幽默的类型可分为如下两种类型：

1) 产生幽默方式来自语言策略

由语言策略产生幽默效果是使用相似音或同音字的词语来产生幽默点，可分为以下三种：

(1) 使用相似音的双关语方法：

相似音的双关语是使用相似音的词语，为了让读者模糊并产生幽默。比如：“死 sǐ”与“私 sī”等等。

(2) 使用同音的双关语方法：

同音字的双关语是使用同音而不同字的词语，为了让读者模糊并产生幽默。比如：“边疆”与“边姜”等等。

(3) 使用模仿诗歌方法：

模仿诗歌是一种产生幽默方式，大部分是模仿声音或意义。自己将原来的诗歌改变而产生幽默。比如：“举杯邀明月，对影成三人”改成“举杯邀明月，板子就上身”等等。

2) 产生幽默方式来自话语策略

由话语策略产生幽默效果有多种方式，话语策略主要从话语、动作和情况产生，大部分行为都会产生意想不到的事情，为了让观众好奇而产生幽默。这种手法可以分出以下四种：

(1) 使用混乱方法：

混乱方法是作者使用某些方法来使读者误会，主要是作者给读者太少的资料，所以使读者无法猜测，结果使读者产生笑料。

(2) 使用意想不到的方法：

意想不到是读者对人类基本的日常生活认知，然后在小说中产生意外或意想不到的事情，因此使读者产生笑料。

(3) 使用违反社会规范方法：

违反社会规范是不遵循传统规范或社会的价值观，因此使读者产生笑料。

(4) 使用讽刺方法：

讽刺产生于口语、行为，讽刺无论是故意或者没有故意说出来都可以产生幽默，但是在悲伤、冲突、紧张的情况下无法产生幽默。

5.1.2 《还珠格格》产生幽默的内容与泰语版对比分析

本研究发现在《还珠格格》产生幽默的内容与泰语版对比可以分出以下两种：

1) 直译式

直译式是翻译者把内容进行翻译的过程，而且翻译者没有把原文的某些句子删除，因此可以保留着原文的文化背景。本研究发现在《还珠格格》中只对由话语策略产生幽默效果使用直译式而已。

2) 意译式

意译式是翻译者只翻译出中心语而已，没有翻译出全部的内容，而且还在内容中替换、添加或删除产生幽默的句子，从而让泰国读者容易理解及顺畅看懂翻译出来的内容。因为文化背景及语言的差异所以翻译者无法表达出原文作者想要表达出的内容，因此翻译者只能改变某些句子，让泰国读者理解内容中最重要的内容。意译式可分出以下三种：

(1) 词语替换法

词语替换法是翻译者使用其它词语来替换原文的词语，主要是替换的词语要与原文的词语的意义相似，从而让读者容易理解《还珠格格》的内容及产生笑点。

(2) 添加句子法

添加句子法是翻译者在翻译出来的内容添加了原文没有的句子，从而让读者理解《还珠格格》的文化背景或角色的行为。

(3) 删除句子法

删除句子法是翻译者觉得小说中的某些部分不太重要而且没有影响到小说中全部的内容，所以就把那些句子或者词语删除，从而让读者容易理解及可以顺畅地阅读。但是如果处理不慎，有可能会影响到原文的精彩程度。

5.2 建议

本研究只研究《还珠格格》产生幽默的内容与泰语版对比分析而已，没有使用《还珠格格》产生幽默的内容与其它小说对比分析，如果把《还珠格格》产生幽默的内容与其它小说对比分析，研究者就会研究到更多的产生幽默方式及类型。

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาวนัตตา แสงกิติโกมล เกิดเมื่อวันที่ 14 สิงหาคม พ.ศ. 2533 ที่กรุงเทพมหานคร สำเร็จการศึกษาศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาจีนเพื่อการสื่อสาร คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ ในปีการศึกษา 2555 และเข้าศึกษาต่อในหลักสูตรอักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาจีน ภาควิชาตะวันออก คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปีการศึกษา 2555 ปัจจุบันประกอบอาชีพนักแปลอิสระ